

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНА РАДА НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

**РОБОТА БІБЛІОТЕК
НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
В 2010 РОЦІ**

Інформаційно-аналітичний огляд

Випуск 16

Київ 2011

УДК 02
ББК Ч734(4Укр)754.2
Р 58

Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в 2010 році: інформаційно-аналітичний огляд / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Авт.: В. П. Здановська, А. А. Свобода, Н. І. Смаглова, Г. І. Солоіденко; Відп. ред. А. А. Свобода, Г. І. Солоіденко. – К., 2011. – Вип. 16. – 215 с.

ISBN 978-966-02-6228-7

Випуск продовжує серію інформаційно-аналітичних видань «Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в р.», підготовлених за матеріалами звітів цих підрозділів. До випуску ввійшли аналітичні матеріали, статистичні таблиці та довідкова інформація про діяльність бібліотечно-інформаційних підрозділів 103 НДУ НАН України. Також вміщено нові законодавчі та нормативні документи в галузі бібліотечної справи, консультації з питань сучасних технологій консервації фондів, використання передплачених онлайн-научно-інформаційних ресурсів установами НАН України, додатки з показниками роботи бібліотек.

Видання адресоване працівникам бібліотечно-інформаційних підрозділів НДУ НАН України, фахівцям бібліотечної галузі.

Автори розділів:

Г. І. Солоіденко (1)
В. П. Здановська (2, 3 Додатки)
А. А. Свобода (4),
Н. І. Смаглова (5, 6)

Відповідальні редактори

А. А. Свобода, Г. І. Солоіденко

Схвалено на засіданні методичної комісії
Інформаційно-бібліотечної ради НАН України

Затверджено до друку вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ISBN 978-966-02-6228-7

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2011

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК НДУ НАН УКРАЇНИ У 2010 РОЦІ

Вступ

У звітному році бібліотечна мережа системи НАН України збільшилася на три бібліотеки: Національного науково-природничого музею, Інституту проблем природокористування та екології, а також Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України. Разом з двома науково-методичними центрами – НБУВ і ЛННБ ім. В. Стефаника – бібліотечно-інформаційна мережа НАН України нараховує 105 бібліотек.

Головною типологічною ознакою бібліотек НДУ є їх орієнтація на забезпечення інформаційних потреб наукових колективів, що визначаються тематикою науково-дослідних робіт установ. Основними напрямками діяльності цих бібліотек є формування профільних документних ресурсів, забезпечення їх взаємовикористання і збереження; науково-аналітичне та бібліографічне опрацювання інформації, участь у створенні корпоративних електронних інформаційних ресурсів та їх.

Аналіз роботи бібліотек НДУ з формування документно-інформаційних ресурсів засвідчив, що дефіцит бюджетного фінансування і постійне здорожчання видань призвели до зменшення кількості нових надходжень на 9 % (у т. ч. іноземних видань – на 18 %). Основними джерелами комплектування фондів, як і у попередні роки, були дари та передплата. Скоротилася кількість документів, що надійшли за книгообміном, і вузькопрофільних видань. Водночас все більше бібліотек НДУ поповнювали свої фонди документами на електронних носіях, брали участь у формуванні електронних репозитаріїв своїх установ.

У звітному році значну увагу було приділено роботам, пов'язаним зі збереженням бібліотечних фондів, зокрема впорядкуванню, документальній перевірці на наявність, ремонту зношених видань та вилученню документів, що втратили наукову цінність.

Характерними ознаками бібліотечно-інформаційного та довідково-бібліографічного забезпечення розвитку прикладних досліджень у звітному році стали: урізноманітнення форм розкриття власних документних зібрань, надання доступу до світових наукових інформаційних ресурсів, використання на корпоративних засадах інформаційних ресурсів бібліотек регіону, створення бібліографічних, тематичних і фактографічних БД. З метою популяризації результатів науково-дослідної та науково-

інформаційної діяльності установ бібліотеки НДУ готували бібліографічні та інформаційно-аналітичні матеріали та поширювали їх за допомогою веб-сайтів установ і електронної пошти.

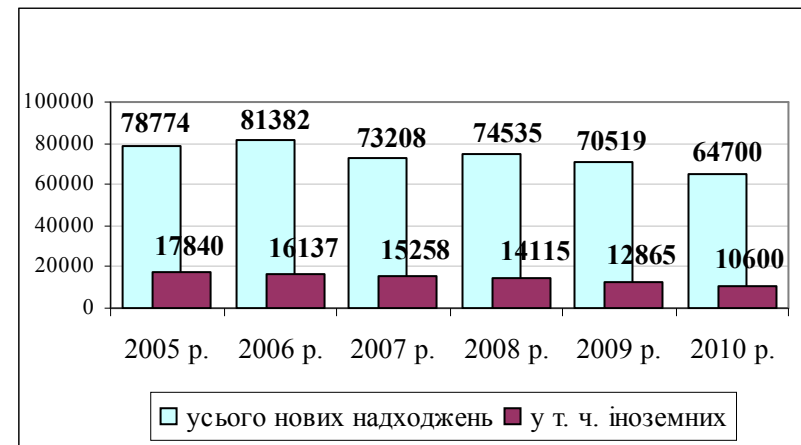
Кадровий склад бібліотек НДУ у звітному році значних змін не зазнав. Співробітники бібліотек активно займалися науково-дослідною роботою, удосконаленням технологій інформаційного та бібліографічного супроводу, підтримкою професійних зв'язків у міжнародному бібліотечному співробітництві.

1. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів

У 2010 р. до фондів бібліотек НДУ надійшло 64,7 тис. прим. документів, приріст фонду склав 0,7 %. Порівняно з 2009 р. надходження документів зменшилися на 5,8 тис. прим. Також продовжує зменшуватися кількість зарубіжних документів, які щорічно надходять до фондів бібліотек НДУ. У 2008 р. бібліотеки отримали 14,1 тис. прим. іноземних видань, у 2009 р. – 12,8 тис. прим. у 2010 р. – 10,6 тис. прим.

Діаграма 1

Динаміка надходження документів до бібліотек НДУ
впродовж 2005 – 2010 рр. (тис. прим.)

Середній показник надходження документів до однієї бібліотеки становив 622 прим. (у 2009 р. – 700 прим.), іноземних документів – 102 прим. (у 2009 р. – 128 прим.). Понад тисячу прим. документів отримали у звітному році 18 бібліотек (у 2009 – 23, у 2008 р. – 27 бібліотек). Найбільше документів у 2010 р. отримали бібліотеки інститутів українознавства (1992 прим.) та економіки промисловості (1990 прим.), Національного природознавчого музею (1721 прим.).

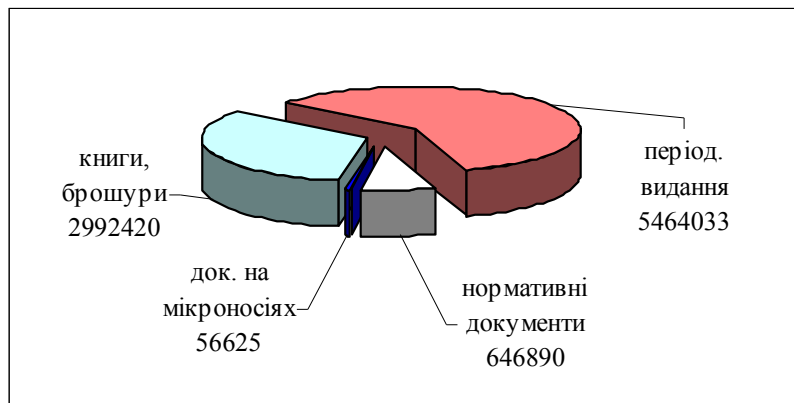
На формування фондів бібліотек НДУ у звітному році негативно вплинули такі чинники, як дефіцит бюджетного фінансування і відповідно

проблеми, пов'язані зі зниженням надходжень за міжнародним книгообміном та зменшенням придбання вузькопрофільних і малотиражних документів. Суттєве зменшення надходжень документів відбулося у бібліотеках інститутів сходознавства (на 926 прим.), фізики (на 639 прим.), мистецтвознавства, фольклористики та етнології (на 522 прим.), металофізики (на 496 прим.), Фізико-хімічного інституту (на 490 прим.).

Традиційно найнижчі показники надходження документів у 2010 р. мали бібліотеки таких установ, як: НІАЗ «Ольвія» – 19 прим., НДЦ індустріальних проблем розвитку – 55 прим., Інституту прикладної фізики – 83 прим., Інституту проблем реєстрації інформації – 98 прим., Експериментального відділення МГІ – 101 прим., Полтавської гравіметричної обсерваторії – 103 прим.

Станом на 01. 01. 2011 р. фонди бібліотек НДУ налічували 9,172 млн. прим., у т. ч. іноземних видань – 2,829 млн. прим. За видовим складом сукупний фонд бібліотек НДУ у 2010 р. становив: книги – 32,3 %; періодичні та продовжувані видання – 59,6 %; нормативні документи – 7,4 %; документи на мікроносіях – 0,7 %. Обмінний фонд налічував 266,5 тис. прим. і становив 3 % від загальної кількості фонду.

Розподіл документів за видами у фондах бібліотек НДУ (тис. прим.)

Найбільшу частку серед основних джерел комплектування фондів склали документообмін та дари. Як зазначила зав. бібліотекою Державного

природознавчого музею І. І. Панських, розподіл видань за джерелами надходження у 2010 р. був наступний: документообмін – 50,5 %, дари – 27,2 %, передплата – 14,3 %, купівля – 2,6 %.

Відсоток документів, придбаних за кошти установ у порівнянні з попереднім роком зменшився. Більшість бібліотек НДУ повідомили, що взагалі не отримували коштів на купівлю видань. Наприклад, бібліотека Донецького фізико-технічного інституту у 2010 р. отримала 102 книги, з них тільки 4 книги було куплено. Бібліотека Інституту геологічних наук придбала 4 книги, бібліотека Інституту мікробіології і вірусології мала змогу купити лише «Словник української мови». У цілому близько 25 % бібліотек придбали у звітному році від одного до п'яти видань. І лише окремі бібліотеки прозвітували про придбання значної кількості документів. Зокрема, куплено 41 книгу на суму 4 700 грн. для бібліотеки Інституту народознавства, 20 книг і довідкових видань на суму 3 631 грн. – для бібліотеки Фізико-хімічного інституту. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства придбала у звітному році 32 книги, бібліотека Інституту фізики – 27 книг.

У 2010 р. бібліотеки НДУ продовжували отримувати в дар літературу (нереалізовані тиражі) від видавництв «Наукова думка» та «Академ-періодика». Зокрема, бібліотека Інституту газу отримала від цих видавництв 45 прим. видань; Криворізького ботанічного саду – 44 прим.; інститутів технічної теплофізики – 40 прим., надтвердих матеріалів – 26 прим., колоїдної хімії та хімії води – 22 прим., фізико-органічної хімії і вуглехімії – 20 прим., проблем кріобіології і кріомедицини – 18 прим. Бібліотеки Західного наукового центру продовжували отримувати в дар літературу від добродійного фонду «Світло» та фонду «Відродження».

У звітному році збереглася тенденція збільшення обсягів подарованих документів порівняно з купівлею та передплатою. Основними джерелами комплектування фондів бібліотеки Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення традиційно залишалися дари (37 %), передплата (31 %), документообмін (22 %). Бібліотека Інституту математики у 2010 р. отримала в дар понад 500 прим. видань, що склало третину від усіх надходжень. Завідувачка бібліотекою інституту держави і права зазначила, що за джерелами надходження фондів показник дарів був найбільший і становив 70 %.

За 2010 р. до фондів бібліотек НДУ надійшло дарів: до Фізико-хімічного інституту – 482 прим., у тому числі 86 прим. зарубіжних видань; Інституту керамології – 236 прим., із них 170 прим. склали дарунки видавництв та відомих науковців; Інституту гідробіології – 600 прим.

Значну частку нових надходжень до фондів бібліотек складають видання, подаровані авторами-співробітниками установи. Так, завідувачка бібліотекою Інституту механіки повідомила, що впродовж останніх років дарунки читачів складають найбільшу кількість нових надходжень. Бібліотека Криворізького ботанічного саду поповнила свій фонд 97 книгами, які були отримані від співробітників установи. У 2010 р. науковці Інституту фізіології, зокрема, академік О. О. Мойбенко, професор Ю. П. Лиманський, вчений-письменник Ю. А. Віленський та професор зі Львова М. С. Регада подарували бібліотеці 73 прим. книг.

Слід зазначити, що серед дарунків траплялися як маловикористовувані, так і цінні видання. Зокрема, цінну зарубіжну книгу «Sedimentary Basin Tectonics from the Black Sea and Caucasus to the Arabian Platform» отримала у дарунок бібліотека Інституту геофізики. П'ять іноземних книг, матеріали наукових конференцій зарубіжних установ та довідник з хімії «Chemical Sources International» (США) отримала в дар від читачів бібліотека Інституту монокристалів. Власну книгу, видану видавництвом «Springer» подарував бібліотеці співробітник Інституту хімії високомолекулярних сполук, доктор хімічних наук Ю. В. Савельєв. Річні комплекти наукових журналів, монографії та матеріали конференцій регулярно надсилає зі США колишній співробітник ГАО М. І. Міщенко.

Окремі бібліотеки поповнили свої фонди виданнями, переданими з особистих бібліотек видатних учених, діячів науки і техніки. Бібліотека Національного науково-природничого музею отримала в дар понад 6000 прим. видань, в т. ч. із бібліотек співробітників Ю. П. Некрутенка – 1500 прим.; М. М. Щербака – 300 прим.; Л. М. Сипайлової – 350 прим. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту отримала в дар 86 прим. видань від директора інституту, члена-кореспондента В. М. Варюхіна і 128 прим. – від доктора фіз.-мат. наук І. Л. Любчанського. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів – 42 прим. від директора, академіка М. В. Новікова, бібліотека Інституту кріобіології і кріомедицини – 22 прим. від директора, академіка НАН України В. І. Грищенка. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії отримала в дар видання (76 прим.) з приватної бібліотеки чл.-кор. НАН України Є. Б. Патон.

Щорічно передають власні видання до фондів бібліотек директори інститутів фізіології рослин і генетики – академік НАН України В. В. Моргун, біохімії – академік НАН України С. В. Комісаренко, геологічних наук – академік НАН України П. Ф. Гожик, механіки – академік НАН України О. М. Гузь та ін. Академік Я. С. Яцків передав до бібліотеки ГАО 160 прим. видань. Тепер його колекція налічує вже 830 прим. Сто

книг передав бібліотеці Інституту філософії його директор, академік НАН України М. В. Попович.

Бібліотека Інституту фізіології у 2010 р. розпочала створення особистої бібліотеки фундатора української нейрофізіологічної школи, академіка НАН України П. Г. Костюка, бібліотека Інституту мовознавства – бібліотеки академіка НАН України О. С. Мельничука, бібліотека Інституту зоології – колекції відбитків з особової бібліотеки відомого вченого-зоолога В. Г. Пучкова. Проте, досить часто подаровані зібрання (за винятком окремих видань) дублюють основні фонди бібліотек та поповнюють переважно їхні обмінні фонди. Як наголошують керівники бібліотек, необхідні чіткі правила відбору та включення до основних фондів літератури, запропонованої дарувальниками, що потребує розробки та затвердження «Положення про роботу з дарами в бібліотеках НДУ».

Важливою складовою фондів бібліотек є видання установ НАН України. Саме вони становлять суттєвий відсоток щорічних надходжень. У 2010 р. до бібліотеки Інституту регіональних досліджень надійшло 194 прим. видань, підготовлених співробітниками установи. Завдяки наявності в Інституті економіки промисловості власної видавничо-поліграфічної бази бібліотека мала змогу поповнити фонди виданнями не лише своїх співробітників, а й авторів зі сторонніх організацій. Проте, слід зазначити, що далеко не всі бібліотеки зберігають повні комплекти документів, виданих на базі своїх установ, а також книги співробітників, видані власним коштом авторів у інших видавництвах.

Серед нових надходжень важливим джерелом нової та актуальної інформації є неопубліковані документи, зокрема, наукові звіти, дисертації, автореферати дисертацій, препринти, статистичні збірники. У 2010 р. такими документами поповнилися фонди бібліотек Відділення гідроакустики МГІ (202 наукових звіти), інститутів регіональних досліджень (46 дисертацій, 496 авторефератів та 44 статистичні збірники), проблем моделювання в енергетиці (30 дисертацій та 156 авторефератів), літератури (18 дисертацій та 84 автореферати), мистецтвознавства, фольклористики та етнології (16 дисертацій та 128 авторефератів), фізичної хімії (36 наукових звітів та 5 дисертацій), політичних і етнонаціональних досліджень (10 дисертацій і 89 авторефератів), технічної теплофізики (7 дисертацій і 56 авторефератів), чорної металургії (31 автореферат, 16 наукових звітів, 2 дисертації).

Окремі бібліотеки, зокрема, інститутів держави і права, колоїдної хімії та хімії води; мистецтвознавства, фольклористики та етнології; молекулярної біології і генетики, у 2010 р. отримали видання академічних

установ за проектом «Наукова книга». Так, бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології за цим проектом отримала 103 книги, а також 30 книг від Президентського фонду Л. Кучми «Україна».

У 2010 р. до фондів бібліотек НДУ продовжувала надходити література з українських видавництв «Обереги», «Наукова думка», «Академперіодика», «Свросвіт». Зокрема, від видавництва «Наукова думка» отримали видання бібліотеки інститутів фізіології (35 прим.), відновлюваної енергетики (27 прим.), клітинної біології та генетичної інженерії (24 прим.), електронної фізики (13), Донецького ботанічного саду (14 прим.).

Скорочення коштів, які виділяються керівництвом установ для придбання літератури, змушувало бібліотеки шукати нетрадиційні шляхи комплектування фондів. Зокрема, бібліотека Інституту економіки промисловості для придбання літератури використовувала виставки-продажі, які щорічно проходять у рамках регіонального форуму «Книжное дело Донбасса», а також магазин-салон «Ідея».

Як повідомляють зав. бібліотеками окремих інститутів (металофізики, механіки, фізико-хімічного, ФТІНТ) за умов дефіцитного фінансування поповнення фондів деякими новими профільними виданнями (монографіями, збірниками праць, довідниками) стало можливим лише завдяки прийманню видань на заміну загубленої читачами літератури.

За видовим складом основний відсоток надходжень до бібліотек становили періодичні та продовжувані видання (62 %). Значна група бібліотек повідомили, що передплату російськомовної періодики утримали на рівні 2009 р. Розширили у 2010 р. репертуар передплачених періодичних видань бібліотеки інститутів Донецького фізико-технічного – на 6 назв, зоології – на 3 назви, фізико-органічної хімії та вуглехімії – на 2 назви. Лише окремі бібліотеки – інститутів механіки, фізики, зоології – повідомили про надходження у 2010 р. до їхніх фондів реферативних журналів, як зведених томів, так і окремих випусків.

Не передплатила у звітному році російськомовну періодіку майже третина бібліотек НДУ. Скоротили перелік передплачуваних видань бібліотеки інститутів газу, електронної фізики, колоїдної хімії та хімії води, металофізики, монокристалів, прикладних проблем механіки і математики, радіоастрономічного, радіофізики та електроніки, соціології, технічної механіки, фізики, фізіології, чорної металургії, Криворізького ботанічного саду.

Не передплачують наукові періодичні видання Росії упродовж багатьох років бібліотеки інститутів імпульсних процесів і технологій; сорбції та проблем ендоекології; проблем реєстрації інформації; української

археографії та джерелознавства; електронної фізики; прикладної фізики; НДЦ індустріальних проблем розвитку; Полтавської гравіметричної обсерваторії; Експериментального відділення МГП. Вперше за багато років не передплатила російськомовної періодики бібліотека Інституту економіки промисловості.

Як одне з важливих джерел поповнення фондів бібліотеки НДУ традиційно використовували книгообмін. Найбільшу кількість літератури за книгообміном отримали у 2010 р. бібліотеки інститутів археології, економіки промисловості, металофізики, проблем міцності, регіональних досліджень, Державного природознавчого музею, ГАО, ІБПМ та ін.

Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту веде книгообмін із 18 науковими установами України, Росії, Латвії, Польщі. Бібліотека Інституту зоології обмінюється виданнями з такими установами, як: Британський музей природи, Тульське етимологічне товариство, Зоологічний інститут РАН, Харківський філіал українського етимологічного товариства, а також з багатьма заповідниками та природними парками України.

Завдячуючи книгообмінним зв'язкам з багатьма науковими установами та громадськими організаціями Литви, Латвії, Польщі, Словаччини, Чехії, Хорватії, Китаю, Японії до бібліотеки Інституту проблем міцності надійшли зарубіжні періодичні видання. Бібліотека Державного природознавчого музею активно співпрацює з багатьма зарубіжними установами, зокрема, Зоологічним інститутом РАН, Інститутом зоології, Інститутом систематики і еволюції тварин та Інститутом палеоботаніки Польської АН, Етимологічним товариством Польщі та ін. Бібліотека ГАО за міжнародним книгообміном отримує журнали «Астрофізика» (Вірменія), «Астрономический журнал» (Росія), «Baltic Astronomi» (Литва), «Reports on Geodesy» (Польща) та ін.

Бібліотеки НДУ продовжували отримувати допомогу від зарубіжних організацій, товариств та асоціацій, хоча у значно меншій кількості. Велику колекцію книг перською мовою від посольства Ірану та підбірку китайської літератури і книг про Китай від МЗС України отримала бібліотека Інституту сходознавства. Дві назви іноземних журналів через кафедру ЮНЕСКО отримала бібліотека Інституту проблем кріобіології та кріомедицини. Продовжувала надходити до бібліотеки Інституту українознавства газета із Великої Британії «Українська думка».

Як і в попередні роки продовжувала децентралізовано надходити до бібліотек НДУ зарубіжна періодика. Слід зазначити, що показники комплектування зарубіжної літератури за цим, раніше активним джерелом

надходження, продовжують знижуватися. У 2010 р. децентралізовано надходили зарубіжні періодичні видання до фондів бібліотек інститутів: зоології – 36 прим., філософії – 19 прим., експериментальної патології, онкології і радіобіології – 15 прим., ФТІНТ – 15 прим., органічної хімії – 9 прим., Державного природознавчого музею – 8 прим, газу – 7 прим.

Бібліотека Інституту філософії у звітному році отримала 19 прим. іноземних журналів від ряду міжнародних організацій. Активно співробітничав з Міжнародним фондом «Journal Donation Project» бібліотека Інституту соціології. Завдяки фонду вона отримала у 2010 р. 11 прим. зарубіжних періодичних видань. Проте, як зазначають завідувачі бібліотеками, спостерігається щорічне зменшення надходжень від міжнародних організацій, благодійних фондів та товариств.

Особливо активний книгообмін бібліотеки проводять, використовуючи періодичні та продовжувані видання, підготовлені своїми науково-дослідними установами. Упродовж багатьох років плідно співпрацюють з БПН РАН бібліотеки інститутів ботаніки, металофізики, механіки, колоїдної хімії та хімії води; прикладної математики і механіки, фізіології, ФТІНТ. Бібліотека ІБПМ упродовж ряду років підтримує книгообмінні зв'язки з 30-ма організаціями та інститутами Росії й України. Бібліотека Інституту українознавства передає свої видання до багатьох наукових установ, вищих навчальних закладів та бібліотек Польщі, Росії, України в т. ч.: Інституту історії Підляської академії, Інституту історії Жешівського університету, Гданьського університету, Інституту Середньо-Східної Європи та Люблінського Католицького університету, Острозької та Києво-Могилянської академії, бібліотек НТШ та ЛННБ ім. В. Стефаника.

Бібліотеки НДУ активно співпрацюють з Центром формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ. У 2010 р. НБУВ передала установам НАН України 6,3 тис. прим., (у 2009 р. – 9,7 тис. прим.) у т. ч. завдяки вітчизняному книгообміну – 1,2 тис. прим. (у 2009 р. – 1,1 тис. прим.), міжнародному книгообміну – 5,7 тис. прим. (у 2009 р. – 7,2 тис. прим.), за рахунок дарів – 793 прим.

Від установ НАН України НБУВ у 2010 р. отримала 2 996 прим. наукових видань. Найбільшу кількість власних видань передали до НБУВ такі інститути: політичних та етнопонаціональних досліджень – 723 прим., історії України – 700 прим., зоології – 180 прим., літератури – 148 прим., Державного природознавчого музею – 158 прим., фізики напівпровідників – 140 прим., філософії – 114 прим., енциклопедичних досліджень – 100 прим. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики у 2010 р. передала до НБУВ 230 прим. журналу «Відновлювана енергетика», 104 прим. праць

співробітників установи та 6 прим. матеріалів конференції «Відновлювана енергетика XXI століття». Бібліотека Інституту математики передала до НБУВ 65 прим. «Українського математичного журналу», 22 прим. журналу «Нелінійні коливання» та збірники праць, видані установою.

Окремі бібліотеки поширювали видання своїх інститутів як серед бібліотек, так і серед навчальних закладів, музеїв, архівів та ін. За розпорядженням Президії НАН України бібліотека Інституту історії України у 2010 р. передала архівам, бібліотекам, музеям, ВНЗ 3 611 прим. «Енциклопедії історії України». Бібліотека Інституту літератури передала зі свого обмінно-резервного фонду до бібліотек НДУ, ВНЗ та музеїв України 431 прим. праць співробітників установи. Інститут енциклопедичних досліджень передав «Енциклопедію сучасної України» та цілу серію термінологічних словників «Із словникової спадщини» до бібліотек інститутів колоїдної хімії та хімії води, мікробіології і вірусології, надтвердих матеріалів, філософії, регіональних досліджень, соціології, ФТІНТ.

Не використовують таку важливу форму отримання літератури, як книгообмін, майже 30 відсотків бібліотек, зокрема інститутів біоорганічної хімії та нафтохімії, загальної та неорганічної хімії, клітинної біології та генетичної інженерії, органічної хімії, прикладної фізики, держави і права, політичних та етнопонаціональних досліджень, проблем кріобіології та кріомедицини; сорбції та проблем ендоекології, фізики, технічної механіки, чорної металургії, української археографії та джерелознавства, Фізико-механічного, Фізико-хімічного інститутів та ін.

Керівники окремих установ та члени ІБР надавали допомогу бібліотекам у комплектуванні фондів, виділяли кошти для передплати найважливіших зарубіжних видань. За кошти установи бібліотека Інституту надтвердих матеріалів передплачує протягом кількох років американський журнал «Gems and Gemology» вартістю 2,8 тис. грн. За сприяння дирекції бібліотека Інституту електрозварювання отримує японський журнал «Welding Techniq»; бібліотека Інституту ядерних досліджень – німецький журнал «Review of Modern Physics»; бібліотека Інституту газу – польський журнал «Czas Na Gas» та журнал «Iron and Steel Technolodgy»; бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці – три журнали англійською мовою з Польщі.

Профспілковий комітет Інституту фізіології рослин і генетики систематично виділяє кошти (1679,00 грн. у 2010 р.) на передплату україномовних періодичних видань. Завдяки особистим контактам учених та науковців бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології отримала наукові видання від наукових установ Білорусі, Росії,

Польщі, Болгарії, Македонії, Румунії, Хорватії, Чехії, Німеччини, Словаччини, Ізраїлю.

У 2010 р. бібліотеки активізували роботу з формування електронних інформаційних ресурсів. Фонд бібліотеки ІБПМ поповнився у звітному році 58 іноземними електронними книгами. Електронні версії окремих випусків РЖ ВІНТІ отримують бібліотеки Інституту загальної та неорганічної хімії та Національного ботанічного саду. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки отримує РЖ в електронному вигляді та формує фонд електронних документів на CD-ROM. З метою скорочення коштів на передплату періодики бібліотека Інституту монокристалів уклала угоду з електронною бібліотекою «elibrary. ru» на отримання видань вартістю 44 тис. грн. та придбала один диск з новою редакцією таблиці «Універсальна десяткова класифікація». Бібліотека Інституту електронної фізики формує фонд спеціальної та довідкової літератури на електронних носіях, який сьогодні нараховує 2 621 запис, обсягом 8,1 Гб.

В Інституті фізики напівпровідників діє бібліотека міжнародного товариства з оптичної техніки SPIE, а також функціонує електронна бібліотека, яка містить журнали Optical Engineering, Biomedical Optics, Electronic Imaging.

Формування фондів електронних ресурсів здійснювалось бібліотеками шляхом оцифрування документів, архівування ресурсів з інтернету та використання документів інших фондоутримувачів на підставі угод про співробітництво. Створюють репозитарії електронних ресурсів бібліотеки: ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ, інститутів археології, математики, молекулярної біології і генетики, проблем міцності та ін.

Продовжують роботу з оцифрування найцінніших документів та видань підвищеного попиту бібліотеки інститутів колоїдної хімії та хімії води, народознавства, ГАО та ін. Бібліотека Інституту народознавства спільно з фундацією Центр міської історії Центрально-Східної Європи продовжує роботу зі створення електронної версії каталогу поштівки (колекція НТШ). Бібліотека ГАО за сприяння компанії «PC WARE – Ukraine» та співробітників установи розпочала оцифрування журналів «Кинематика и физика небесных тел», «Астрометрия и астрофизика», «Космична наука і технологія». Бібліотека Одеського філіалу ІБПМ у 2010 р. оцифрувала 87 книг і 112 статей, загальна кількість електронних книг склала 220 прим., авторефератів дисертацій – 48, наукових статей – 285.

Копіювання видань як спосіб докомплектування фондів використовували лише окремі бібліотеки. Для поповнення фонду бібліотека Інституту економіки та прогнозування копіювала матеріали Держкомстату

(7 822 аркуша) та роздруковувала повнотекстові документи (1 662 аркуша). Щоб не втрачати цілісність комплектів передплачуваних видань, бібліотека Інституту чорної металургії зробила копії відсутніх журналів за 2009–2010 рр. Ксерокопіювала статі про свою установу, статті співробітників, статистичні та методичні матеріали на допомогу аспірантам бібліотека Інституту соціології.

Як наголошують окремі завідувачі бібліотеками, проблему, пов'язану з відсутністю необхідних видань, частково компенсує інтернет, але, як правило, це видання не останніх років і не в повному обсязі.

Протягом багатьох років НБУВ централізовано комплектує мережу НДУ НАН України іноземною періодикою. У звітному році продовжували надходити наукові періодичні видання зарубіжних країн, наприклад від Інформаційного відділення компанії EBSCO. Всього за передплатою було отримано і направлено до бібліотек НДУ 211 прим. зарубіжних журналів. Однак, ситуація з отриманням зарубіжної періодики, яка надходить від НБУВ, з року в рік продовжує погіршуватися. Завідувачка бібліотекою Інституту колоїдної хімії та хімії води зазначила, що у 2010 р. установа не отримала жодного номера журналу «Journal of Colloid & Interface Science», який надходив упродовж не одного десятка років. Керівники деяких бібліотек наголосили, що через відсутність профільних зарубіжних журналів скоротилися і кількість користувачів, і книговидача. До проблем, пов'язаних з придбанням зарубіжних періодичних видань у 2010 р. долучилися ще й проблеми відсутності коштів на відправку бандеролей за міжнародним книгообміном.

З кожним роком розширюється доступ НДУ до БД зарубіжних періодичних видань. На 2010 р. НБУВ додатково передплатила доступ до мережевих ресурсів, що містили:

- ✧ мультимедійну БД Academic Search Complete – для всіх НДУ НАН України;
- ✧ бібліографічну БД INSPEC – для 10 НДУ НАН України – Інституту радіофізики і електроніки, Фізико-механічного інституту, Фізико-технічного інституту, Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії, Інституту монокристалів, Радіоастрономічного інституту, Інституту прикладної фізики, ФТІНТ, ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут»;
- ✧ повнотекстову БД American Physical Society – для НБУВ і ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут»;
- ✧ повнотекстову БД American Society of Mechanical Engineers – для НБУВ;
- ✧ наукометричну реферативну БД Scopus – лише для НБУВ.

Загалом за всіма джерелами комплектування ЦФБІР НБУВ у 2010 р. було направлено до бібліотек НДУ 4 876 прим. зарубіжних періодичних видань.

Крім БД, передплачених НБУВ, бібліотеки НДУ використовували власні можливості отримання електронних ресурсів. Зокрема, бібліотека ІБПМ, використовуючи можливості інтернету та пошукових серверів, у 2010 р. отримала: 272 повнотекстові статті, використовуючи системи Google і Scholar Google; 77 статей за проектами AGORA, OARE, HINARI; 152 статті через українську науково-освітню мережу УРАН; 62 статі через доступ до БД EBSCO, наданий НБУВ; 114 статей в електронному вигляді отримано від авторів статей; 191 стаття отримана через бібліотечні асоціації EURLASLIC і IAMSILIC, членом яких є бібліотека. На сайті бібліотеки ІБПМ в розділі «електронні книги та статті» вміщено 3 157 книг та статей, які попередньо були скановані, або архівовані з інтернету.

Використання електронних ресурсів EBSCO, BiblioURAN, IAMSILIC та ін. дозволило бібліотеці МГІ вести тематичний пошук інформації та поповнити повнотекстову БД електронних статей, яка на 01.01.2011 р. налічувала понад 20 тис. прим.

Науковці інститутів біохімії, молекулярної біології і генетики; теоретичної фізики мали змогу використовувати бази даних HINARI, доступ до яких був наданий коштом установ. Фахівці Інституту геотехнічної механіки активно користувалися відкритими сайтами провідного російського патентного відомства – Федерального інституту промислової власності Роспатенту. Активно використовували інформаційні продукти на платформі PubMed, Medline, elibrary.ru, Google Scholar науковці Інституту мікробіології і вірусології.

Бібліотеки НДУ продовжували активно працювати з обмінними та резервними фондами. На 01.01.2011 р. сукупний обмінний фонд бібліотек НДУ налічував 266,5 тис. прим., резервний фонд – 8,2 тис. прим. Великі обмінні фонди мають бібліотеки інститутів археології – 49 тис. прим.; математики – 41 тис. прим.; проблем матеріалознавства – 21 тис. прим.; історії України – 21 тис. прим. За 2010 р. до обмінних фондів бібліотек НДУ надійшло 31 тис. прим., вибуло – 33 тис. прим. документів.

Найбільші за обсягом надходження до обмінних фондів у 2010 р. мали бібліотеки інститутів: історії України (6 тис. прим.); археології (5,7 тис. прим.); математики (4 тис. прим.); Національного ботанічного саду (2,6 тис. прим.); Інституту політичних та етнопонаціональних досліджень (2,2 тис. прим.). Найактивніше перерозподіляли видання зі своїх обмінних фондів бібліотеки інститутів археології (5,4 тис. прим.), ІБПМ (5,2 тис. прим.),

політичних та етнопонаціональних досліджень (4,7 тис. прим.), історії України (4,5 тис. прим.).

У 2010 р. до бібліотеки Інституту гідробіології надійшло 1 337 прим., з них до основного фонду – 736, до обмінного фонду – 572, до резервного фонду – 29 прим. Бібліотека Державного природознавчого музею у звітному році отримала 105 прим. видань до обмінного фонду, відправила партнерам за книгообміном 334 прим. видань. Бібліотека Інституту географії списала з обмінного фонду 219 прим. видань, більшу половину яких роздали співробітникам та аспірантам установи.

Бібліотека Інституту зоології провела серйозну роботу з приймання та перерозподілу тиражу видань «Червона книга України. Тваринний світ» та «Червона книга України. Рослинний світ» у кількості 1 тис. прим. Бібліотека Інституту літератури передала книги із обмінного фонду літературному музею м. Хмельницький, бібліотеці середньої школи с. Гнатівці Хмельницького р-ну Хмельницької обл., Волинському національному університету ім. Лесі Українки, музею І. Франка (с. Халеп'я Обухівського р-ну), Південно-східному науковому інституту україністики (м. Перемишль, Польща).

Протягом року у багатьох бібліотек неодноразово виникали питання відносно роботи з обмінними фондами, їх обліком, оцінкою та поширенням. Виконуючи постанову Президії НАН України № 306 від 11.11.2009 р. «Про забезпечення НБУВ науковими виданнями для міжнародного книгообміну», при бібліотеці Інституту радіофізики і електроніки було створено обмінний фонд. В Інституті гідробіології з обмінним фондом працювала комісія з оцінювання літератури, яка оцінила понад 600 прим. видань.

Окремі бібліотеки (ФГІНТ, ІБПМ, Інституту гідробіології) щорічно корегують списки своїх обмінних фондів та розміщують їх на сайтах установ. Зокрема, бібліотекою Інституту економіки промисловості у 2010 р. було підготовлено та відправлено до сектору депозитарного зберігання НБУВ списки маловикористовуваних зарубіжних періодичних видань, але у зв'язку з відсутністю фінансування не було можливості відправити 2300 прим. видань, замовлених НБУВ.

Відсутність коштів на придбання літератури змушує бібліотеки НДУ координувати зусилля з комплектування фондів з бібліотеками інших систем і відомств, зокрема публічними бібліотеками та бібліотеками ВНЗ. Активно співробітничав з усіма академічними бібліотеками міста, обласною науковою універсальною бібліотекою ім. Н. К. Крупської, бібліотеками вишів, як державних, так і приватних, бібліотека Інституту економіки

промисловості. Бібліотеки всіх установ Північно-східного наукового центру НАН України надавали відомості до «Зведеного каталогу іноземних наукових журналів, що надійшли до бібліотек м. Харкова», який видає ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

Окремі бібліотеки НДУ поновили інструкції та відкоригували відповідно до вимог сучасних бухгалтерських документів деякі позиції щодо обліку всього фонду та окремих його частин. Питання щодо роботи з дисертаційним фондом були конкретизовані в організаційно-розпорядчих документах бібліотеки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень. Нові правила ресстрації монографічних та довідкових видань, дисертацій та авторефератів дисертацій, захищених в установі, розроблено бібліотекою Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень для посилення контролю за їх розповсюдженням та дотриманням діючих вимог стосовно користування цими видами документів. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування у 2010 р. розширила тематику комплектування фондів завдяки створенню в установі нових відділів: моделювання та прогнозування економічного розвитку промислової політики, розвитку виробничої інфраструктури, просторового економічного розвитку та місцевого самоврядування.

За звітний період в інститутах газу, географії, геохімії, мінералогії та рудоутворення, проблем моделювання в енергетиці було поновлено склад ІБР та створено постійнодіючі комісії по роботі з бібліотечними фондами. Оновлено склад ІБР та поновлено Положення про Інформаційно-бібліотечну раду в Інституті надтвердих матеріалів.

Керівництво інститутів географії, електронної фізики, мовознавства, фізики конденсованих систем, прикладної математики і механіки, фізичної хімії, філософії постійно надає дієву допомогу бібліотекам, а саме, розглядає на засіданнях учених рад питання про стан формування та збереження фондів, відвідування бібліотеки співробітниками, про використання періодичних і продовжуваних видань, передплачених установою, про використання доступу до зарубіжних БД, передплаченого НБУВ та ін. Зокрема, окреме засідання ІБР МГІ було присвячено питанням оцінки книг та дисертацій, отриманих бібліотекою в дар.

Звіти про роботу бібліотек інститутів ботаніки, біохімії, кріобіології та кріомедицини, механіки, експериментальної патології, онкології і радіобіології, електронної фізики, технічної механіки, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, радіофізики та електроніки заслуховуються на засіданнях учених рад установ. У ході розгляду питання «Концептуальні напрями інформатизації Інституту економіки

промисловості» на засіданні вченої ради було заслухано звіт про роботу відділу інформації та бібліотеки і прийнято рішення про виділення окремою строкою фінансування наукової бібліотеки.

Діяльність бібліотек НДУ з питань формування фондів нині потребує постійної уваги та допомоги з боку керівництва та інформаційно-бібліотечних рад установ, належної оснащеності бібліотеки сучасною комп'ютерною технікою та швидкісними каналами зв'язку, високого професіоналізму та адаптованості бібліотечних фахівців до нового електронного середовища.

2. Збереження бібліотечних фондів

Збереження бібліотечних фондів, сформованих упродовж багатьох десятиліть, – один з важливих напрямів діяльності бібліотек НДУ, який передбачає реалізацію низки заходів, спрямованих на дотримання правил обліку, зберігання, видачі та приймання документів, перевірку фондів, упорядкування і переміщення їх окремих частин, виявлення маловикористовуваних, дублетних та фізично зношених документів, дрібний ремонт, реставрацію або сканування пошкоджених видань, а також створення оптимальних фізико-хімічних і біологічних умов у книгосховищах.

Важливою умовою якісного збереження бібліотечних фондів є їх розміщення у спеціально пристосованих книгосховищах, що відповідають санітарно-гігієнічним вимогам та нормативам розміщення бібліотечних фондів.

Як і у попередні роки, бібліотеки НДУ відчували дефіцит площ для зберігання своїх фондів. Упродовж багатьох років ця проблема практично не вирішується у переважній більшості бібліотек. У 2010 р. лише бібліотека Фізико-хімічного інституту отримала додаткове приміщення для розміщення депозитарного фонду, а для бібліотеки Національного науково-природничого музею одну кімнату було переобладнано під книгосховище. В решті бібліотек проблема нестачі площ негативно впливала не лише на умови зберігання фондів, а й на якість бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. Так, фонди бібліотек Національного ботанічного саду та Криворізького ботанічного саду перебували у непристосованих приміщеннях на різних поверхах, частина фонду Інституту сходознавства зберігалася у коробках та в непридатних для зберігання місцях. Гостро відчували дефіцит площ й бібліотеки інститутів механіки, мистецтвознавства, фольклористики та етнології; фізіології, хімії високомолекулярних сполук та ін. У зв'язку з обмеженістю площ книгосховищ та з метою більш раціонального їх використання змушені були постійно переміщувати фонди бібліотеки Донецького ботанічного саду, Донецького фізико-технічного інституту, Криворізького ботанічного саду, а також інститутів археології, газу, географії, геохімії, мінералогії та рудоутворення, вугільних енерготехнологій, електрозварювання, історії України, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології; металофізики, мовознавства, соціології, сходознавства, технічної механіки, українознавства, української археографії та джерелознавства; фізики, фізіології, хімії.

Утім, дефіцит площ – не єдина проблема у процесі збереження фондів бібліотек НДУ. Не менш важливою є проблема дотримання належних умов зберігання документів (санітарно-гігієнічного та температурного режимів, забезпечення необхідним обладнанням тощо). Стан вирішення цієї проблеми не можна назвати задовільним, адже у звітному році були лише частково відремонтовані приміщення книгосховищ бібліотек Донецького фізико-технічного інституту, інститутів ботаніки, електродинаміки, мистецтвознавства, фольклористики та етнології; прикладної математики та НІАЗ «Ольвія». У бібліотеці Інституту металофізики організовано систему температурного режиму в резервному книгосховищі, а в бібліотеці Інституту проблем міцності встановлено кондиціонер у книгосховищі. У той же час окремі бібліотеки у своїх звітах наголошують на необхідності встановлення у книгосховищах нових вікон та кондиціонерів (Інститут газу, Інститут металофізики), ремонті покрівель над приміщеннями бібліотек (Інститут електронної фізики), вжитті заходів щодо боротьби з грибковими ураженнями стін книгосховища внаслідок затоплення підвалу (Інститут світової економіки і міжнародних відносин) та ін. Актуальним упродовж багатьох років залишається питання придбання для бібліотек нових стелажів і шаф для зберігання книжкових видань.

Важливою складовою роботи зі збереження бібліотечних фондів була їхня документальна перевірка на наявність. Для вивчення реального стану цієї роботи в бібліотеках НДУ до форм річної звітності у 2010 р. було введено додаток 2Б «Перевірка бібліотечних фондів», метою якого було вивчення системності у проведенні повної перевірки фондів, їх окремих або цінних частин, наявності відповідних документів за результатами перевірки бібліотечного фонду*, а також визначення ставлення адміністрації та ІБР інститутів до питань збереження фондів.

Незважаючи на те, що додаток 2Б, як і решта додатків до звіту, є обов'язковим для заповнення, значна кількість бібліотек не надіслала його до НБУВ без пояснення причин. Серед них бібліотеки: інститутів біохімії, відновлюваної енергетики, геофізики, колоїдної хімії та хімії води, народознавства, прикладних проблем механіки і математики; прикладної математики, проблем матеріалознавства, проблем машинобудування, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень; технічної механіки, технічної теплофізики, ІБПМ, Одеського археологічного музею, Фізико-

* Відповідно до Інструкції про проведення перевірки фонду бібліотеки науково-дослідної установи Національної академії наук України (Організація роботи бібліотеки науково-дослідної установи Національної академії наук України: Зб. док. і матеріалів. – К., 2006. – Вип. 4. – С. 51–55).

механічного інституту. Причини відсутності додатку 2Б пояснили лише бібліотека Інституту механіки (попередня повна перевірка фонду не була завершена і акти не були оформлені) та бібліотека Одеського філіалу ІБПМ (не проводила перевірок фонду у зв'язку з аварійним станом приміщення і зберіганням фонду у мішках).

Окремі бібліотеки хоча і надіслали додаток 2Б, втім жодних відомостей про перевірку своїх фондів в ньому не надали. Це бібліотеки інститутів: економіки промисловості, проблем природокористування та екології, сорбції та проблем ендоекології, сходознавства, фізики конденсованих систем, Кримського філіалу Інституту археології, Ради по вивченню продуктивних сил України, Фізико-технологічного інституту металів і сплавів.

Аналіз стану перевірок бібліотечних фондів наукових установ виявив, що упродовж останніх двадцяти років повністю або частково перевіряли свої фонди 74 бібліотеки НДУ (Інститут ядерних досліджень – 1978 р., Інститут літератури – 1979 р.). Повну перевірку фонду провели 60 бібліотек; перевірку окремих частин фонду – 28 бібліотек; перевірку цінних частин фонду – 13 бібліотек; перевірку обмінних фондів – 14 бібліотек (див. додаток 2Б).

Значну увагу було приділено питанням наявності в бібліотеках НДУ документів за результатами перевірки фондів (актів, переліків втрачених документів, висновків комісії), які відповідно до п. 4.4. «Інструкції про проведення перевірки фонду бібліотеки науково-дослідної установи Національної академії наук України» повинні зберігатися постійно.

Таблиця 1

**Перевірка бібліотечних фондів
у наукових установах НАН України**

	Повна перевірка	Перевірка окремих частин	Перевірка цінних частин фонду	Перевірка ОРФ
Усього бібліотек, що перевіряли фонди:	60	28	13	14
з них:				
мають акти перевірки	51	14	4	9
мають переліки втрачених видань	33	5	–	2
мають висновки комісії	21	4	2	3
вказали дату проведення наступної перевірки	32	18	4	7

Дані, наведені у таблиці, свідчать про те, що бібліотеки та ІБР НДУ не приділяють належної уваги оформленню документів за результатами перевірки своїх фондів. Значна частина бібліотек не має актів про перевірку фонду, причому, за винятком бібліотеки Інституту проблем матеріалознавства, жодна з них не зазначила у звіті причину їх відсутності. Незрозумілим є факт відсутності у більшості бібліотек переліків втрачених видань (адже у період між попередньою і наступною перевіркою фонду окремі видання можуть бути втрачені) або неоднозначного викладення у документах результатів перевірки. Наприклад, в акті бібліотеки Інституту органічної хімії лише констатується фактична кількість документів у фонді, але не вказується, чи усі видання наявні. З того ж акту видно, що 85 видань вилучено без зазначення причин. В акті про перевірку фонду бібліотеки Інституту технічної механіки йдеться про нестачу 184 видань, а висновків комісії немає. У переліку документів, втрачених з фонду Карадазького природного заповідника є видання XVIII, XIX та початку XX ст., а висновки комісії також відсутні. Прикладом недбалого ставлення до перевірки фонду і оформлення документів за її результатами можна вважати бібліотеку Кримського філіалу Інституту археології. Упродовж останніх двадцяти років у цій бібліотеці вісім разів змінювалися завідувачі, при цьому бібліотечний фонд жодного разу не перевірявся, а облікова документація не передавалася належним чином. Безперечно, такий підхід до перевірок бібліотечних фондів і оформлення документів за результатами цієї роботи говорить про формальне ставлення співробітників бібліотек та адміністрацій НДУ до питань збереження фондів, розробки заходів, направлених на усунення виявлених недоліків обліку, зберігання та використання видань, а також поновлення втрачених документів.

Крім того, як показало вивчення стану перевірки фондів у більшості бібліотек наукових установ, ця робота не носить системного характеру, тобто завчасно не планується. Наприклад, проведення повної перевірки бібліотечних фондів на найближчі 5-10 років запланувала третина бібліотек НДУ, окремих частин фонду – лише 14 бібліотек, цінних частин фонду – 9 бібліотек, обмінних фондів – 4 бібліотеки. Із чверті бібліотек, які не проводили останнім часом повні або часткові перевірки своїх фондів, запланували цю роботу на 2011–2012 рр. тільки бібліотеки Інституту фізики конденсованих систем і Інституту сорбції та проблем ендоекології.

Слід відзначити і позитивні приклади проведення щорічних перевірок окремих і цінних частин фонду. Це бібліотеки інститутів експериментальної патології, онкології і радіобіології; політичних та етнонаціональних досліджень; ядерних досліджень. Крім того ряд бібліотек упродовж

досліджуваного періоду проводили як повні, так і часткові перевірки фондів (бібліотеки ГАО, Державного природознавчого музею, інститутів фізики, експериментальної патології, онкології і радіобіології; гідробіології, соціології, українознавства, Фізико-хімічного інституту).

У 2010 р. провели планові повні перевірки фондів бібліотеки Радіоастрономічного інституту* та Інституту клітинної біології та генетичної інженерії*. Бібліотека ІБПМ розпочала у звітному році перевірку всього фонду і планує завершити її у 2011 р.

Окремі частини фондів у звітному році перевірили бібліотеки: ГАО (довідкові видання), Донецького фізико-технічного інституту* (фонд «ДСК»), інститутів соціології (іноземні видання), біоорганічної хімії та нафтохімії (автореферати дисертацій, періодичні та іноземні видання), електрозварювання (періодичні видання), теоретичної фізики (українські та російські видання). Також перевірили окремі частини фонду бібліотеки інститутів кібернетики*, фізики, радіофізики і електроніки*, ядерних досліджень*, органічної хімії*, експериментальної патології, онкології і радіобіології*.

Цінні частини фонду перевірили у 2010 р. бібліотеки ГАО, інститутів гідробіології*, історії України, українознавства, енциклопедичних досліджень. Перевірку обмінних фондів здійснили бібліотеки Державного природознавчого музею*, інститутів археології*, гідробіології, історії України, українознавства*, Національного ботанічного саду*, ФТІНТ*.

Під час перевірки фондів працівники бібліотек не лише визначали фактичну наявність видань, зафіксованих в облікових документах, а й застосовували технологію одночасного редагування каталожних карток відповідно до вимог ДСТУ/ГОСТ 7.1–2006 (Донецький фізико-технічний інститут і Інститут теоретичної фізики) та введення перевірених бібліографічних записів до БД (Інститут теоретичної фізики, ГАО).

Значну увагу було приділено роботі з переміщення та упорядкування бібліотечних фондів, оцінювання фізичного стану документів. У результаті цієї роботи були виявлені зношені видання, що потребували ремонту і реставрації. Нажаль проведення якісних реставраційних робіт для більшості бібліотек було неможливе через відсутність фінансування. Як і у попередні роки, більшість бібліотек ремонтували зношені та пошкоджені видання власними зусиллями, а послугами палітурних майстерень скористалися лише бібліотеки Донецького фізико-технічного інституту, Інституту геотехнічної механіки та Інституту металофізики. Усього в 2010 р.

* Бібліотеки, що мають акти про перевірку фонду.

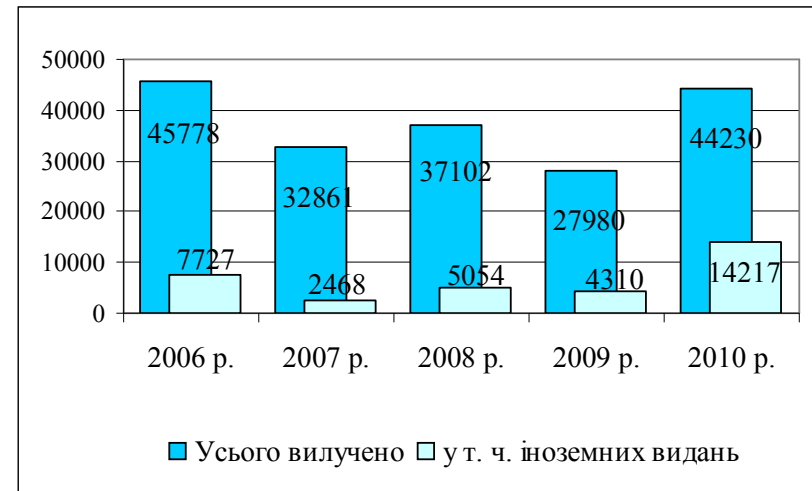
співробітниками бібліотек НДУ було відремонтовано власноруч 2 284 прим. (у т. ч. 164 журнали), в палітурних майстернях – 598 прим.

Невирішеним залишається і питання реставрації цінних та рідкісних видань XIX – поч. XX ст. у бібліотеках інститутів мистецтвознавства, фольклористики та етнології, народознавства, прикладної фізики, літератури. З метою збереження рідкісних і цінних видань, а також книг підвищеного попиту співробітники бібліотек Інституту колоїдної хімії та хімії води та Одеського філіалу ІБПМ оцифрували ці документи і надавали їх у користування читачам в електронному вигляді. Однак, як зазначили завідувачі бібліотек, ця робота окремо не фінансувалася, тому просувалася дуже повільно.

Значні обсяги робіт були пов'язані з вилученням із фондів бібліотек НДУ застарілих, маловикористовуваних та зношених видань, списанням документів і передаванням їх до інших бібліотек. У порівнянні з минулим роком, кількість документів, вилучених з фондів бібліотек зросла майже на 38 % і становила 44 230 прим., у т. ч. 14 217 іноземних документів. Динаміка цієї роботи відображена у діаграмі.

Діаграма

Динаміка вилучення документів з фондів бібліотек НДУ (2006–2010 рр.)

Найбільшу кількість документів було вилучено з фондів бібліотек інститутів електрозварювання – 8 487 прим., технічної механіки –

6 794 прим., надтвердих матеріалів – 6 399 прим., ядерних досліджень – 3 928 прим., економіки промисловості – 3 485 прим., газу – 3 140 прим., Ради по вивченню продуктивних сил України – 2 891 прим. Обсяги списання в інших бібліотеках НДУ коливалися в межах від 30 до 700 прим., а в бібліотеках інститутів клітинної біології та генетичної інженерії, літератури, регіональних досліджень, Експериментального відділення МПІ – не перевищували 1 – 10 прим.

У звітному році співробітники бібліотек НДУ багато часу приділяли заходам з попередження несанкціонованого виносу документів з бібліотек, ліквідації читацької заборгованості та створення належних санітарно-гігієнічних умов збереження фондів (знепилування документів, оформлення нових поличних роздільників у книгосховищах тощо).

Підсумовуючи діяльність бібліотек щодо збереження своїх фондів, зауважимо, що цей процес є одним з найважливіших і дуже проблемним у роботі більшості бібліотек НДУ. Він вимагає належного фінансування (що практично унеможлиблюється в умовах економічної кризи), професіоналізму співробітників, проведення своєчасних перевірок та дотримання усіх чинних нормативних та інструктивно-методичних документів. Аналіз цього напрямку роботи показав, що упродовж звітного періоду співробітниками бібліотек наукових установ реалізовано значні обсяги робіт, пов'язаних з упорядкуванням, переміщенням, санітарно-гігієнічною обробкою фондів, реставрацією та відновленням окремих документів тощо. Водночас, збереження ретельно сформованих упродовж багатьох років галузевих фондів потребує і систематичної підтримки з боку адміністрації та членів ІБР наукових установ у вирішенні таких питань, як: покращення стану приміщень книгосховищ і забезпечення їх необхідним обладнанням; створення страхових копій рідкісних і цінних видань; сприяння бібліотекам у запобіганні читацької заборгованості, недопущення несанкціонованого перебування у приміщенні книгосховищ бібліотек сторонніх осіб, звільнення керівників бібліотек тільки після проведення перевірок і передачі книжкових фондів й документів бібліотек.

3. Матеріально-технічна база бібліотек

Зміна окремих напрямів діяльності бібліотек НДУ, застосування в роботі нових видів інформаційних ресурсів і сервісів, створення і використання БД тощо потребує постійного поліпшення їх матеріально-технічної бази. Однак, як засвідчив аналіз звітної документації, в бібліотеках НДУ цей процес відбувається дуже повільно.

Упродовж останніх п'яти років додаткові площі отримали лише дві

бібліотеки: у 2006 р. – бібліотека Інституту металофізики, а в 2009 р. нове приміщення, замість аварійного, було надано бібліотеці Інституту математики. Окремі додаткові кімнати для розміщення фондів одержали бібліотеки Інституту фізики, Фізико-хімічного інституту і Національного науково-природничого музею. Більше чверті бібліотек щорічно у своїх звітах наголошують на необхідності збільшення площ для ефективнішої роботи з бібліотечним фондом і створення комфортних умов для поліпшення бібліотечного обслуговування користувачів (розширення читальних залів, місця для організації книжкових виставок, проведення інформаційних заходів та ін.).

Не менш гостро перед бібліотеками НДУ стоїть проблема проведення ремонту в приміщеннях. Вирішити це питання комплексно і на належному рівні вдається поки що не всім науковим установам. На даний момент повністю або частково приведені у відповідний стан приміщення лише третини бібліотек НДУ. Упродовж багатьох років потребують невідкладного ремонту приміщення абонементу і службової кімнати бібліотеки Інституту газу; книгосховище та кімната для зберігання іменних колекцій бібліотеки Інституту ботаніки, приміщення бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ. У звітному році вдалося дещо покращити стан приміщень бібліотекам Інституту електродинаміки та Інституту ботаніки (відремонтовано окремі кімнати), Донецького фізико-технічного інституту та Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології (замінено підлогу), Інституту прикладної математики та НІАЗ «Ольвія» (відремонтовано покрівлю), Інституту клітинної біології та генетичної інженерії (відреставровано підвіконня та двері). Ще у грудні 2009 р. було розпочато ремонт приміщень бібліотеки Інституту мікробіології та вірусології, однак він не був завершений у 2010 р., що позначилося на якості обслуговування користувачів, зниженні показників роботи бібліотеки, а також не дозволило провести заплановану перевірку фонду.

Невирішеним у більшості бібліотек залишилося питання придбання бібліотечних меблів і техніки (шаф, стелажів, вітрин, каталожних карток тощо). У звітному році нові меблі були придбані для бібліотек Донецького фізико-технічного інституту (2 книжкові шафи і шафи для одягу, 3 столи, 40 стільців, 20 столів для читального залу та абонементу), інститутів фізіології рослин і генетики (12 столів і 25 стільців для читального залу), клітинної біології та генетичної інженерії (2 шафи для книжок), літератури (каталожна шафа).

У зв'язку з економічною кризою та нестачею фінансування у звітному році менше уваги з боку адміністрацій НДУ та ІБР було приділено питанням зміцнення технічного потенціалу бібліотек за рахунок придбання сучасного

технологічного обладнання, зокрема засобів електронно-обчислювальної техніки (персональні комп'ютери); введення-виведення інформації (принтери, сканери, апарати для читання мікрофільмів та ін.); копіювання і тиражування; аудіовізуальних засобів (проектори, програвачі) та ін. Згідно з даними, наведеними у звітах бібліотек НДУ, 30 % з них забезпечені сканерами і копіювальною технікою, 70 % – принтерами. Бібліотеки Інституту надтвердих матеріалів та Інституту проблем матеріалознавства застосовують у роботі багатофункціональні пристрої. У 2010 р. нову техніку отримали бібліотеки Інституту електродинаміки та Державного природознавчого музею (принтери), Карадазького природного заповідника, Фізико-хімічного інституту (багатофункціональні пристрої).

Порівняно з минулим роком, у 2010 р. удвічі менша кількість бібліотек НДУ (лише 8) отримала персональні комп'ютери (інститутів археології, літератури, надтвердих матеріалів, технічної механіки, Державного природознавчого музею, МГІ, НІАЗ «Ольвія», ФТІНТ). Таким чином, на сьогодні комп'ютеризовано 92 бібліотеки НДУ із 104*. Однак детальний аналіз виявив, що 39 бібліотек НДУ забезпечені лише одним комп'ютером, з них до мережі інтернет приєднані тільки 25 бібліотек. Серед бібліотек, що забезпечені двома і більше комп'ютерами, вихід в інтернет мають практично всі, за винятком бібліотек інститутів археології, держави і права, економіки промисловості, енциклопедичних досліджень, Кримського філіалу Інституту археології та МГІ. У звітному році доступ до всевітньої мережі отримали бібліотеки Відділення гідроакустики МГІ та Інституту надтвердих матеріалів. Загалом 71 бібліотека НДУ сьогодні використовує можливість інтернет для поліпшення якості обслуговування користувачів.

Дуже повільно вирішується питання організації АРМів для користувачів з наданням доступу до онлайн-науково-інформаційних ресурсів. У 2010 р. такі місця були організовані в бібліотеках інститутів експериментальної патології, онкології і радіобіології; імпульсних процесів і технологій, клітинної біології та генетичної інженерії; математики, органічної хімії, проблем моделювання в енергетиці, технічної механіки, фізики, хімії високомолекулярних сполук.

* Не забезпечені комп'ютерами бібліотеки: Інституту геології і геохімії горючих копалин, Інституту прикладної фізики, Інституту проблем машинобудування, Інституту проблем реєстрації інформації, Інституту світової економіки і міжнародних відносин, Інституту хімії поверхні, Експериментального відділення МГІ, НДЦ індустріальних проблем розвитку, Полтавської гравіметричної обсерваторії, Фізико-механічного інституту, Фізико-технологічного інституту металів та сплавів.

Усього за останні роки АРМи для користувачів (переважно по одному) були організовані у третині бібліотек НДУ. Лише в чотирьох бібліотеках облаштовано по два АРМи, у бібліотеці Радіоастрономічного інституту – три і в бібліотеці Інституту історії України – шість. Безперечно, такий стан справ незадовільно позначається на якості і оперативності бібліотечно-бібліографічного обслуговування, накопиченні і створенні власних електронних ресурсів, унеможливує впровадження в бібліотеках НДУ нових видів сервісу, спричиняє відтік реальних і потенційних користувачів.

Невирішеним у звітному році залишилося питання впровадження єдиної АБІС для проведення комплексної комп'ютеризації бібліотечних процесів, створення ЕК, формування БД тощо. За даними річних звітів над створенням ЕК працювали 56 бібліотек НДУ, використовуючи різні програмне забезпечення. Переважна більшість бібліотек застосовували у роботі АБІС «ІРБІС» (25 бібліотек). Окремі бібліотеки користувалися програмними системами «УФД-Бібліотека» (Інститут металофізики, Інститут філософії) та «Бібліотека-4» (Інститут електрозварювання, Інститут електродинаміки). Решта бібліотек не надали у своїх звітах жодних відомостей про АБІС.

Отже, вивчення звітів про роботу бібліотек НДУ в 2010 р. дає підстави стверджувати, що стан їхньої матеріально-технічної бази є задовільним там, де керівництво бібліотеки виявляє ініціативу, а адміністрація установи знаходить резерви для надання реальної фінансової та матеріальної допомоги. Втім, окремі позитивні факти на загальний стан справ не впливають. Для ефективного вирішення завдань, що стоять перед бібліотеками НДУ в сучасних умовах, забезпечення високого рівня інформаційного і бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотеки потребують постійного розвитку і зміцнення свого матеріально-технічного потенціалу.

4. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування

У 2010 р. діяльність бібліотек системи НАН України була спрямована на максимально повне інформаційне забезпечення наукових досліджень інститутів.

Для удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування фундаментальних і прикладних досліджень установ Академії в умовах зростаючого дефіциту асигнувань на придбання необхідних видань бібліотеки урізноманітнювали форми розкриття власних документних зібрань, сприяли організації доступу до світових наукових інформаційних

ресурсів, впроваджували корпоративне використання ресурсів бібліотек регіону, поширювали результати науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності установ шляхом підготовки бібліографічних та інформаційно-аналітичних матеріалів, створення бібліографічних, реферативних, тематичних, фактографічних БД. Можна констатувати, що розширення доступу до світових БД з використанням телекомунікаційної інфраструктури НАН України, активне формування власних документних та електронних ресурсів стали характерними ознаками процесу нарощування інформаційного потенціалу бібліотек академічних установ. Під впливом нових інформаційних технологій, які все настійніше впроваджуються в діяльність бібліотек, з розвитком функціональних можливостей онлайн-доступу до електронних каталогів бібліотек, з нарощуванням обсягів електронних бібліотек і колекцій, що забезпечують можливість одержання повних текстів документів у режимі самостійного доступу, з оснащенням інститутів і бібліотек спеціальним обладнанням, зокрема копіювально-множною технікою, змінюється модель інформаційної поведінки користувачів, відбувається їх орієнтація на інформаційне самообслуговування. Разом з тим у бібліотеках, де не створено умов для впровадження інформатизації, читачі в основному обмежуються документним фондом бібліотеки своєї установи та книгами, одержаними за МБА.

Аналіз звітної документації бібліотек НДУ за 2010 р. підтверджує тенденцію до зменшення основних показників бібліотечно-інформаційної та довідково-бібліографічної роботи, яка спостерігається упродовж останніх років. У 2010 р. загальна кількість користувачів бібліотек академічних установ зменшилася на 1 045 осіб (3 %) і нараховує 32 901 особу.

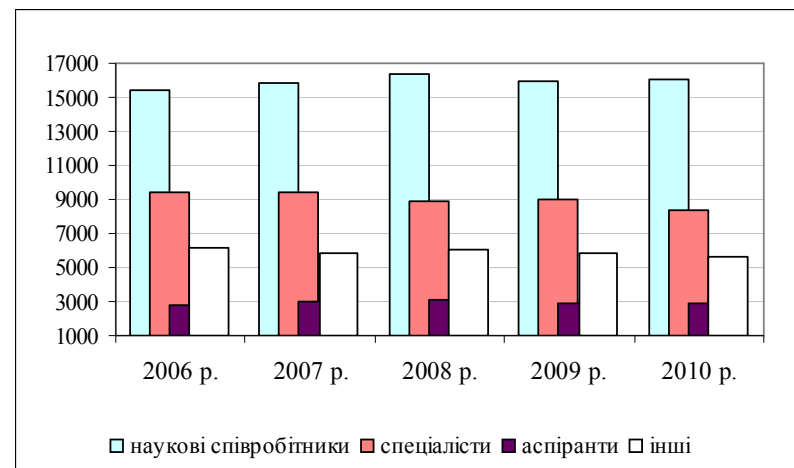
У складі користувачів відчутно зменшилася кількість спеціалістів – на 7,3 % та аспірантів – на 2,3 %.

На 842 особи (9,3 %) зменшилася, порівняно з попереднім роком, кількість користувачів з інших установ. Вони становлять 25 % всієї кількості читацького складу бібліотек академічних установ, хоча в багатьох інститутах, де фондами бібліотек користуються читачі з інших наукових установ, міст України та з інших країн, що свідчить про визнання цінності і унікальності бібліотечних зібрань установ Академії, цей відсоток значно вищий – від 30 % – 40 % до 84 %. Так, бібліотека Інституту економіки промисловості на основі корпоративної взаємодії при підтримці Обласної бібліотечної асоціації співпрацює з бібліотеками всіх академічних установ Донецького наукового центру, науковими бібліотеками міста всіх систем і відомств,

бібліотеками ВНЗ. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів обслуговує співробітників науково-технологічного алмазного концерну «Алкон», спеціалістів інститутів проблем матеріалознавства, геохімії, мінералогії та рудоутворення, Українського інституту промислової власності, студентів НТУ «КПІ». Фондами бібліотеки Інституту фізики користувалися читачі інститутів теоретичної фізики, фізики напівпровідників, ядерних досліджень, фізичної хімії, Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, НТУУ «КПІ». Бібліотека Інституту гідробіології у 2010 р. обслуговувала співробітників семи наукових установ та студентів і аспірантів семи вишів (180 осіб). Традиційно високий відсоток читачів з інших установ у бібліотеках інститутів археології, органічної хімії, біохімії, металофізики, математики, геохімії, мінералогії та рудоутворення, зоології, ботаніки, історії України, ІБПМ. Динаміку змін у складі користувачів та їх розподілу за категоріями упродовж п'яти років представлено на діаграмі.

Діаграма

Динаміка змін у складі користувачів бібліотек НДУ (2006–2010 рр.)

Зменшення кількості читачів супроводжувалося й скороченням решти основних показників бібліотечного обслуговування: відвідуваність бібліотек зменшилася – на 6,8 %, книговидача – на 8,5 %, у т. ч. книговидача іноземної літератури – на 19,8 %. Зниження цих показників пояснюється

впровадженням інформатизації, широким використанням можливостей отримання інформації із світових мереж, а також скороченням надходжень до бібліотек наукових видань, зокрема кількості назв передплаченої періодики.

З метою удосконалення обслуговування читачів, виявлення ступеня задоволення їхніх інформаційних потреб, очікуваного рівня комфортності та оперативності бібліотеки проводили опитування у відділах (Інститут металофізики), вивчали ефективність використання іноземних журналів (Інститут географії), проводили анкетування користувачів (Інститут економіки промисловості). Узагальнення результатів анкетування в бібліотеці Інституту економіки промисловості свідчить, що якістю обслуговування задоволені 81,4 % опитаних, а основні нарікання пов'язані зі зменшенням надходжень нових наукових видань. Читачі схвалюють роботу бібліотеки за госпдоговорами з фондовою біржею та Університетом економіки та права, що дозволило облаштувати бібліотеку сучасним обладнанням, рекомендують організувати передплату необхідної зарубіжної періодики в електронній формі, створити електронну бібліотеку, зокрема оцифрувати для цього окремі цінні видання з бібліотечного фонду.

В Інституті металофізики у ході опитування з'ясувалося, що, незважаючи на активне користування ресурсами світових інформаційних мереж, БД, доступ до яких забезпечує НБУВ, науковці віддають перевагу традиційним паперовим виданням, особливо коли це стосується основоположних фундаментальних галузевих праць.

У 2010 р. бібліотеки НДУ активно впроваджували для користувачів послуги, спрямовані на оперативне задоволення їхніх потреб: попереднє замовлення літератури за телефоном чи електронною поштою, тематичний пошук інформації у віддалених БД, відправку електронною поштою копій документів та бібліографічних довідок.

Бібліотеки інститутів фізики, газу, органічної хімії, проблем моделювання в енергетиці, чорної металургії зазначають у звітах, що з обладнанням у бібліотеках робочих місць з виходом в інтернет використання ресурсів з інформаційних мереж значно активізувалося, і вважають одним з головних своїх завдань допомогти читачам орієнтуватися в електронному середовищі, оскільки значна частина читачів дуже зацікавлена в консультаціях і допомозі бібліотечних спеціалістів у організації тематичного пошуку у віддалених БД. У бібліотеці Інституту газу впродовж року здійснено 326 тематичних пошуків у ресурсах світових мереж. В Інституті фізіології виконано 152 тематичні заявки з проблем кардіології, патофізіології, молекулярної біології, імунології, біохімії, гіпоксії тощо. Науковцям

запропоновано для ознайомлення в читальному залі зміст 16-ти відсутніх у бібліотеці іноземних наукових журналів (55 тис. статей). Пошук текстів відмічених статей здійснювався у повнотекстових базах HINARI, Medline, ScienceDirect, SCOPUS, Ebscohost.

Працівники бібліотеки ФГІНТ відзначають, що їхні читачі все менше користуються традиційними ресурсами, а використання онлайн-ресурсів провідних світових наукових БД, навпаки, збільшується.

Статистичні дані з використання мережевих науково-інформаційних ресурсів, централізовано передплачених НБУВ для бібліотек системи НАН України та інформаційних матеріалів, що використовувались у рамках наданого у 2010 р. тестового доступу, у своїй сукупності дорівнюють даним попереднього року.

При скороченні на 65 тис. користувацьких сесій кількість одержаних текстів і рефератів дещо перевищує показники минулого року (що свідчить про удосконалення користувачами методики пошуку в електронному середовищі). Упродовж року науковцями проведено 109 тис. користувацьких сесій середньою тривалістю 13 хв., у ході яких здійснено 195 тис. пошуків, одержано 138 тис. рефератів і 552 тис. повних текстів публікацій. Підвищеною популярністю користувалися інформаційні ресурси електронної бібліотеки ScienceDirect. Найбільш активно ресурси використовували: Донецький фізико-технічний інститут (14375 сесій), Інститут сорбції та проблем ендоекології (5818 сесій), ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» (5334 сесії), ФГІНТ (3366 сесій), Інститут фізики напівпровідників (3320 сесій) та Фізико-механічний інститут (3022 сесії). У той же час установи відділень загальної біології, біохімії, фізіології і молекулярної біології, інформатики, фізики та астрономії, фізико-технічних проблем матеріалознавства у 2-3 рази зменшили пошук у мережевих ресурсах. Сорок дві академічні установи у 2010 р. зовсім не використовували передплачені електронні науково-інформаційні ресурси.

Для забезпечення вченим і фахівцям вільного доступу до актуальної наукової інформації у руслі Будапештської ініціативи «Відкритого доступу» бібліотеки ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ, Інституту ботаніки, МГІ, Фізико-хімічного інституту вже не перший рік формують репозитарії своїх установ – електронні архіви опублікованих та неопублікованих статей співробітників, дисертацій, монографій, навчально-методичних посібників та інших документів. У звітному році в роботу зі створення архіву електронних документів включилася й бібліотека ГАО. Перспективність і актуальність цієї роботи беззаперечна, адже мета створення електронних репозитаріїв установ полягає не лише у довгостроковому зберіганні та

забезпеченні доступу до наукових матеріалів, а й у наданні можливостей щодо обміну метаданими та організації пошуку за розподіленими репозитаріями.

Як наслідок зміцнення зв'язків науки і освіти можна розглядати створення на базі академічних інститутів наукових комплексів і центрів, філіалів кафедр ВНЗ. Їх створення, як правило, вносить значні корективи в роботу бібліотек НДУ. Адміністрації академічних установ та ВНЗ сприяють поповненню бібліотечних фондів літературою, необхідною для навчання і наукової діяльності студентів, аспірантів і викладачів вишів. Співробітники бібліотек проводять цикли заходів, спрямованих на підвищення інформаційної культури читачів: лекції і бесіди, консультації і практичні заняття, огляди довідкових видань, екскурсії по бібліотеках, ознайомлення з правилами користування бібліотекою, її довідковим апаратом, системою розташування фондів. Такі комплекси на основі угод створено на базі Інституту проблем ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України спільно з ВНЗ м. Одеси – Одеським державним економічним університетом, Одеською національною академією харчових технологій, Одеським національним політехнічним університетом, Одеським державним екологічним університетом, Національним університетом кораблебудування. В межах філій, кафедр вони здійснюють інформаційне забезпечення викладачів, докторантів, аспірантів та магістрів вишів документами з економічної, екологічної та соціальної тематики.

У ДУ «Інститут економіки та прогнозування» створено відділ магістратури зі спеціальностей 0501 «Економіка промисловості» та 0501104 «Фінанси». Бібліотека веде БД «Магістратура», яка включає необхідну навчальну та методичну літературу, проводить зі студентами цикли лекцій, семінарських і практичних занять за темами: «Основи бібліотечно-бібліографічних знань», «Інформаційний пошук в електронному середовищі», «Пошук в електронних БД бібліотеки».

Кількість читачів Інституту соціології після створення при установі Вищої школи соціології збільшилася на п'ять відсотків. Для слухачів школи протягом року бібліотека організувала 42 виставки видань Інституту, на яких експонувалося 1 317 документів. Пропаганда фондів бібліотеки, розкриття методики інформаційного пошуку в книжному та електронному середовищі відбувались під час екскурсій по бібліотеці, днів аспіранта, які організовувались для слухачів Вищої школи соціології та студентів соціологічного факультету МАУП.

Регулярно проводять дні аспіранта, семінари і практичні заняття, групові бесіди з методики інформаційного пошуку в довідково-бібліографічному

апараті бібліотеки та віддалених БД бібліотеки інститутів геохімії, мінералогії та рудоутворення; фізико-органічної хімії та вуглекислоти; історії України; археології; біохімії; ІБПМ.

Аспіранти – досить чисельна (8,7 % від загальної кількості) і одна з найактивніших читачьких груп у більшості інститутів, тому заняття, індивідуальне і групове інформування на допомогу їм здійснюються практично в кожній науковій установі. В 2010 р. поширеними темами у програмах занять із студентами, аспірантами, молодими вченими були: визначення індексу статей, монографій, дисертацій за новою редакцією таблиць УДК та складання бібліографічних описів для наукових публікацій згідно ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

Як важливі форми отримання відсутніх у бібліотеці джерел інформації використовувались системи МБА та ММБА. На жаль, у 2010 р. показники роботи МБА також продовжували знижуватися внаслідок незавершеності її реорганізації. Кількість абонентів МБА зменшилася на 1 % і складає 2 190, книговидача – на 11,7 % (17 419 прим.), документів, отриманих з інших бібліотек – на 15 %.

У той же час в ряді інститутів система МБА продовжувала залишатись важливим джерелом задоволення читачьких потреб. Використовуючи сучасні інформаційні технології, бібліотеки оперативно задовольняли заявки читачів.

Бібліотека Інституту монокристалів обслужила за МБА 206 абонентів, у т. ч. 13 іногородніх, видала 298 прим. документів, отримала – 86 прим.; бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води – 142 абоненти, у т. ч. 12 іногородніх, видала 390 прим. документів, отримала – 170 прим.; бібліотека Інституту математики – 72 абоненти, видала 200 прим. документів, отримала – 7 прим.; бібліотека Інституту фізики напівпровідників – 16 абонентів, видала 345 прим. документів, у т. ч. 280 прим. іноземних, отримала 425 прим. документів. Бібліотека ІБПМ отримала за ММБА від іноземних партнерів 191 документ (1 593 арк.), відправила на їхнє замовлення електронною поштою 41 статтю авторів Інституту (402 арк.).

Значно розширили коло абонентів МБА та збільшили обсяги виданих і одержаних за МБА видань також бібліотеки інститутів металофізики, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, загальної та неорганічної хімії, геофізики, надтвердих матеріалів, гідромеханіки, історії України, вугільних енерготехнологій, Інституту мовознавства разом з бібліотечним відділом Інституту української мови.

Збільшенню обсягів інформації, отриманої за МБА, сприяло те, що бібліотеки розширили коло партнерів, фонди яких надаються у

користування читачам. Так, бібліотека Інституту радіофізики і електроніки для задоволення запитів своїх читачів користувалася фондами 15-ти бібліотек м. Харкова та 11-ти іногородніх бібліотек. У 2010 р. ця бібліотека видала за МБА 700 прим., у т. ч. іноземної літератури – 506 прим., отримала 219 прим., у т. ч. 76 електронних статей. На базі установи виготовлено 2,4 тис. аркушів ксерокопій, отримано з інших установ 1,5 тис. аркушів.

Бібліотека Інституту зоології за МБА та ММБА видала 150 прим. документів, отримала 30 прим. Вона надсилала і замовляла видання в такі установи, як Британський музей природи, Тульське ентомологічне товариство, Зоологічний інститут РАН, Харківський філіал Українського ентомологічного товариства, Донецький ботанічний сад, у більшість заповідників та природних парків України, ІБПМ. Через бібліотеку останнього з міжнародних БД бібліотека Інституту зоології одержала 30 прим. електронних версій зарубіжних журналів, у свою чергу готувала для них електронні копії статей зі своїх фондів. Слід зазначити, що в 2010 р., порівняно з попереднім, кількість ксеро -та електронних копій, виконаних на базі своєї установи, збільшилась на 3 % (172 067 аркушів), отриманих з інших організацій – майже удвічі (20 464 копії).

Важливою складовою роботи, спрямованої на поточне інформування про наукові видання, була організація книжкових виставок, як самостійних, так і у складі комплексних заходів – днів інформації, днів аспіранта, наукових конференцій, презентацій нових книг тощо. У 2010 р. працівники бібліотек НДУ організували 1 404 виставки нових надходжень (на 6 % менше, ніж у попередньому), на яких було представлено 43 090 прим. документів. Внаслідок зменшення кількості літератури, яка надійшла до фондів, більшість бібліотек організувала виставки нових надходжень щомісячно, і лише в бібліотеках інститутів металофізики, фізики напівпровідників, технічної механіки, вугільних енерготехнологій, радіофізики та електроніки виставки оновлювалися щотижня. Бібліотеки інститутів зоології, біохімії, літератури, фізіології, ГАО вміщували інформацію про виставки на сайтах установ. У 2010 р. збільшилась кількість бібліотек, які видавали списки літератури до виставок нових надходжень, надсилали їх електронною поштою у відділи та абонентам індивідуального інформування. Це бібліотеки інститутів технічної теплофізики, механіки, фізіології, економіки та прогнозування, радіофізики та електроніки, хімії високомолекулярних сполук, фізики конденсованих систем, Донецького ботанічного саду. Бібліотека Інституту історії України в кожному з шести випусків «Українського історичного журналу» подає матеріали в рубриці «Нові надходження до бібліотеки Інституту історії України НАН України».

Аналогічні матеріали вміщує у журналі «Народна творчість та етнографія» бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології.

Низка бібліотек традиційно використовує на виставках нових надходжень, днів інформації, переглядах літератури нові надходження до інших бібліотек регіону. Так, бібліотеки НДУ м. Львова знайомили своїх читачів з новими надходженнями до ЛННБ ім. В. Стефаника, Львівського національного університету та Львівської політехніки; бібліотека Інституту фізіології – з надходженнями до Національної наукової медичної бібліотеки та бібліотек медичних установ м. Києва; бібліотека Інституту економіки промисловості – до Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки. Читачі бібліотеки Інституту чорної металургії систематично знайомляться з новими надходженнями Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки, бібліотеки Дніпропетровського університету, ЦДНТБ Гірничо-металургійного комплексу України. Наприкінці 2010 р. в читальному залі Інституту чорної металургії проведено перегляд науково-технічної літератури, яка упродовж року надійшла до фондів ЦДНТБ Гірничо-металургійного комплексу України – 112 книг, 240 журналів та тематичних добірок «Гаряча лінія» по металургійних переділах, 43 авто-реферати дисертацій.

У більшості інститутів організувалися виставки до визначних дат – 65-річчя Перемоги, Дня слов'янської писемності і культури, Дня незалежності України.

Вагоме місце у виставковій роботі бібліотек НДУ посідала організація тематичних книжкових виставок, приурочених до міжнародних наукових подій, ювілеїв наукових закладів і окремих учених, метою яких була популяризація досягнень світової та вітчизняної науки, здобутків конкретних інститутів, наукових шкіл, окремих учених, їхнього внеску у розвиток науки.

Всебічній комплексній популяризації літератури за тематикою досліджень інститутів сприяли, наприклад, книжкові виставки: «Сейсмічний захист в Україні», «Сейсмічні дослідження земної кори», «Природа Кримської гравітаційної аномалії», «Типи земної кори Дніпровсько-Донецької впадини і Донбасу за даними трьохмірного гравітаційного моделювання в Інституті геофізики», що організувалися впродовж року в Інституті геофізики; «День народження квантової теорії», «Синергетика: від минулого до майбутнього», які експонувалися в Інституті теоретичної фізики; «Природні і синтетичні алмази», «Нанотехнології в сучасному світі», «Праці науковців Інституту надтвердих матеріалів у зарубіжних виданнях», організовані бібліотекою Інституту надтвердих матеріалів.

У 2010 р. бібліотеки інститутів біохімії; геофізики; експериментальної патології, онкології і радіобіології; ФТІНТ організували постійно діючі книжкові виставки, присвячені ювілеям своїх інститутів, широко пропагували на них праці наукових співробітників усіх поколінь, досягнення створених в інститутах наукових шкіл. Багато уваги приділялося у звітному році пропаганді наукових здобутків видатних учених світу і вітчизняних учених у зв'язку з їхніми ювілеями. У бібліотеці Інституту теоретичної фізики у звітному році організовано 8 виставок, присвячених ювілеям видатних фізиків світу – С. В. Вожовського, С. В. Ковалевської, А. Ф. Йоффе, С. Чандрасекара, Г. Ландсберга, Б. Джелєпова та ін. Крім того бібліотека провела цикл виставок «Наші ювіляри», присвячених 100-річчю О. З. Петрова, 80-річчю В. Г. Бар'яхтара, 70-річчю В. П. Шелеста. В Інституті біохімії експонувались виставки, присвячені 125-річчю від дня народження О. В. Палладіна, ювілеям члена-кореспондента С. О. Костеріна та заслуженого діяча науки М. Д. Курського. Ювілейні виставки, присвячені академіку П. Г. Костюку, докторам біологічних наук В. М. Сторожуку та Ю. П. Лиманському демонструвались в Інституті фізіології; академікам Н. С. Полуктової та А. С. Андронаті – у Фізико-хімічному інституті; академіку М. В. Поповичу та професору С. Б. Кримському – в Інституті філософії; ученим В. І. Старостенку, В. Н. Курганському та О. А. Гамбурцеву – в Інституті геофізики; В. С. Бородіну, Н. Р. Мазепі та Ю. Л. Булаховській – в Інституті літератури; видатному археологу В. В. Хвойці – в Інституті археології.

До 100-річчя Г. С. Писаренка, чиє ім'я носить Інститут проблем міцності, в установі було організовано міжнародну науково-технічну конференцію «Міцність матеріалів та елементів конструкцій», а бібліотека розгорнула книжкову експозицію, на якій було представлено творчий доробок ювіляра, література про його життя та наукову діяльність, підготувала бібліографічний покажчик до вибраних творів Г. С. Писаренка. До міжнародних наукових конференцій, організованих на базі інститутів, масштабні заходи провели й бібліотеки інших установ: бібліотека Інституту геофізики – до міжнародної наукової конференції, проведеної в Києві спільно з університетом Міннесоти та Каліфорнії (США) та Інститутом фізики Землі РАН; бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій – до міжнародної наукової конференції «Вугільна теплоенергетика. Проблеми розвитку та реабілітації». Бібліотека Інституту металофізики до міжнародної наукової конференції «НАНО-2010» організувала перегляд літератури, на якому було представлено 185 документів про наноматеріали та провела презентацію резервного фонду бібліотеки з оглядом публікацій

співробітників Інституту за останні роки. Ці матеріали були передані в дар учасникам конференції. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук до XII Української конференції «Високомолекулярні сполуки – 2010» збрала документи, опубліковані співробітниками Інституту після попередньої конференції і представила їх на виставці «Нанохімія. Наноматеріали», а також оформила стенд, де вперше у ретроспекції були представлені основоположні видання про полімери із зарубіжних джерел.

Як вдало форму популяризації доробку вчених бібліотеки інститутів археології, геофізики, прикладної математики і механіки, металофізики практикували проведення презентацій книг.

У 2010 р. продовжувалась практика представлення інформаційних ресурсів бібліотек НДУ на веб-сайтах установ. У всесвітній мережі представлені веб-сторінки 33 бібліотек НДУ. Найбільш широко подано інформацію про бібліотеки Відділення фізики і астрономії та Відділення загальної біології.

Втім, детальний аналіз контенту веб-сторінок бібліотек показав, що переважна їх більшість обмежується лише короткою інформацією про бібліотеку і типо-видовий склад її фондів (бібліотеки інститутів археології, гідробіології, імпульсних процесів і технологій, історії України, математики, молекулярної біології і генетики, органічної хімії, проблем кріобіології і кріомедицини, проблем міцності, соціології, фізики, фізики конденсованих систем, фізики напівпровідників, фізичної хімії). Низка бібліотек додають відомості про традиційний ДПА (інститути електродинаміки, металофізики, Фізико-хімічний інститут, ФТІНТ), переліки монографій і статей співробітників наукових установ (інститути політичних і етнопонаціональних досліджень, філософії, Національний ботанічний сад), нові надходження і переліки наявних вітчизняних і зарубіжних періодичних видань (інститути прикладних проблем механіки і математики, теоретичної фізики), посилання на корисні інтернет-ресурси та електронні бібліотеки, доступні у локальній мережі установи (інститути проблем матеріалознавства, теоретичної фізики), інформацію про обмінні фонди (Інститут ботаніки). ЕК доступні лише з веб-сторінок 20-ти бібліотек.

Прикладом оформлення зручних у користуванні та інформативних веб-сайтів можуть служити бібліотечні сторінки сайтів Радіоастрономічного інституту, ГАО, інститутів ядерних досліджень, клітинної біології та генетичної інженерії, зоології. Крім всебічного розкриття фондів бібліотек, зручного інтерфейсу ЕК, анотованих переліків нових надходжень, що регулярно оновлюються, віртуальних книжкових виставок, переліків наявних у бібліотеках вітчизняних і зарубіжних періодичних видань, тут

подаються посилання на сайти споріднених установ, навчальних закладів, провідних бібліотек, гіперпосилання на зарубіжні електронні видання.

У цілому ж використання можливостей цього інформаційного продукту в розкритті постійно оновлюваних інформаційних ресурсів у бібліотеках більшості установ далеке від оптимального.

У 2010 р. бібліотеки НАН України продовжували довідково-бібліографічну роботу, спрямовану на ведення довідково-пошукового апарату бібліотек у традиційній та електронній формах, підготовку на його основі інформаційно-бібліографічних та довідкових видань, виконання тематичних довідок.

Значні обсяги робіт з наповнення та редагування каталогів і картотек виконали співробітники бібліотек інститутів фізіології; металофізики; філософії; електрозварювання; регіональних досліджень; геологічних наук; гідробіології; імпульсних процесів і технологій; радіофізики і електроніки; економіки промисловості; геохімії, мінералогії та рудоутворення; фізики напівпровідників; Фізико-хімічного інституту.

В Інституті соціології порівняно з попереднім роком на 20 % збільшили кількість введених записів до каталогів, провели велику роботу з упорядкування картотеки праць співробітників. Крім постійного введення нових книг та статей, з метою забезпечення повноти відображення персоналій, працівники бібліотеки переглянули профільні журнали за 1993–2007 рр. і 50 прим. тематичних збірників. Роздруковані картки значно поповнили картотеку персоналій.

Поряд з формуванням традиційних каталогів і картотек бібліотеки 58 установ НАН України створювали ЕК. Втім, для віддалених користувачів на сайтах НДУ доступні ЕК лише 20-ти бібліотек *. Каталоги ще 20-ти бібліотек доступні тільки у локальних мережах наукових установ або в приміщеннях бібліотек.

Найбільші за обсягом (кількістю бібліографічних записів) ЕК створено в бібліотеках інститутів проблем міцності (136 тис. записів) та зоології (100 тис. записів). У 2010 р. завершили введення до ЕК усіх наявних у фонді документів бібліотеки Радіоастрономічного інституту (66,8 тис. записів)

* ГАО, інститутів біохімії; експериментальної патології, онкології і радіобіології; електронної фізики; електрозварювання; зоології; клітинної біології та генетичної інженерії; колоїдної хімії та хімії води; математики; металофізики; політичних і етніонаціональних досліджень; проблем міцності; теоретичної фізики; фізики конденсованих систем; філософії; НДЦ індустріальних проблем розвитку; НІАЗ «Ольвія»; Радіоастрономічного інституту; Фізико-механічного інституту, ФТІНТ.

та Інституту географії (15,1 тис. записів), причому через відсутність у штаті останнього посади системного адміністратора неможливо було зробити ЕК доступним у всесвітній мережі для віддалених користувачів. Окремі бібліотеки у своїх звітах наголосили, що на процес формування та використання ЕК негативно впливали й такі об'єктивні фактори, як нестача кадрів, застаріла комп'ютерна техніка, що постійно виходить з ладу (інститути біоорганічної хімії та нафтохімії, проблем моделювання в енергетиці), або її повна відсутність у бібліотеках десяти наукових установ, а також відсутність відповідного програмного забезпечення.

Структурно ЕК бібліотек НДУ складаються переважно з таких бібліографічних БД: «Книги», «Нові надходження», «Праці співробітників», «Дисертації», «Автореферати дисертацій», «Препринти». Разом з тим бібліотеки створюють і тематичні БД: «Бібліографія з археології Криму», «Унікальні колекції» (Кримський філіал Інституту археології), «Вибрана бібліографія Криму», «Археологія Криму» (НІАЗ «Ольвія»), «Ссылки в печати на труды сотрудников Института геотехнической механики» (Інститут геотехнічної механіки), «Українська книга у фондах бібліотеки Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка» (Інститут літератури), «Електронний архів журналу «Економіка промисловості» (Інститут економіки промисловості). В окремих бібліотеках НДУ до ЕК включають бібліографічні бази даних особових бібліотек учених. Наприклад, в ЕК Інституту металофізики представлені: «Бібліотека Д. К. Заболотного», «Особова бібліотека акад. А. А. Смирнова», «Особова бібліотека чл.-кор. АН УРСР М. Кривоглаза», «Книжкове зібрання академіка В. М. Свечнікова», «Особова бібліотека академіка АН УРСР В. Н. Гриднєва». Бібліотека Інституту електрозварювання надає доступ до БД «Література з особистої бібліотеки Б. Є. Патона», бібліотека Інституту електронної фізики – до БД «Особова бібліотека проф. І. П. Запісочного», бібліотека Інституту проблем міцності – до БД «Бібліотека Г. С. Писаренка» та «Бібліотека С. В. Серенсена», бібліотека Інституту регіональних досліджень – до БД «Бібліотека академіка НАН України М. І. Долішного», бібліотека Інституту теоретичної фізики – до БД «Бібліотека д-ра. фіз.-мат. наук А. Й. Тешенка».

Крім бібліографічних БД бібліотеки створюють і повнотекстові БД наукових іноземних журналів (інститути електронної фізики, проблем міцності, фізики конденсованих систем), статей співробітників (Криворізький ботанічний сад, Рада по вивченню продуктивних сил України), монографій та наукових збірників (інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень), авторефератів дисертацій (Інститут літератури).

Важливою складовою довідково-бібліографічної роботи бібліотек у звітному році була робота зі створення бібліографічних посібників різних видів. Зокрема бібліотеками НДУ було складено 380 списків нових надходжень. Для їх оперативного поширення бібліотеки використовували локальну мережу інститутів та електронну пошту. Порівняно з попередніми роками бібліотеки НДУ у 2010 р. більш ніж удвічі збільшили випуск списків літератури за тематикою досліджень інститутів. Регулярно видавали тематичні списки літератури інститути соціології; держави і права; історії України; літератури; фізіології; експериментальної патології, онкології і радіобіології; клітинної біології та генетичної інженерії; ботаніки; відновлюваної енергетики; хімії високомолекулярних сполук; Донецького та Криворізького ботанічних садів. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій при підготовці тематичних списків тісно співпрацювала з інформаторами-референтами відділів. У 2010 р. референтами переглянуто більше 200 періодичних видань, працівники бібліотеки проанотували 120 матеріалів, які включено до восьми тематичних експрес-інформацій. Для ознайомлення фахівців із запропонованими матеріалами зроблено 420 копій.

Бібліотеки розміщували списки нових надходжень та тематичні списки на веб-сайтах інститутів, публікували їх у журналах, що видають інститути. Це сприяло взаємовикористанню бібліотечних фондів мережі.

У 2010 р. бібліотеки НДУ видали 20 бібліографічних покажчиків (у 2009 р. – лише 13). Переважно це були покажчики, присвячені ювілеям установ та окремих учених, покажчики наукового доробку інститутів за певний період чи з певної тематики, поточні бібліографічні покажчики за основними напрямками науково-дослідної роботи. Серед останніх звертають на себе увагу оперативністю та ретельним, продуманим відбором матеріалів поточні покажчики Інституту геотехнічної механіки. Для належної інформаційно-аналітичної підтримки розроблення перспективних технологій працівники бібліотеки щодня оперативно анують статті з наукових журналів, збірників, продовжуваних видань для керівників і провідних спеціалістів інституту за всіма темами наукових досліджень. У 2010 р. проанотовано 1457 статей, цей масив став основою восьми випусків покажчика «Геотехнологія» та семи випусків покажчика «Новые технологии и новые методы научных исследований в горном деле». Видано також покажчик «Наукові праці співробітників ІГТМ за 2009 р.».

Усталеною формою оперативного забезпечення спеціалістів інформацією є випуски сигнальної інформації (СІ) «Сварка и родственные технологии», які упродовж багатьох років видає Інститут електрозварювання.

Показчик відбиває весь світовий потік інформації з даної галузі. В 2010 р. у шести випусках СІ було розкрито зміст 310 російських та українських і 164 іноземних журналів, а також матеріали конференцій і симпозіумів. СІ в електронному вигляді розміщено на сайті установи, крім того інформація надсилається всім членам Товариства зварників України, індивідуальним замовникам з України, Білорусі, Росії, Грузії. Вона включається в журнали «Автоматическая сварка», «Сварочное производство», РЖ «Сварка».

Бібліотека Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України – видала сьомий випуск щорічника «Бібліографія українського гончарства», який охоплює близько 500 публікацій про українське гончарство, кераміку, керамологію поточного року. Структура та змістове наповнення покажчика постійно вдосконалюються. До редколегії щорічника входять провідні вчені України в цій галузі.

У 2010 р. видано низку покажчиків, які відбивають наукові здобутки інститутів. До 50-річчя Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології видано покажчик наукових праць співробітників за 1960–2010 рр. До 75-річчя заснування Національного ботанічного саду видано електронне довідкове видання, до якого бібліотека підготувала зведений покажчик до журналу установи «Інтродукція рослин» за 1999–2009 рр. (абеткова та хронологічна частини). Бібліотека Інституту кібернетики видала ретроспективний тематичний покажчик літератури за 2006–2010 рр. «Теорія графів та їх застосування». Відділ науково-технічної інформації Інституту історії України видав чергові чотири випуски науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Історія міста Києва з найдавніших часів до 2000 року» (Т. 2 Кн. 8-12). Бібліотеки Фізико-хімічного інституту та Інституту літератури видали покажчики публікацій співробітників за попередній, 2009 р.

У серії «Бібліографія учених України» видані покажчики, присвячені ювілеям В. В. Петрова (ІПРІ), Г. Є. Шульмана (ІБПМ), І. О. Луковського (Інститут математики), М. В. Поповича, С. Б. Кримського, І. В. Бойченка (Інститут філософії), М. Г. Жулинського (Інститут літератури), Р. Кірчіва і О. Денисович-Сапеляк (Інститут народознавства), О. Й. Петриченка (Інститут геології і геохімії горючих копалин), А. Є. Шишкова, В. П. Бурського (Інститут прикладної математики і механіки). На жаль, електронні версії підготовлених у 2010 р. бібліографічних покажчиків представила на своїй веб-сторінці тільки бібліотека Інституту філософії.

У цілому, підводячи підсумки бібліотечно-інформаційного та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів у 2010 р., слід зазначити, що за умов, коли інформаційні потреби користувачів значно

урізноманітнилися і розширилися, а отже підвищилися і вимоги до якості бібліотечно-інформаційного обслуговування вчених, можливості бібліотек в інформаційному забезпеченні цих потреб у різних установах суттєво відрізняються, що обумовлено, перш за все, рівнем інформатизації цих установ, а також готовністю бібліотечних спеціалістів надавати кваліфіковані консультації читачам у використанні, поряд з традиційними виданнями, усіх можливих видів електронної інформації. З цією метою в колективах бібліотек необхідно посилити увагу до вивчення галузевих джерел інформації як основи удосконалення методики пошуку, яка завжди базується на знанні ресурсної бази, особливо методики виконання різних типів запитів користувачів при використанні електронних ресурсів віддаленого доступу. Для удосконалення інформаційного обслуговування електронними ресурсами необхідно активізувати впровадження в бібліотеках сервісних послуг, що сприяють орієнтації користувачів у електронному середовищі – створення Інтернет-навігаторів, онлайн-ових путівників по довідково-бібліографічних і повнотекстових ресурсах інформаційних мереж, а також створення в бібліотеках власних інформаційних ресурсів. Особлива увага має приділятися проектуванню і дизайну бібліотечних сайтів, які є водночас і самостійним інформаційним ресурсом, і засобом інформаційного пошуку.

5. Кадрове забезпечення

Протягом 2010 р. бібліотечна мережа системи НАН України збільшилася на три бібліотеки: Національного науково-природничого музею, Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, а також Інституту проблем природокористування та екології і разом з ЛННБ ім. В. Стефаніка та НБУВ нараховує 105 бібліотек. Як і у попередні роки, до складу мережі НАН України увійшли бібліотеки, що працюють як самостійні структурні підрозділи наукових установ, так і ті, що функціонують у структурі інших відділів НДУ. Протягом року виділилися зі структури інших підрозділів бібліотеки інститутів електрозварювання та економіки і прогнозування.

У деяких бібліотеках виникли проблеми, вирішення яких потребуватиме значних трудовитрат та залучення додаткових кадрових резервів. Так, наприкінці 2010 р. було ліквідовано бібліотеку Ради по вивченню продуктивних сил України, а її фонди передано до бібліотеки Інституту демографії та соціальних досліджень. Зважаючи на той факт, що бібліотека Інституту отримала значні масиви літератури, багато непрофільних документів, каталоги і картотеки та ін., а штат не змінився і складається з

одного працівника, питання налагодження належного функціонування бібліотеки найближчим часом залишатиметься проблематичним.

За недоліки в організації обліку та збереженні бібліотечних фондів у 2010 р. було звільнено тимчасово виконуючу обов'язки завідувачки бібліотекою Кримського філіалу Інституту археології.

У цілому ситуація з кадровим забезпеченням бібліотек мережі протягом звітного року була складною. Станом на 01.01 2011 р. у бібліотеках налічувалося 282 штатні одиниці, дві з яких були пізніше скорочені, вісім одиниць стали вакантними (бібліотеки інститутів гідромеханіки, металофізики, економіки промисловості, мовознавства, зоології, фізичної хімії, хімії поверхні, кріобіології та кріомедицини). У ряді установ вакантні ставки ділилися між працівниками бібліотек, що дозволило отримати додаткову оплату. В деяких бібліотеках на одну ставку працювали по два і навіть три фахівці, отримуючи тим самим лише 0,5 і навіть 0,3 окладу. Адміністрація Полтавської гравіметричної обсерваторії знайшла можливість підняти зарплату бібліотечного працівника до 0,5 ставки, збільшивши її ще на 0,25 ставки. По одній штатній одиниці виділили додатково для своїх бібліотек адміністрації інститутів проблем міцності та гідробіології. У результаті цих та інших перетворень на кінець звітного року фактична кількість працюючих у бібліотеках НДУ НАН України склала 278 осіб. Дані про розподіл фахівців у бібліотечній мережі за стажем і освітою наведені у таблиці.

За даними таблиці, в минулому році на 11 одиниць зросла кількість бібліотечних працівників, на сім одиниць зменшилося число працюючих у інших підрозділах. Аналізування статистичних даних, що стосуються характеристик освітнього та фахового рівня працівників бібліотек, засвідчує факт зростання кількості працівників із середньою освітою і зменшення кількості працівників із середньою спеціальною освітою; збереження ряду позитивних тенденцій, зокрема, зростання кількості працівників із вищою та вищою спеціальною освітою (з 87,2 % у 2009 р. до 88,4 % у 2010 р.), зростання відсотка працівників у бібліотеках зі стажем до п'яти років. Однак, як і в попередні роки, цю групу працівників у цілому не можна розглядати як потенційний резерв фахівців на майбутнє, оскільки до неї входять і нові працівники пенсійного та перед пенсійного віку. Підтвердженням цього є факт суттєвого зменшення (на 5,1 %), як і в попередні роки, групи працівників зі стажем від п'яти до десяти років і майже шестивідсоткове зменшення групи працівників зі стажем від 10 до 30 років, тобто двох, найбільш перспективних груп і, водночас, триваюче зростання чисельності груп зі стажем роботи 30–40 та 40 і більше років.

Таблиця

Кадрове забезпечення бібліотек НДУ НАН України

	2009 р.		2010 р.			
		%	+ –	%	+ –	
Усього штатних одиниць:	282		282			
у т. ч. вакансій	8		4			
Фактично працюючих (бібл.прац)	272	89,7	278	+6	91,7	+1
З інших підрозділів	244		255	+11		
Науковців	21	7,7	14	-7	5	-2,7
Науковців	7	2,5	9	+2	3,2	+0,7
За освітою:						
Вища спеціальна	118	43,4	129	+11	46,4	+3
Середня спеціальна	25	9,2	20	-5	7,1	-2,1
Вища	119	43,8	117	-2	42,0	-1,8
Загальна середня	10	3,7	12	+2	4,31	+0,6
За стажем:						
до 5 р.	59	21,6	62	+3	22,3	+0,7
5–10 р.	52	19,1	39	-13	14%	-5,1
10–30 р.	75	27,5	93	+18	33,4	+5,9
30–40 р.	66	24,2	63	-3	22,6	-1,6
понад 40 р.	20	7,3	23	+3	8,2	+1,1

Чіткіше ця тенденція простежується на прикладі такої групи як керівники бібліотек. Нині з 104 керівників бібліотек НДУ, 66 – особи пенсійного віку, 11 – перед пенсійного віку. На кінець звітнього року так звана пенсійна група з числа керівників бібліотек за віком розподілялася таким чином: із 66 завідувачих бібліотеками 21 керівник – віком від 55 до 60 р., 29 – віком від 60 до 70 р., 16 керівників бібліотек – віком понад 70 р. Не може не турбувати і той факт, що 19 бібліотек мережі укомплектовані виключно працівниками пенсійного та перед пенсійного віку. Відносно перспективними колективами бібліотек за віком працівників, нині можна вважати лише кожну п'яту бібліотеку мережі, наприклад, колективи бібліотек інститутів електрозварювання, зоології, літератури, археології, ФТІНТ, Донецького фізико-технічного інституту, інститутів геотехнічної механіки, проблем машинобудування політичних та етнонаціональних досліджень, економіки та прогнозування та ін. Тобто, у цілому тенденція постаріння кадрів і відсутності кадрового резерву в бібліотечній мережі зберігається.

Протягом року в зв'язку з виходом на пенсію відбулася зміна завідувачів бібліотеками інститутів фізичної хімії та електродинаміки. Вдруге протягом

двох останніх років змінилася завідувачка бібліотекою в Інституті гідробіології. У складних умовах змушена працювати завідувачка бібліотекою Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії, оскільки не вдається заповнити вакансію і доводиться самостійно обслуговувати користувачів у двох віддалених один від одного приміщеннях установи.

За останні роки практично незмінним залишається середній показник кадрової забезпеченості однієї бібліотеки, який становить біля трьох штатних одиниць. Водночас стосовно конкретних бібліотек цей показник суттєво відрізняється. Так, протягом року група бібліотек з одним-двома штатними працівниками збільшилася на п'ять і становила 57 бібліотек, на три бібліотеки збільшилася група зі штатом три-чотири працівники і становила 39 бібліотек. Збільшення кількості бібліотек зі штатом від однієї до чотирьох осіб відбулося за рахунок зменшення з 15 до 9 бібліотек зі штатом у п'ять-вісім штатних одиниць.

Нині до групи бібліотек із найчисельнішим штатом входять бібліотеки інститутів історії України, проблем матеріалознавства, ІБПМ (по шість штатних одиниць), інститутів кібернетики, металофізики, фізики напівпровідників, фізики (по сім штатних одиниць), Інституту літератури (вісім штатних одиниць). Більшість бібліотек мережі (майже 55%) – це бібліотеки з малочисельним штатом – 1-2 штатні одиниці.

Водночас, як засвідчує аналіз діяльності бібліотек, незалежно від кількісного складу бібліотечних колективів і посад, які обіймають працівники, окремі бібліотечні підрозділи суттєво відрізняються за інтенсивністю праці та обсягами виконаної роботи. Приміром, плідно працює більшість бібліотек з малочисельним штатом, зокрема з однією штатною одиницею. Окрім виконання ними обов'язків, пов'язаних з організацією роботи бібліотеки та обслуговуванням користувачів, успішно реалізовувалася дослідницька та інформаційна робота, забезпечувалося створення електронних ресурсів, виконувалися обсяги додаткової роботи за розпорядженням адміністрації тощо. З великим навантаженням працювала бібліотека Інституту електронної фізики (один працівник), яка проводила дні аспіранта, вела змістовну роботу з популяризації досягнень Інституту, його видань. Крім виконання професійних обов'язків, на бібліотечного працівника було покладено також виконання громадської роботи. У бібліотеці Національного ботанічного саду замість двох штатних працівників усю бібліотечно-інформаційну роботу виконувала одна завідувачка бібліотекою (друга посада вакантна). Вона займалася редагуванням каталогів, переміщенням з підвалу бібліотечних фондів, виконувала перекладацьку роботу.

Бібліотека Інституту українознавства, у штаті якої один працівник (бібліотекар першої категорії), крім обслуговування читачів, використання електронних ресурсів, роботи на допомогу аспірантам, брала участь у підготовці бібліографічного покажчика нових видань співробітників Інституту, друкувала інформацію про нові надходження до бібліотеки; здійснювала книгообмін, розширила його географію, вела каталоги і картотеки та ін.

Традиційно стабільно зі значним навантаженням працювала бібліотека Інституту надтвердих матеріалів, яка здійснювала науково-дослідну роботу, готувала бібліографічні покажчики та матеріали до видань установи. Протягом звітнього року завідувачка бібліотекою здійснювала добір даних для ювілейного видання установи – «Книга історії Інституту».

Досить ефективно працювали у звітньому році три фахівці бібліотеки Інституту керамології. За штатним розкладом ця бібліотека має одну штатну одиницю, тому кожен з трьох бібліотекарів працює лише на 0,3 ставки. Діяльність бібліотеки вигідно відрізняється вдумливим підходом до формування своїх книжкових фондів, а також пропагандою досягнень науковців установи, заходами, спрямованими на довідково-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування користувачів. Щорічно працівниками бібліотеки анується близько 500 публікацій за тематикою установи. Працівники бібліотеки беруть безпосередню участь у науковій роботі Інституту, виступаючи з доповідями на міжнародних наукових конференціях.

Зі значним навантаженням працюють також бібліотеки Інституту органічної хімії (у штаті два працівники), Криворізького ботанічного саду (у штаті один працівник), Інституту регіональних досліджень (у штаті один працівник), ГАО (два працівники), Інституту літератури (сім працівників). Фахівці бібліотеки Інституту проблем міцності (у штаті чотири працівники), підготували, два бібліографічні видання, вели електронний каталог, надавали комп'ютерні інформаційні послуги). Водночас варто зазначити, що у деяких бібліотеках з трьома і більше штатними працівниками протягом ряду років не виконуються окремі обсяги роботи, зокрема робота з формування та збереження бібліотечних фондів, упорядкування довідково-бібліографічного апарату, пропаганди бібліографічних знань, інформаційного забезпечення читацьких груп, підготовки інформаційних та бібліографічних видань. Мінімальна і несистематична робота з книгообміну. Так, орієнтуючись на звітні дані та обсяги, передбаченої планом роботи деяких бібліотек, можна зробити висновок, що в них не в повній мірі використовується кадровий потенціал, зокрема, у бібліотеках

інститутів проблем машинобудування (у штаті три працівники), фізіології рослин (три працівники), фізики напівпровідників (сім працівників).

Бібліотеки як і в минулі роки, успішно поєднували традиційну роботу з бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, організації та використання бібліотечних фондів, з освоєнням новітніх інформаційних технологій, дослідницькою діяльністю, пріоритетними напрямками якої стали зокрема, дослідження історії становлення та розвитку установи, ролі особистостей в науці, бібліотечно-інформаційний супровід наукових досліджень, участь в організації та проведенні наукових заходів установи, підготовці наукових видань, науковому опрацюванні бібліотечних фондів і окремих зібрань та колекцій.

Прикладом успішного поєднання багатопланової бібліотечної роботи з науковою роботою можна вважати діяльність ряду інформаційно-бібліотечних підрозділів, зокрема науково-інформаційного відділу Інституту літератури, відділу науково-технічної інформації Інституту історії України, бібліотек Інституту археології, ІБПМ, Карадаського природного заповідника та ін. За результатами дослідницької роботи працівники цих бібліотек готували публікації, виступи на наукових конференціях. Наприклад, працівники бібліотеки Інституту літератури брали участь у міжнародному семінарі «Романтична Візантія» (Польща, Варшава), у Першій міжнародній науково-практичній конференції «Мультилогос літератур світу» (м. Кривий Ріг). Протягом року було підготовлено сім публікацій.

За ініціативи Інституту археології та за сприяння наукового фонду РАН та Президії НАН України на базі бібліотеки було проведено міжнародну наукову конференцію «Історія археології: особистості та школи», що відбулася у форматі круглих столів, та оформлено виставку-фоторепортаж цього заходу. Згадана конференція сприяла налагодженню контактів з багатьма науковими центрами України та Росії, поживила книгообмін. Крім того, бібліотека брала участь у ряді інших міжнародних заходів – XVII конференції «Бібліотеки та інформаційні ресурси в сучасному світі культури, освіти та бізнесу» (м. Судак), міжнародному бібліографічному конгресі (м. Санкт-Петербург), науковій конференції «Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаніка: історія і сучасність» (м. Львів). Співробітниками бібліотеки Інституту археології було опубліковано 19 та здано до друку 10 наукових робіт. Публікацію про наукову бібліотеку з нагоди ювілею Радіоастрономічного інституту підготувала завідувачка бібліотекою цього інституту Л.М. Захаренко.

Протягом звітнього року НБУВ і ЛННБ приділялася увага питанням підвищення кваліфікації бібліотечних працівників різних категорій, зокрема,

працівників керівної ланки, бібліографів, систематизаторів і каталогізаторів. В основному ця робота носила регіональний характер. Так, система заходів з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників західного регіону в основному відбувалася на базі ЛННБ ім. В. Стефаніка. Працівники бібліотек м. Львова мали можливість взяти участь у роботі семінару на тему «Автоматизація у роботі бібліотек», організованого ЛННБ ім. В. Стефаніка для провідних бібліотек міста.

Керівники бібліотек НДУ НАН України, розташованих у м. Києві, мали можливість удосконалити свою професійну майстерність під час заходів, організованих НБУВ. Це, зокрема, традиційна міжнародна конференція, семінар «Формування та використання бібліотечно-інформаційних ресурсів: проблеми, досвід, перспективи», семінар «Система інформаційного забезпечення в бібліотеці Інституту проблем міцності: досвід впровадження нових інформаційних технологій», проведений на базі бібліотеки Інституту проблем міцності, виробнича нарада з питань планування та звітності бібліотек, семінар-тренінг «Електронні ресурси в бібліотеках: створення і використання», проведений на базі Національної наукової медичної бібліотеки України, стажування для працівників бібліотек НДУ гуманітарного профілю з питань систематизації документів.

Характерним для іногородніх бібліотек була участь у заходах з підвищення кваліфікації, організованих університетами, обласними бібліотеками та бібліотечними асоціаціями регіонів.

Вагоме місце в системі професіоналізації кадрів на місцях займають також бібліотеки, що за рівнем своєї діяльності, налагодженості професійних контактів, міжнародної співпраці протягом ряду років стабільно виконують роль методичних і навчальних центрів як регіонального, так і міжнародного рівнів. Успішно виконує протягом ряду років роль міжнародного тренінг-центру бібліотека ІБПМ. У 2010 р. бібліотека продовжувала працювати як національний координатор від України при Міжурядовій океанографічній комісії ЮНЕСКО з питань морського інформаційного менеджменту. Завідувачка бібліотекою О. А. Акімова, як голова секції наукових і вузівських бібліотек бібліотечної асоціації м. Севастополя, брала участь у засіданні Української бібліотечної асоціації в НПУ (м. Київ). У 2010 р. бібліотекою ІБПМ було проведено тренінг для бібліотек системи НАН України з питань організації роботи наукової бібліотеки в сучасних умовах. У тренінгу взяли участь працівники бібліотек Інституту ботаніки, Карадазького природного заповідника, МГІ. Учасники заходу мали можливість ознайомитися з досвідом роботи з бібліотечного обслуговування учених Інституту, програмним забезпеченням для

електронних каталогів і повнотекстових БД, вітчизняним і зарубіжним досвідом створення електронних репозитаріїв. Співробітник науково-організаційної групи Одеського філіалу ІБПМ, до структури якої входить і бібліотека, прослухала курси лекцій з управління цифровими ресурсами та написання наукових публікацій, організованих Бюро за проектами Міжурядової Океанографічної комісії з міжнародного обміну океанографічними даними і інформацією (м. Остенде, Бельгія). Одеський філіал ІБПМ є членом цієї міжнародної асоціації, що дає можливість доступу до міжнародної бази даних, участі у програмах обміну дублетними примірниками та міжнародного МБА.

Певна робота з підвищення кваліфікації кадрів відбувалася і в інших бібліотеках. Так, у бібліотечному колективі Інституту фізики проводилися заняття у формі міні-семінарів; працівники бібліотеки Дніпропетровського Інституту геотехнічної механіки брали участь в обговоренні питань науково-практичної конференції «Перспективи інформаційного розвитку НТБ у ХХІ столітті», організованої ЦНТБ Гірничо-металургійного комплексу, навчалися на п'ятиденних курсах з підвищення кваліфікації. Представники бібліотек інститутів прикладної математики і механіки та економіки промисловості (м. Донецьк) брали участь у міжнародній науковій конференції НБУВ «Еволюція структури і функцій бібліотекознавства під впливом сучасних інформаційних технологій». Приділялася увага самоосвітній роботі, зміцненню міжбібліотечних контактів з метою обміну досвідом з опанування новими інформаційними технологіями. Традиційно успішно співпрацювали у цих питаннях бібліотеки НДУ НАН України природничого профілю, розташовані у м. Києві, які щорічно за власною ініціативою проводять семінари-практикуми.

У звітному році в бібліотеках НДУ проходила атестація бібліотечних працівників. На підготовчому етапі цієї роботи керівниками бібліотечних підрозділів установ – інститутів геофізики, економіки та прогнозування; зоології, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології; МГІ, інститутів надтвердих матеріалів, української мови, Донецького фізико-технічного інституту, та інших переглядалася та доопрацьовувалася їхня організаційно-розпорядча документація. Зокрема, у ряді бібліотек було поновлено і затверджено положення про бібліотеку, та правила користування бібліотекою. З метою чіткого регламентування обов'язків, прав та відповідальності, забезпечення умов для ефективної роботи кожного працівника бібліотеки було відповідно переглянуто індивідуальні посадові інструкції.

Традиційно суттєву допомогу у вирішенні проблемних питань надавали

бібліотекам ІБР більшості установ. Разом з адміністрацією вони вирішували питання збереження основного репертуару передплатних видань, придбання профільної літератури, а у разі необхідності й її оцінки, сприяли запровадженню електронних інформаційних технологій та ін. У ряді установ практикується щорічне заслуховування звіту про роботу бібліотеки на засіданні ученої ради або ІБР.

Протягом року було поновлено ІБР в інститутах газу, геологічних наук, а також в Інституті геохімії, мінералогії та рудоутворення. Практика роботи більшості бібліотек, наприклад, ГАО, ІБПМ, інститутів ботаніки, геотехнічної механіки, геофізики; експериментальної патології, онкології і радіобіології; математики, металофізики, народознавства, прикладної математики і механіки; фізики, фізіології, Державного природознавчого музею засвідчує дієвість допомоги бібліотекам з боку вчених установи. Водночас не створено ІБР в інститутах геофізики; української археографії; технічної теплофізики, гідробіології, Відділенні гідроакустики. У деяких установах ІБР існують формально, їхній склад не поновлювався багато років.

У більшості НДУ адміністраціями та ІБР приділялася належна увага питанням матеріального та морального стимулювання бібліотечних працівників. Протягом року бібліотечні колективи отримували премії та доплати, надбавки за стаж, складність і напруженість роботи. Преміювалися і окремі працівники, наприклад, співробітник Інституту зоології, за введення до ЕК значного масиву іноземних періодичних видань і виставлення цієї інформації в інтернет. За особистий внесок у розвиток онкологічної науки та у зв'язку з 50-річчям від дня заснування Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології, висловлено подяку та нагороджено цінним подарунком від Київського міського голови завідувачку бібліотекою П. М. Шкатулу, а також грамотою від Подільської районної державної адміністрації нагороджено працівника цієї бібліотеки Н. М. Шарц. До ювілею ФТІНТ висловлено подяку за високий рівень професійності завідувачці бібліотекою Л. В. Зименко. Адміністрація Інституту математики матеріально стимулювала роботу працівників бібліотеки з поширення обмінних фондів. За підсумками року та до святкування Дня бібліотек колектив бібліотеки отримав премії, а зав бібліотекою А. І. Врадій було премійовано з нагоди її ювілею.

Порівняно з попереднім роком покращилася ситуація з оплатою праці в бібліотеці Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології. Позитивно вирішувалися питання матеріального стимулювання праці адміністрацією бібліотек інститутів фізики напівпровідників, прикладних проблем механіки і математики, радіофізики, соціології, фізіології, біохімії,

газу, електродинаміки, експериментального відділення МГП та інших.

Однак, на жаль, є й прикрі факти – зменшення посадових окладів та відсутності преміювання бібліотечних працівників (Інститут мовознавства), пониження в посаді працівника, виконуючого обов'язки зав. бібліотекою (Інститут прикладної фізики), не було преміювань і підвишень зарплати працівникам бібліотеки Інституту монокристалів. Фінансові ускладнення у ряді установ, зокрема, в Інституті молекулярної біології і генетики, дозволили тільки дещо збільшити зарплату. Певна частина бібліотек у своїх звітах питання морального та матеріального стимулювання праці взагалі залишила без відповіді, що дозволяє зі значною долею вірогідності вважати, що з оплатою праці у бібліотеках цих установ є проблеми.

Таким чином, ситуація з кадровим забезпеченням бібліотек системи НАН України у звітному році була неоднозначною і досить складною. В умовах економічної нестабільності бібліотечним колективам необхідно максимально трансформувати діяльність бібліотек, спрямувавши її на підвищення рівня обслуговування користувачів і зростання авторитету бібліотеки, зосередитися на забезпеченні інформаційними ресурсами на основі їх кооперації та інтеграції, застосуванні електронних інформаційних технологіями, зміцненні міжбібліотечного співробітництва в професійному навчанні та обміні передовим бібліотечним досвідом.

6. Аналіз планово-звітної документації бібліотек НДУ

Аналіз планово-звітної документації бібліотек НДУ НАН України за 2010 р. передбачає вивчення стану діяльності кожної бібліотеки, оцінку пріоритетів, змістового наповнення та ефективності здійснюваної нею роботи, інтенсивності праці і ступеню завантаженості бібліотечних працівників, визначення місця і ролі бібліотеки у єдиній бібліотечно-інформаційній системі НАН України. Відправним критерієм для аналізу та оцінювання звітних документів, підготовлених бібліотеками, можна вважати ступінь їх відповідності вимогам і завданням, викладеним у листі Інформаційно – бібліотечної ради НАН України за № 38/20 від 2010 р. щодо звітування бібліотек НДУ про свою роботу за 2010 р. та визначення завдань на наступний рік.

З випередженням зазначеного терміну подачі документів прозвітували бібліотеки інститутів біохімії, фізичної хімії, монокристалів, Фізико-технологічного інституту металів і сплавів, Одеського археологічного музею. Своєчасно, з дотриманням термінів, надали звіти бібліотеки ГАО, інститутів геофізики, гідромеханіки; експериментальної патології, онкології і радіобіології; енциклопедичних досліджень, кібернетики, літератури,

мовознавства, української мови, надтвердих матеріалів, соціології, сходознавства, теоретичної фізики, української археографії та джерелознавства; фізики напівпровідників, геотехнічної механіки, чорної металургії, імпульсних процесів і технологій, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, інститутів прикладної фізики, електронної фізики, МПГ, Експериментального відділення МПГ, Донецького ботанічного саду, НІАЗ «Ольвія», Одеського відділення гідроакустики МПГ, НДЦ індустріальних проблем розвитку, Радіоастрономічного інституту, Криворізького ботанічного саду. Таким чином лише 34 з 104 бібліотек НДУ, не порушили терміну подання звітів до НБУВ.

З вищезазначених об'єктивних причин (див. розділ «Кадри»), бібліотеки Інституту демографії та соціальних досліджень і Ради по вивченню продуктивних сил України надали замість повних звітів лише окремі статистичні дані. Взагалі не прозвітувала про свою роботу у 2010 р. бібліотека Кримського філіалу Інституту археології.

Спільним документом прозвітувалися про свою роботу бібліотеки інститутів мовознавства та української мови оскільки обидві містяться у одному приміщенні і обслуговують читачів єдиним фондом.

Аналіз звітів бібліотек НДУ засвідчив, що за даними низки бібліотек отримано досить значний за обсягом інформативний матеріал, який у подальшому може бути використаний у практичній бібліотечній діяльності. Змістовні, інформаційно наповнені звіти про роботу підготовлено бібліотеками багатьох НДУ, зокрема, ІБПМ, інститутів географії, геотехнічної механіки, історії України, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології; проблем міцності, регіональних досліджень, соціології, українознавства, філософії, МПГ, Радіоастрономічного інституту. На належному фаховому рівні підготовлено звіт бібліотеки Інституту монокристалів. Від звітів більшості бібліотек він вигідно відрізняється значними обсягами виконаної роботи, досвідом створення БД установи спільно з вченими, які працюють за грантами, організацією комплексних заходів для провідних категорій користувачів: днів аспіранта, днів інформації та ін., досвідом міжбібліотечного співробітництва на регіональному рівні, участю у роботі з відновлення діяльності Харківського губернського товариства. Надзвичайно вдалим, чітким і інформативним є звіт, підготовлений бібліотекою Інституту керамології, який у 2011 р. було вперше подано до НБУВ. Звіт характеризується представленням значних обсягів виконаної роботи, продуманістю і наступністю заходів, здійснюваних протягом років, системою інформаційного забезпечення, належним фаховим рівнем підготовки самого документа.

Прикладом зваженості та чіткості у визначенні стратегії і етапності роботи з упровадження інформаційних технологій та використання електронних ресурсів, конкретності запланованих на наступний рік масштабних заходів може слугувати план-звіт про роботу бібліотеки Інституту зоології. Підготовлений документ має аналітичний характер, засвідчує завантаженість працівників бібліотеки, містить цікаві факти з досвіду роботи з бібліотечним фондом, електронними ресурсами, інформує про наповнення сайту до 80- річчя установи та ін.

Як і в попередні роки, високий фаховий рівень як самої роботи, так і звітних документів, підготовлених за результатами діяльності у 2010 р. продемонстрували бібліотеки інститутів археології, народознавства, Державного природознавчого музею. Традиційно звіт, поданий бібліотекою Криворізького ботанічного саду носить аналітичний характер, унаочнює статистичні дані діаграмами, містить конкретні висновки щодо успіхів і проблем у роботі бібліотеки, чітко сформульовані завдання на наступний рік. За даними звіту бібліотеки Національного ботанічного саду, не зважаючи на неуккомплектованість штату (працювала одна завідувачка бібліотекою), до ювілею установи було підготовлено бібліографічне видання, здійснено значний обсяг роботи з упорядкування і переміщення книжкового фонду.

Творчо працює колектив бібліотеки ГАО. Щороку звіт цієї бібліотеки містить нові факти з досвіду роботи, наприклад, з упорядкування книжкових колекцій, створення електронного каталогу, електронної картотеки публікацій співробітників установи. У звітному році бібліотекою було розпочато роботу з організації архіву електронних документів.

Окремі бібліотеки, у своїх звітах приділили увагу питанням удосконалення роботи з обслуговування читачів, вивчення попиту на книгу та інформацію, аналізу ступеню їх задоволення, оцінювання роботи бібліотеки читачами (бібліотеки інститутів економіки промисловості, металофізики). Розгорнуту інформацію про діяльність бібліотеки, пріоритети у роботі, характеристики основних читацьких груп, представлено у звіті бібліотеки Інституту геологічних наук. Чіткий, лаконічний виклад звітнього документа, що практично дав вичерпні відповіді на запитання, поставлені у листі ІБР, підготовлено бібліотекою Інституту фізики напівпровідників.

Змістовні звітні документи, що розкривають характер діяльності бібліотек, засвідчують належне виробниче навантаження працівників, виокремлюють проблемні питання, підготували бібліотеки інститутів електроварювання, мікробіології і вірусології, молекулярної біології і

генетики, сходознавства, теоретичної фізики. Багато цікавих додаткових матеріалів, прикладів з досвіду бібліотечної роботи, підтримки бібліотеки з боку адміністрації та ІБР установи містить звіт бібліотеки Інституту біохімії.

Структура звітної документації за 2010 р. передбачала заповнення двох нових додатків – додатка 2Б «Перевірка бібліотечного фонду» та додатка 8А «Електронні ресурси бібліотеки», що дозволило поглиблено вивчити стан роботи бібліотек з питань збереження бібліотечних фондів, формування та використання електронних бібліотечних ресурсів, забезпечення доступу до вітчизняних і світових інформаційних електронних ресурсів, а також конкретизувати відомості про досвід роботи з цих питань у кожній бібліотеці.

Чітко і без помилок заповнено додатки до звітів бібліотек ГАО, Донецького фізико-технічного інституту, інститутів металофізики, економіки і прогнозування; мистецтвознавства, фольклористики та етнології; народознавства, інститутів газу, ботаніки, фізики, електрозварювання, проблем міцності, колоїдної хімії та хімії води; хімії високомолекулярних сполук; органічної хімії, сходознавства, ІБПМ, ФТІНТ, Радіоастрономічного інституту, Одеського фізико-хімічного інституту та ін.

Пропозиції бібліотек, зафіксовані у звітних документах і відповідних додатках до них щодо розробки і розкриття проблемних питань у методичних матеріалах, а також у заходах з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників НАН України, детально вивчаються НБУВ при організації системи науково-методичних, навчальних, консультаційних та інших заходів, на наступний рік. Слушні пропозиції для НБУВ як методичного центру щодо детального розгляду окремих питань, надані бібліотеками ряду установ. Так, бібліотекою ІБПМ було запропоновано висвітлити питання зі створення електронних репозитаріїв, зокрема тих, що стосуються авторського права та розроблення Положення про репозитарій.

Деякі бібліотеки пропонують до розгляду цілий комплекс питань з комплектування бібліотечних фондів, правил бібліографічного опису, застосування нових термінів в УДК, технології переведення друкованих документів у електронні, вибору оптимальних програм для створення БД та електронних каталогів (бібліотека Інституту проблем матеріалознавства); вивчення системи ІРБІС, систематизації літератури з розділу «Біотехнологія», організації платних послуг у бібліотеці (бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії), розгляд складних випадків у роботі з програмою ІРБІС (бібліотека Інституту соціології). З новими правовими документами, які регулюють діяльність бібліотек у

сучасних умовах, пропонують ознайомити бібліотечних працівників бібліотеки інститутів електрозварювання, енциклопедичних досліджень, сходознавства та ін.

Один з найактуальніших напрямів діяльності бібліотек – робота з бібліотечними фондами. Блок питань цієї проблематики представлено у групі звітів. Так, бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень, пропонує до розгляду питання організації роботи з фондом дисертацій і авторефератів дисертацій, терміну зберігання цих документів, особливостей списання літератури з обмінних фондів, дотримання правил пожежної безпеки бібліотечних фондів. Багато питань виникло, наприклад, у бібліотек Інституту фізики, ФТІНТ, Фізико-хімічного Інституту у зв'язку з новими вимогами бухгалтерської інструкції з обліку бібліотечних фондів, оцінки видань, обліку вартості видань (у гривнях, без урахування копійок), термінів проведення повних перевірок бібліотечного фонду, ведення інвентарної та сумарної книг обліку бібліотечних фондів. Бібліотеку Інституту газу цікавлять питання індексування вартості бібліотечних фондів, а також списання літератури. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології пропонує розглянути питання, пов'язані з організацією каталогів, визначенням індексів документів, розробкою бібліографічних покажчиків, організацією БД. У зв'язку з вищенаведеним переліком проблемних питань заслуговує на увагу пропозиція бібліотеки Інституту чорної металургії організувати курси з підвищення кваліфікації для працівників бібліотек НДУ НАН України на базі НБУВ.

Таким чином робота більшості бібліотек з підготовки планово-звітної документації за 2010 р. у цілому оцінюється позитивно. Водночас, аналіз планово-звітної документації виявив і деякі характерні недоліки, що гальмують процес опрацювання та узагальнення отриманих від бібліотек даних. Зокрема, варто наголосити на недостатній інформативності документів, формальному ставленні до їхньої підготовки деяких бібліотек. Так, бібліотека Інституту проблем машинобудування підготувала звіт без текстової частини документа, що залишило без відповіді низку запитань, зокрема, щодо доцільності існуючого кількісного складу цієї бібліотеки при незначному завантаженні, відображеному у додатках до звіту. Деякі бібліотеки протягом ряду років залишають незмінною текстову частину звітної документа, використовуючи її як трафарет для внесення окремих статистичних даних, а іноді й повністю дубльованих показників роботи за попередній рік, що неприпустимо.

Є зауваження щодо заповнення додатка 1А. Характерним недоліком у заповненні цієї форми є невідповідність статистичних даних даним, що

дублюються у додатку 2А. Наприклад, кількість надходжень літератури бібліотеки ІПРІ, зазначена у додатку 1А, майже дорівнює загальній кількості усього фонду бібліотеки, поданий у додатку 2А. Суттєвим недоліком планів-звітів є відсутність як у додатку 1А, так і у текстовій частині документа, статистичних показників про роботу бібліотеки за попередній рік, про обсяги роботи, що планується на наступний рік (бібліотеки Інститутів світової економіки і міжнародних відносин; експериментальної патології, онкології і радіобіології; імпульсних процесів і технологій, українознавства, біохімії, Радіоастрономічного інституту, Відділення гідроакустики). Незважаючи на наявність значного фактажу у звіті бібліотеки Інституту біохімії, поза увагою, а отже і без пояснень залишився факт зменшення основних показників її роботи, також істотно було порушено структуру самого звіту. Типовою вадою звітів бібліотек є факт недостатнього використання, як одного з критеріїв оцінки якісного рівня бібліотечно-інформаційної діяльності, середньостатистичних показників роботи.

Неприпустимим є факт «вільного» використання статистичних даних, особливо тих, що є складовою державної статистики і негативно впливають на її формування. Йдеться, перш за все, про основні показники роботи бібліотек. Так, бібліотека Інституту літератури без будь-яких пояснень майже на порядок зменшила кількість книговидачі. Другий рік поспіль бібліотека Інституту історії України плує статистичні дані відвідувань і книговидачі. Аналогічної помилки припустилася і бібліотека Національного науково-природничого музею (всупереч елементарній логіці книговидача у звітах цих бібліотек значно менша за відвідування).

Нелогічними виглядають і звітні відомості щодо кількості карток, влитих до алфавітного і систематичного каталогів. Так, у алфавітному каталозі орієнтовна кількість влитих карток за рік не повинна перевищувати кількість надходжень книг і брошур. З огляду на те, що картки на кожне нове книжкове видання для систематичного каталогу дублюються, як мінімум, у трьох розділах, кількість карток, що вливається до систематичного каталогу у середньому втричі має перевищувати обсяги влиття до алфавітного каталогу. Якщо ж у бібліотеці з якихось причин сталися розбіжності в цих показниках, то вони потребують роз'яснення у текстовій частині документа. Наприклад, необхідні пояснення до статистичної інформації, у випадку, коли при надходженні 485 книг, до алфавітного каталогу влило 1 110, а до систематичного каталогу 1 150 карток (бібліотека Інституту літератури), а також до відомостей бібліотеки Інституту колоїдної хімії та хімії води про те, що при надходженні 200 книг, до алфавітного каталогу влило 3 302, а до систематичного – 505 карток. Подібні неточності

зустрічаються також у додатку 1-А звітів бібліотек інститутів геофізики, біоорганічної хімії та нафтохімії, ФТІНТ.

Бібліотека Інституту технічної механіки в додатку 1-А прозвітувала про наявність дев'яти картотек, до яких протягом року було влито 37 карток, тобто у середньому по чотири картки. З аналогічними помилками прозвітувала і бібліотека Інституту електронної фізики. Навряд чи можна сподіватися на доцільність і ефективність таких картотек. Очевидно до загальної кількості картотек увійшли і службові картотеки типу адресних. Бібліотека Криворізького ботанічного саду наводить таблицю виконання замовлень за МБА, проте у додатку 1-А відомостей про роботу МБА немає.

Трапляються розбіжності між даними у додатку 1-А та, наприклад, 5-А щодо кількості бібліотечних працівників. Приміром, в бібліотеці ІБПМ ця різниця становить чотири бібліотечних працівники. Бібліотека фізико-механічного інституту з 2008 р. не надає додатку про кадри. Ця бібліотека у звіті про роботу за 2010 р. не надіслала також додатків з адресними відомостями про установу, про стан переобліків, та з пропозиціями щодо підвищення кваліфікації працівників бібліотек.

Виникають запитання і щодо заповнення даних про групове та індивідуальне інформування користувачів бібліотек (у додатку 1-А). Інколи незрозуміло, що мав на увазі працівник бібліотеки – кількість абонентів чи кількість надісланих їм повідомлень. У значній групі бібліотек помічено невідповідність даних про надходження до бібліотеки нової літератури (додаток 2-А) даним про надходження документів за основними джерелами комплектування (додаток 1-А).

Особливої уваги з боку керівників бібліотек вимагає заповнення додатка 2-А про наявність бібліотечного фонду. Припустилися помилок при заповненні цього додатку бібліотеки інститутів прикладних проблем механіки і математики (у загальній кількості іноземної літератури станом на 01.01.2010 р.), проблем машинобудування (помилка з 2008 р. на 54 книги), Одеського археологічного музею (помилка у кількості книг), інститутів прикладної фізики (змінити минулорічний показник кількості книг), чорної металургії та інших, статистичні дані яких було виправлено у процесі приймання документів. Бібліотека Фізико-механічного інституту не виправила у минулорічному додатку 2-А рік, за який звітується, чим ускладнила процес створення зведеного, об'єднаного разом з бібліотекою-філіалом Інституту додатку 2-А.

Перелічені помилки та неточності, недотримання рекомендацій, викладених у листі ІБР, суттєво ускладнюють роботу працівників методичного центру з аналізування статистичних даних і фактографічної

II. КОНСУЛЬТАЦІЇ

Затока Л. П.,

науковий співробітник ЦКР НБУВ

Сучасні технології та нові матеріали для консервації фондів

Для забезпечення збереження бібліотечних документів традиційними залишаються ті види діяльності, які регламентуються положеннями міждержавного стандарту з консервації документів на папері, пергаменті та шкірі ГОСТ 7.50–2002 «Консервация документов. Общие требования», що є чинним в Україні з 2007 року. Відповідно до вимог стандарту консервація забезпечує збереження шляхом підтримання режимів зберігання, стабілізації, реставрації та виготовлення копій. Про це йшлося у консультації, опублікованій в інформаційно-аналітичному огляді «Робота бібліотек науково-дослідних установ НАН України в 2005 році» [1].

За минулі роки наука і технології набули такого стрімкого розвитку, що для консерваційних та реставраційних операцій пропонуються матеріали спеціального композиційного складу та призначення, які значно розширюють можливості поставлених завдань щодо відновлення особливо цінних документів.

Для організації ефективної санітарно-гігієнічної обробки та знепилювання документів у бібліотеках Європи та Росії використовуються такі пересувні установки імпортного виробництва: «SPIRABILIA», «L'AURA», «DEPULVERA». Під час знепилювання документів на установці «SPIRABILIA» видалений пил поглинається спеціальним пілососом зі складною системою фільтрації. Установка має формат робочої зони 700x1000 мм, габаритні розміри 720x1050x1500 мм та вагу 50 кг; електроживлення 220 V. На установці «L'AURA» видалений пил також поглинається спеціальним пілососом зі складною системою фільтрації. Максимальний формат книги, яка знепилюється на цій установці, 210 x 400 мм, електроживлення – 220 V. Продуктивність установки «L'AURA» до 6 документів на хвилину, зроблена вона з алюмінієвого каркасу та має плексигласовий купол. Мобільність конструкції досягається завдяки застосуванню коліс, що фіксуються, що фіксуються, габаритні розміри – 770 x 590 x 1120 мм. Вага установки не більше 150 кг. «DEPULVERA» – це установка для автоматичного очищення книжкових обкладинок спеціальними щітками з натурального волокна. Видалений пил поглинається спеціальним пілососом зі складною системою фільтрації.

інформації, отриманих з планово-звітної документації бібліотек та узагальнення результатів роботи бібліотек системи НАН України, а також визначення перспектив подальшої співпраці з методичним центром. Варто пам'ятати що відповідальність за надання неточної, недостовірної інформації, є свідченням відсутності належного обліку та контролю роботи, суттєвим прорахунком в організаційно-управлінській діяльності керівника бібліотеки.

Згідно з вимогами часу має відбуватися удосконалення діяльності кожної бібліотеки, спрямоване на підвищення рівня обслуговування користувачів, впровадження інформаційних технологій, посилення професіоналізації бібліотечних кадрів, оволодіння ними інформаційними та комунікаційними технологіями. Вагому роль у вирішенні цих завдань відіграє вміння керівника бібліотеки і колективу реально оцінити зроблене, визначати пріоритети і завдання на найближчу та довготривалу перспективу.

На установці можна здійснювати автоматичне регулювання положення щіток відповідно до формату документа (книги). Максимальні розміри документа становлять 140 x 300 x 400 мм. Електроживлення – 220 V. Продуктивність установки – до 12 знепилених документів на хвилину. Вона має алюмінієвий каркас, плексигласовий купол та габарити – 1150 x 750 x 1200 мм. Вага установки 170 кг.

Для ефективного очищення повітря сховища можна застосовувати також очисні системи сепараторного принципу дії з водяним фільтром типу «HYLA» (Рис. 1) та ін., що дозволяють поглинати найшкідливіші частки пилу розміром 0,5 мкм. Для очищення підлоги сховища, а також упередження появи та розповсюдження мікроміцетів (плісняви), має здійснюватися регулярне вологе прибирання, а також періодичне вологе прибирання з застосуванням сучасних дезінфікуючих засобів («Полідез», «Септодор», «Дезефект» та ін.).

Для підтримання параметрів нормативного температурно-вологісного режиму у фондосховищі способом раціонального провітрювання можна застосувати осушувач повітря типу «ND-19» (Рис. 2), зволожувач повітря «Venta LW 80», а для контролю за станом матеріальної основи документів за показником вологості – сучасні контрольно-вимірювальні прилади, наприклад, «Testo 606» (Рис.3).

Рис. 1. Багатофункціональна система для очищення повітря і приміщень «HYLA»

Рис. 2. Осушувач повітря приміщень «ND – 19»

Рис. 3. Прилад контактної дії для визначення вологості паперу, шкіри, деревини та штукатурки стін «Testo 606»

Окрім представлених приладів та обладнання для підтримання нормативних показників мікроклімату в фондосховищах, у таблиці наводяться марки рекомендованих контрольно-вимірювальних приладів, а також контактні телефони деяких фірм-постачальників.

Належний рівень реставрації забезпечується технічним і інструментальним оснащенням виробничих процесів, якістю витратних реставраційних матеріалів і речовин, що використовуються, а також кваліфікацією персоналу [2].

Один з найбільш реальних шляхів інтенсифікації наукової реставрації – це механізація процесу відновлення пошкоджених частин аркуша паперу способом додавання необхідної кількості волокна. У спрощеному варіанті ця операція виконується на реставраційному столі низького тиску. Це, так би мовити, засіб часткової механізації, що не лише полегшує працю реставратора, а й покращує якість відреставрованого документа. Суттєве підвищення продуктивності (майже у сто разів), порівняно з ручними методами, можливе при використанні різноманітних листодолівних машин. Можна стверджувати, що запровадження листодолівних машин нового типу JEZET Leafcaster MULTIRESTOR® 6-0808 (Велика Британія) з пневматичним та електричним керуванням усіма функціями та 3-

Сучасні контрольно-вимірювальні прилади

Таблиця

№ п/п	Назва контрольно-вимірювального приладу	Джерело інформації
Температурно-вологісний режим		
1.	Термометр-гігрометр типу ART 06 912 (Швеція)	Рекомендовано ГОСТ 7.50-2002 «Консервация документов. Общие требования»
2.	Термогігрометри типу ІВА-6А та ІВА-Б (Росія)	Рекомендовано ГОСТ 7.50-2002 «Консервация документов. Общие требования» ООО НПК «МИКРОФОР» Тел/факс: (495) 9133187
3.	Термогігрограф універсальний (з круглим барабаном) та термогігрометр TESTO-601 (Німеччина)	Рекомендовано ГОСТ 7.50-2002 «Консервация документов. Общие требования»
4.	Гігрометр-термометр цифровий DT-3 (-30 - +50 °С) (±0,2°С)	ТОВ «Віктер-прилад» тел. 581-11-42
5.	Гігрометри психрометричні ВІТ-1 (0 - +25 °С) (±0,2°С) та ВІТ-2 (+15 - +40 °С) (±0,2°С)	ТОВ «Нафтохімгрупа» тел. 531-19-15
Світловий режим		
6.	Люксометр Ю 117	ТОВ «Нафтохімгрупа» тел. 531-19-15

режимною циркуляційною системою для роботи з вакуумним приладдям фірми NESCHEN (LCM-S1, LCM-S2, LCM-1, LCM-2, LCM-3, LCM-LB), з автоматичним подаванням аркушів на конвеєрній стрічці (Німеччина), «Per M. Laurssen» з системою пневматичного керування (Данія) та інші є оптимальним рішенням підвищення продуктивності реставраційних процесів. Незважаючи на конструктивні відмінності усі названі листодолівні машини застосовуються для відновлення пошкоджених частин паперу аркуша способом додавання необхідної кількості волокна. Для порівняння технологічних можливостей листодолівних машин нового типу наводимо більш детально їх конструктивні характеристики. У повному обсязі в базовій комплектації машини типу JEZET Leafcaster MULTIRESTOR® 6-0808 передбачено виконання таких функцій робочого вакуумного столу: вирівнювання, ламінування, дублювання. Лінійні розміри робочої зони – не менше 90 x 82 x 82 см, габарити машини – не

більше 150 x 109 x 99 см, вага не більше 110 кг. Машини LCM-S1, LCM-S2, LCM-1, LCM-2, LCM-3, LCM-LB виготовлені із поліетилену, всі рухомі частини – із нержавіючої сталі, а корпус – алюмінієвий [3]. Розміри робочих зон цих машин 30 x 40 см; 40 x 50 см; 60 x 90 см; 75 x 100 см; 90 x 120 см, продуктивність за форматом А 4 на годину становить відповідно – 15, 48, 54, 90 та 180 аркушів. Для здійснення вакуумного очищення та доливання аркушів на машині «Per M. Laurssen» застосовується поліпропіленова прокладка. Для зміцнення клеєвого шва технологічна конструкція машини дозволяє застосовувати певні рецептури клею, зокрема клею, до складу якого входить карбоксиметилцелюлоза та пшеничний крохмаль у співвідношенні 1:2[4].

Модифікації останніх поколінь листодолівних машин, окрім свого безпосереднього призначення, дозволяють виробляти невеликі партії спеціального паперу для відновлення рукописних та стародрукованих документів ручним способом, для художніх цілей, або усувати втрати методом аеродинамічного формування, придатного для документів з водонестійкими чорнилами або фарбами[5].

Для зміцнення конструкції документів на вітчизняному ринку пропонується технологічне обладнання фірм та нові матеріали для цієї технології: машини для гарячого ламінування документів filmoplast® R, Thermal Binding Machine та інші. Фахівцями Центру консервації і реставрації Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського було апробовано обладнання Thermal Binding Machine (термобіндери та механічні біндери). Апробація обладнання такого типу показала доцільність застосування його для різних звітних, облікових документів та документів з діловодства. Проте, застосовувати біндери для брошурування бібліотечних друкованих та рукописних аркушевих документів недоцільно, оскільки під час їхнього використання механічно пошкоджується матеріальна основа документа.

У практиці наукової реставрації механізовані та автоматизовані методи посідають своє, цілком самостійне місце, однак більш ефективними вони стають при застосуванні у технологічних схемах масової та індивідуальної реставрації.

З метою збільшення обсягів масової реставрації та для підвищення продуктивності цього процесу використовуються самоклеючі матеріали фірми «Neschen». Це різноманітні типи плівок filmolux, filmomatt, filmoplast та ін. Використання матеріалу типу filmoplast для відновлення документів, матеріальною основою яких є папір, дозволяє значно прискорити реставраційний процес без зниження якості виконаних робіт. Широкий асортимент цих матеріалів дозволяє використовувати їх для зміцнення

оправи з книжковим блоком та зі сторінками, ремонту фальців книг у корінцевій частині блоку, вклеювання вирваних аркушів і реставрації пошкоджених країв, зміцнення карт та інших аркушевих матеріалів – планів, плакатів тощо (зі зворотної сторони), малопомітного ремонту надірваних аркушів книг та архівних документів на папері, зміцнення паперових, глясових та кольорових обкладинок, а також зміцнення книг у м'яких обкладинках та ін. Проведена експертиза показала зворотність зміцнювальних процесів з усіма названими матеріалами, а це є однією з головних передумов наукової реставрації [6]. Для виготовлення матеріалу filmoplast® R використовується прозорий довговолокнистий нейтральний японський папір машинного способу виробництва вагою одного метра квадратного 8 г, композиція якого з високим вмістом альфа-целюлози містить карбонат магнію і не містить лігніну. Матеріал filmoplast® R, що ідеально підходить для непомітного ремонту надірваних сторінок бібліотечних та архівних документів, виготовляється з прозорого коротковолокнистого нейтрального (рН 8,2), стійкого до старіння паперу, машинного способу виготовлення з масою одного метра квадратного близько 20 г. Композиція цього матеріалу, який виготовлено згідно з найсучаснішими вимогами і принципами довготермінового зберігання, містить целюлозні волокна та карбонат магнію. Для фахівців, які обізнані з проблемами реставрації великоформатних документів, неабиякий інтерес становлять матеріали, виготовлені спеціально для виконання операцій зміцнення зворотної сторони карт, плакатів, афіш та інших документів. Якщо у композиції матеріальної основи цих документів використано льняні чи бавовняні волокна рослинного походження, доцільним буде використання нейтральної плівки filmoplast® P із льняної тканини товщиною 240 мкм. Для зміцнення корінцевої частини книжкового блоку, реставрації пошкоджених країв, вклейки вирваних сторінок раритетного документа можна застосувати матеріал filmoplast® P 90. Цей нейтральний матеріал (рН 8,2) на основі целюлозного волокна з масою одного квадратного метра 40 г, у складі немає лігніну, містить целюлозні волокна та карбонат кальцію. До позитивних характеристик filmoplast® P 90 слід віднести також властивість цього матеріалу не жовтіти з часом та його високу еластичність.

Слід зазначити, що за останні десятиліття суттєво змінювалась стратегія наукової реставрації і в напрямі впровадження сертифікованих реставраційних матеріалів. Як правило, у процесі сертифікації матеріалів визначається відповідність їх характеристик вимогам нормативних документів, що діють в Україні. Реставраційні матеріали повинні відповідати

вимогам чинного міждержавного стандарту на консервацію документів на папері, пергаменті та шкірі. На сучасному загальноєвропейському ринку реставраційних матеріалів, як і в Україні, найбільшим попитом користуються спеціальні реставраційні матеріали, що пропонуються офіційними представниками провідних фірм [7]. Для виготовлення цих паперів використовуються тільки натуральні компоненти, стійкі до старіння й такі, що забезпечують тривале зберігання. Кожна серія паперу має свою чітко визначену композицію і призначена для конкретних реставраційних операцій. Всі папери мають шестизначну нумерацію, цифри якої вказують на номер серії, що відповідає конкретній характеристиці та заданим параметрам і властивостям. Останні три цифри стосуються щільності, товщини і кольорового відтінку паперу. Наприклад, «Папір японський» виготовлений із натуральних волокон «Kozu», прозорий, з нейтральним проклеюванням, масою одного метра квадратного від 6 до 40 г. Залежно від марки, папір використовується для зміцнення крихкої матеріальної основи документів, для обгортання та прокладання друкованих видань, палітурних робіт, дублювання зворотного боку карт і гравюр, а також інших консерваційних заходів.

У зарубіжній бібліотечній практиці для консервації документів пропонуються матеріали під загальною маркою «Micro chamber» фірми Conservation Resources. Різні види картону та паперу цієї марки – це складні структури, що формуються із окремих незалежних шарів, і разом забезпечують комплексне вирішення ряду завдань. Активні шари включають суміші деяких видів активованого вуглецю, традиційних лужних буферів та інших лужних компонентів; вони діють вибірково лише на речовини, що спричиняють деградацію паперу. В різноманітних комбінаціях ці компоненти розміщені між волокнами паперу. Ще одним напрямом забезпечення збереження окремих раритетних документів є застосування карбонованих текстильних матеріалів. Зарубіжні фірми пропонують «The Charcoal Cloth» карбовану тканину для обгортання та пакування цінних експонатів, а також для виставкових вітрин. Недоліком описаних матеріалів є їх значна товщина та можливість забруднення експонатів. У науково-дослідному відділі консервації і реставрації бібліотечних фондів Бібліотеки Російської академії наук розроблено технологію виготовлення тонкого сорбційного паперу, придатного для прокладання між аркушами обгорілих книг. Науковцями відділу також розроблена композиція тонкого паперу на основі карбонових волокон, що має необмежені перспективи щодо використання як стабілізуючих вкладень в термодеструктовані книги [8].

Серед технологій масової нейтралізації документів у водному середовищі найкращих результатів щодо стабільності паперу під час прискороного старіння було досягнуто завдяки застосуванню технології фірми «Neschen». За цією технологією обробка аркушевих матеріалів здійснюється водним розчином бікарбонату магнію, метилцелюлози та іонного фіксативу. Документи, папір яких підлягає нейтралізації, слід попередньо розшити. Ця особливість процесу обумовлює додатковий обсяг робіт з виготовлення нових оправ чи коробок для зберігання розплетених документів після нейтралізації. Так, Російська державна бібліотека (м. Москва) починаючи з 2003 р. успішно використовує установку фірми «Neschen» (машина С-900) для нейтралізації газет з показником кислотності (рН) від 3,5 до 5,5. За цією технологією необхідно також контролювати склад та якість нейтралізуючого розчину за показником рН. Як правило, контролюється вихідне значення показника рН нейтралізуючого розчину. Потім зі зміною значення цього показника, збільшенням кількості вимитих з паперу важких металів у розчин та забрудненням його осадом, нейтралізуючий розчин замінюється на свіжий. Для вимірювання рН розчину застосовуються портативні рН-метри відомих фірм, наприклад, Checker та рНер 2 фірми «HANNA instruments» та ін. [9].

Для масової нейтралізації надмірної кислотності паперу бібліотечних документів, що дозволяє обробляти книги, журнали та архівні справи без розшивання книжкового блоку, застосовується технологічний процес «CSC Book Saver». Цей процес є новітнім масовим рідинно-фазовим способом нейтралізації надмірної кислотності документів в області низьких температур, що використовується у Федеральному центрі консервації бібліотечних фондів Російської національної бібліотеки (м. Санкт-Петербург) [10].

Насамкінець слід підкреслити, що позитивним аспектом від впровадження сучасних технологій та нових матеріалів є те, що вони не лише подовжують термін існування фондів, а й успішно вирішують завдання покращення якості відреставрованих документів, матеріальна основа яких зазнала змін внаслідок природного старіння та читацького навантаження. В цілому подальший розвиток реставрації, як традиційної (індивідуальної), так і масової, ґрунтуючись на принципах якнайменшого втручання в матеріальну основу самих документів, неминуче пов'язаний з пошуком і апробацією нових матеріалів та речовин, а також з удосконаленням технологій їх застосування.

Література

1. *Затока Л. П.* Організація роботи з консервації документів (консультація) / Затока Л. П. // Робота бібліотек науково-дослідних установ НАН України в 2005 році: інформ.-аналіт. огляд. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2006. – Вип. 11. – С. 44–49.
2. *Нюкша Ю. П.* Обеспечение сохранности в библиотеках: анализ доступного и тенденции развития / Ю. П. Нюкша // Теория и практика сохранения книг в библиотеке. – Л., 1988. Вып. 14. – С. 8–23.
3. <http://www.cskd.ru> // Прайс-лист ЗАО «Центр сохранности и консервации документов», офіційного представника компанії Konserveringsvaerksted Per M. Laursen, Humlebaek-Denmark в Росії.
4. <http://www.pmlpapirkonservering.dk> // Прайс-лист Konserveringsvaerksted Per M. Laursen Ny Strandvej 97 DK 3050 Humlebaek-Denmark.
5. *Добрусина С. А.* Механизированные методы и консервация рукописей / С. А. Добрусина // Сохранность культурного наследия. Наука и практика. – СПб., 1996. – Вып. 1. – С. 109–111.
6. *Мельник С. А.* Современные технологии для массовых методов реставрации / С. А. Мельник // Консервация памятников культуры в единстве и многообразии (Материалы IV междунар. конф., Санкт-Петербург, 21–24 окт. 2003 г.). – СПб., 2003. – С. 18–19.
7. <http://www.hlg.de> // Прайс-лист фірми DYNEC (Seiden- und Japanpapiere); ООО «МакХаус» офіційний представник компанії в Україні.
8. *Левашова Л. Г.* Новые материалы для фазовой консервации книг, пострадавших при пожаре / Л. Г. Левашова, Е. М. Шепилова // Сохранение культурного наследия библиотек, архивов и музеев (Материалы науч. конф. Санкт-Петербург, 14–15 февр. 2008 г.). – СПб.: БАН, 2008. – С. 198–202.
9. *Перминова О. И.* Перспективы развития массовой нейтрализации / О.И. Перминова, И. В. Бурцева // Обеспечение сохранности памятников культуры: традиционные подходы – нетрадиционные решения: Материалы V междунар. конф. (Санкт-Петербург, 24–26 окт. 2006 г.). – СПб., 2006. – С. 220–227;
10. *Бурцева И. В.* Исследование процесса нейтрализации бумажных документов на машине «С-900» («NESCHEN», Германия) / И. В. Бурцева, С. А. Молчанова // Обеспечение сохранности памятников культуры: традиционные подходы – нетрадиционные решения: Материалы V междунар. конф., (Санкт-Петербург, 24–26 окт. 2006 г.). – СПб., 2006. – С. 227–236.
11. *Добрусина С. А.* Массовая нейтрализация бумаги книг и документов на установке CSC BOOK SAVER / С. А. Добрусина, Н. А. Лобанова, Е. А. Попихина, Е. С. Быстрова // Обеспечение сохранности памятников культуры: традиционные подходы – нетрадиционные решения: Материалы V междунар. конф., (Санкт-Петербург, 24–26 окт. 2006 г.). – СПб., 2006. – С. 236–244.

Соловяненко Д. В.,

науковий співробітник НБУВ

**Інформація про використання
передплачених онлайн-ових
науково-інформаційних ресурсів
установами НАН України у 2010 році**

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ) передплатила на 2010 р. доступ до мережевих ресурсів провідних світових постачальників наукової інформації. Серед цих ресурсів:

- наукова електронна бібліотека на платформі ScienceDirect, що містить 2 тис. журналів з 9-річною ретроспективою (24 тематичні колекції для НБУВ, а також по 3 профільні тематичні колекції для Донецького фізико-технічного інституту, Інституту прикладної фізики, Інституту радіофізики і електроніки, Інституту фізико-органічної хімії і вуглекімії, ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут», НТК «Інститут монокристалів», Фізико-механічного інституту та ФТІНТ);

- база даних Scopus, яка містить реферати 18 тис. провідних світових наукових журналів та збірників конференцій (загальний обсяг бази даних – понад 42 млн. записів) та забезпечує наукометричний апарат для проведення досліджень (для НБУВ);

- інформаційні продукти на платформі EBSCOhost (бази даних Academic Search Premier; Library, Information Science & Technology Abstracts; MEDLINE для всіх установ НАН України; та база даних Inspex для НБУВ, Донецького фізико-технічного інституту, Інституту прикладної фізики, Інституту радіофізики і електроніки, Інституту фізико-органічної хімії та вуглекімії, ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут», НТК «Інститут монокристалів», Радіоастрономічного інституту, Фізико-механічного інституту та ФТІНТ);

- електронна журнальна колекція American Physical Society (для НБУВ та ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут»).

Низка науково-інформаційних ресурсів упродовж 2010 р. була доступна науковцям НАН України та читачам НБУВ на умовах тесту. Серед цих ресурсів:

- електронна бібліотека Institute of Physics на платформі IOPscience (місячний доступ для установ Секції фізико-технічних і математичних наук та Секції хімічних і біологічних наук НАН України);

- електронна журнальна колекція Society for Information Display (двомісячний доступ для 6 установ НАН України);

- електронна журнальна колекція Journal of Neurosurgery Publishing Group (місячний доступ для 7 установ НАН України);

- книжкова колекція Ebrary Academic Complete (місячний доступ для всіх установ НАН України);

- бази даних MarketLine та Business Insights компанії Datamonitor Group (півмісячний доступ для 14 установ НАН України);

- електронна бібліотека видавництва Bentham Science (тримісячний доступ для 16 установ НАН України).

Статистика використання інформаційних ресурсів у 2010 р. свідчить, що науковцями було проведено 109 тис. користувачьких сесій середньої тривалістю 13 хв., у ході яких здійснено 195 тис. пошуків, одержано 138 тис. рефератів і 552 тис. повних текстів публікацій. Підвищеною популярністю користувалися інформаційні ресурси електронної бібліотеки ScienceDirect. Найбільш активно ресурси використовували НБУВ (36 818 сесій), Донецький фізико-технічний інститут (14 375 сесій), Інститут сорбції та проблем ендоекології (5 818 сесій), ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» (5 334 сесій), ФТІНТ (3 366 сесій), Інститут фізики напівпровідників (3 320 сесій) та Фізико-механічний інститут (3 022 сесій). У той же час слід звернути увагу на пасивність 42 академічних установ, які в 2010 р. не використовували передплачені науково-інформаційні ресурси у своїй діяльності.

**Статистика використання
передплачених онлайнних науково-інформаційних ресурсів
секціями та відділеннями НАН України у 2006–2010 роках**

Секція, відділення НАН України	Кількість користувачьких сесій				
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського	27371	43938	47567	42172	36818
Президія НАН України	43	33	33	654	894
Секція фізико-технічних і математичних наук	5 194	8 044	33 864	98 267	46 258
Відділення математики	62	119	1 421	894	2 034
Відділення інформатики	101	231	250	851	386
Відділення механіки	493	427	830	1 995	1 248
Відділення фізики і астрономії	2 212	4 038	14 617	77 033	26 612
Відділення наук про Землю	390	142	275	1.326	423
Відділення фізико-технологічних проблем матеріалознавства	872	2 201	9 573	9 564	7 108
Відділення фізико-технічних проблем енергетики	178	99	386	343	331
Відділення ядерної фізики та енергетики	886	787	6 412	6 261	8 116
Секція хімічних і біологічних наук	1 583	3 158	15 725	32 117	24 478
Відділення хімії	671	2059	12 562	29 450	18 750
Відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної та клінічної фізіології	693	981	2 945	2 276	4 878
Відділення загальної біології	219	118	218	391	850
Секція суспільних і гуманітарних наук (без НБУВ)	724	2 705	1 000	802	445
Відділення економіки	157	133	187	234	120
Відділення історії, філософії та права	508	2 537	808	568	325
Відділення літератури, мови та мистецтвознавства	59	35	5	0	0
Усього по НАН України	34 915	57 878	98 189	174 012	108 893

**Статистика використання
передплачених науково-інформаційних ресурсів
за базами даних у 2010 році**

База даних	Кількість сесій	Кількість пошуків	Одержано рефератів	Одержано текстів
Інформаційні ресурси Elsevier				
Електронна бібліотека Science Direct	76 062	93 900	57 074	451 570
Наукометрична база Scopus	18 803	59 836	24 993	-
Інформаційні ресурси EBSCO				
Academic Search Complete	2 902	10 659	2 301	5 438
EBSCO Publishing Citations	10	13	-	-
EBSCO Image Citations	2 367	7 315	185	9
Inspec	524	2 093	11 858	-
Library, Information Science & Technology Abstracts	773	3 132	189	-
MEDLINE	578	2 814	288	-
Інформаційні ресурси наукових товариств				
American Physical Society e-journals collection	-	-	25 072	35 757
Усього по пакету передплати	102 019	179 762	121 960	492 774

**Статистика використання
науково-інформаційних ресурсів,
що були доступні на умовах тексту,
за базами даних у 2010 році**

База даних	Кількість сесій	Кількість пошуків	Одержано рефератів	Одержано текстів
Інформаційні ресурси EBSCO				
Academic Search Premier (січень-березень 2010 р.)	426	1 424	182	728
Newspaper Source (січень-березень 2010 р.)	87	384	12	13
Research Starters – Sociology (I півріччя 2010 р.)	1 285	6 171	22	26
Інформаційні ресурси наукових товариств				
American Chemical Society e-journals collection (січень-березень 2010 р.)	3 522	2 448	3 081	12 050
American Institute of Physics e-journals collection	1 282	3 678	12 600	24 007
Institute of Physics e-journals collection (січень 2010 р.)	-	-	-	19 447
Society for Information Display e-journals collection (січень-лютий 2010 р.)	4	3	38	32
Аналітичні продукти компанії Datamonitor Group (тестовий доступ для 14 установ НАН України у вересні 2010 р.)				
база даних MarketLine	-	-	-	19
база даних Business Insights				
Книжкова колекція Ebrary Academic Complete (тестовий доступ для НАН України протягом квітня 2010 р.)				
Колекція електронних книжок	268	787	-	3285
Усього в рамках тестового доступу	6 874	14 895	15 935	59 607

**III. ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-ІНСТРУКТИВНІ
ДОКУМЕНТИ В ГАЛУЗІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ**

**ЗАКОН УКРАЇНИ
Про культуру**

№ 2778–VI

Цей Закон визначає правові засади діяльності у сфері культури, регулює суспільні відносини, пов'язані із створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної спадщини та культурних цінностей, і спрямований на забезпечення доступу до них.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

1) базова мережа закладів культури – комплекс підприємств, установ, організацій і закладів культури державної та комунальної форми власності, діяльність яких спрямована на створення умов для забезпечення розвитку творчості людини, збирання, збереження, використання і поширення інформації про матеріальні та духовні культурні цінності, наукові розробки, а також на забезпечення цілісності культурного простору України, доступності національного культурного надбання, дотримання прав громадян у сфері культури;

2) вітчизняний (національний) культурний продукт – культурні блага і культурні цінності, створені (надані) вітчизняним виробником;

3) грант – фінансові ресурси, що надаються на безповоротній основі суб'єкту, який провадить діяльність у сфері культури, для реалізації культурно-мистецького проекту;

4) діяльність у сфері культури (культурна діяльність) – творча, господарська, наукова, бібліотечна, інформаційна, музейна, освітня, культурно-дозвілєва та розважальна діяльність, спрямована на створення, тиражування, розповсюдження, демонстрування, популяризацію, збереження і використання культурних благ та культурних цінностей для задоволення культурних потреб громадян;

5) заклад культури – юридична особа, основною діяльністю якої є діяльність у сфері культури, або структурний підрозділ юридичної особи, функції якого полягають у провадженні діяльності у сфері культури;

6) культура – сукупність матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого і збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту та відображає рівень розвитку цієї спільноти;

7) культурний простір України – сфера, в якій відповідно до законодавства провадиться культурна діяльність та задовольняються культурні, інформаційні та дозвіллі потреби громадян, що охоплює, зокрема, радіо і телебачення, періодичні друковані видання та книговидавничу продукцію, ринок культурних благ, а також культурно-мистецьке середовище;

8) культурні блага – товари та послуги, що виробляються в процесі провадження діяльності у сфері культури для задоволення культурних потреб громадян (книги, художні альбоми, аудіовізуальні твори та їх демонстрування, аудіопродукція (музичні звукозаписи), твори та документи на новітніх носіях інформації, вироби художніх промислів, театральні та циркові вистави, концерти, культурно-освітні послуги тощо);

9) культурно-мистецька громадськість – митці та працівники закладів культури, інші працівники, об'єднані в професійні творчі спілки, національно-культурні товариства;

10) культурно-мистецька освіта – спеціальна освіта у сфері культури і мистецтва;

11) культурно-мистецький проект – форма культурної діяльності з визначеними метою і строком реалізації (досягнення мети), а також цільовим фінансуванням згідно з кошторисом (бюджетом);

12) мистецтво – творча художня діяльність у сферах літератури, архітектури, скульптури, живопису, графіки, декоративно-вжиткового мистецтва, музики, танцю, театру, кіно та інші види діяльності людини, що відображають дійсність у художніх образах;

13) мистецьке аматорство – непрофесійна творча діяльність окремих осіб або колективів, що не є для них основним заняттям і не має на меті отримання доходів;

14) національне культурне надбання – сукупність унікальних культурних цінностей, об'єктів культурної спадщини, що мають виняткове історичне значення для формування культурного простору України;

15) національно-культурна державна цільова програма – програма, спрямована на створення сприятливих умов національно-культурного розвитку, збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини, та цільова регіональна

програма у сфері культури, що передбачають вирішення питань, пов'язаних з діяльністю та розвитком базової мережі закладів культури всіх рівнів або відповідного рівня, а також реалізацію культурно-мистецьких проектів і здійснення державними та недержавними закладами культури заходів, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів;

16) нематеріальна культурна спадщина – звичаї, форми показу та вираження, знання, навички, що передаються від покоління до покоління, постійно відтворюються спільнотами та групами під впливом їхнього досвіду, оточення, взаємодії з природою, історії та формують у них почуття самобутності та наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного розмаїття і творчості людини;

17) об'єкти культурного призначення – цілісні майнові комплекси клубних закладів (клубів, будинків культури, палаців культури тощо), парків культури та відпочинку, бібліотек, музеїв, архівів, історико-культурних заповідників, театральних-видовищних закладів (театрів, філармоній, концертних організацій, музичних колективів, ансамблів тощо), кінотеатрів, інших закладів культури; пам'ятки культурної спадщини, предмети колекцій, зібрання, фонди, будівлі, споруди культурного призначення та інші культурні цінності;

18) працівник культури (працівник у сфері культури) – професійний творчий працівник або працівник закладу культури чи інша фізична особа, яка провадить діяльність у сфері культури;

19) професійний творчий працівник – особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури та мистецтва;

20) суб'єкти діяльності у сфері культури – фізичні та юридичні особи, що провадять культурну діяльність або реалізують владні повноваження у сфері культури;

21) творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність.

Термін «культурні цінності» застосовується у значенні, визначеному Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей».

Стаття 2. Законодавство України про культуру

1. Законодавство України про культуру складається з Конституції України, цього Закону та інших законів, що регламентують діяльність у сфері культури, міжнародних договорів з питань культури, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інших нормативно-правових актів.

2. Законодавство України про культуру регулює:

1) діяльність у сфері:

художньої літератури, кінематографії, театрального, музичного, хореографічного, пластичного, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, фотомистецтва, дизайну;

нематеріальної культурної спадщини, в тому числі народної культури (фольклор, традиції, звичаї і обряди, діалекти і говірки, народні художні промисли та ремесла, історична топоніміка тощо);

охорони національного культурного надбання, в тому числі культурної спадщини; музейної справи, колекціонування; архівної справи;

бібліотечної справи;

книговидання, створення видавничої продукції, її розповсюдження і використання;

створення і розповсюдження фонограмної та аудіовізуальної продукції;

художньо-естетичної освіти, спеціальної культурно-мистецької освіти, позашкільної освіти сфери культури, педагогічної діяльності у закладах освіти сфери культури;

наукових досліджень у сфері культури;

міжнародних культурних зв'язків, а також переміщення культурних цінностей через державний кордон;

виробництва матеріалів та обладнання, необхідних для збереження, створення і використання культурних цінностей та культурної спадщини;

2) іншу діяльність, основною метою якої є створення, збереження, розповсюдження і використання культурних цінностей, культурної спадщини та культурних благ.

3. Законодавство України про культуру має на меті:

забезпечення реалізації і захист конституційних прав громадян України у сфері культури – створення правових гарантій для вільного провадження культурної діяльності, свободи творчості, доступу до культурних цінностей, культурної спадщини та інформації про них;

збереження і примноження національного культурного надбання;

врегулювання відносин суб'єктів діяльності у сфері культури щодо

інтелектуальної власності у сфері культури, забезпечення реалізації та захист авторського права і суміжних прав;

визначення пріоритетів державної політики у сфері культури, форм, підстав, умов та порядку надання державної підтримки культури, гарантій невтручання держави у творчі процеси, механізму впливу громадськості на формування і реалізацію державної політики у сфері культури.

4. Відносини у сфері культури, що стосуються охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності, врегульовуються законодавством про інтелектуальну власність з урахуванням положень цього Закону.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері культури

1. Основними засадами державної політики у сфері культури є:

визнання культури одним з основних факторів самобутності українського народу – громадян України всіх національностей (далі – український народ);

сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури;

захист і збереження культурної спадщини як основи національної культури, турбота про розвиток культури;

сприяння утвердженню гуманістичних ідей, високих моральних засад у суспільному житті;

забезпечення свободи творчості, захист прав інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав;

гарантування прав громадян у сфері культури;

створення умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня, естетичного виховання громадян, доступності освіти у сфері культури для дітей та юнацтва, задоволення культурних потреб українського народу, розвитку закладів культури незалежно від форми власності, залучення до сфери культури інвестицій, коштів від надання платних послуг, благодійництва, інших не заборонених законодавством джерел;

сприяння діяльності професійних творчих спілок та громадських організацій у сфері культури, активному функціонуванню державної мови в культурному просторі України, доступу громадян до культурних благ;

визначення естетичного виховання дітей та юнацтва пріоритетом розвитку культури;

забезпечення діяльності базової мережі закладів культури, закладів освіти сфери культури;

підтримка діяльності у сфері культури, пов'язаної з виготовленням і розповсюдженням електронних та друкованих засобів масової інформації,

аудіо- та аудіовізуальної продукції, розробленням комп'ютерних технологій та підвищенням їх потенціалу для розширення доступу та залучення громадськості до діяльності у сфері культури тощо;

пропагування української національної культури у всій її різноманітності за кордоном та світового культурного надбання в Україні; підтримка вітчизняного виробника у сфері культури; забезпечення розвитку міжнародного культурного співробітництва; створення страхового фонду документації про культурні цінності та документів на об'єкти культурної спадщини.

Стаття 4. Пріоритети державної політики у сфері культури

1. Пріоритети державної політики у сфері культури визначаються: державними програмами економічного і соціального розвитку України та програмами діяльності Кабінету Міністрів України, в яких обов'язково враховуються аспекти розвитку культури; державними цільовими програмами у сфері культури, що розробляються і затверджуються згідно із законодавством.

2. Держава у пріоритетному порядку створює умови для: розвитку культури української нації, корінних народів та національних меншин України; збереження, відтворення та охорони історичного середовища; естетичного виховання громадян, передусім дітей та юнацтва; розширення культурної інфраструктури села.

Стаття 5. Мова у сфері культури

1. Застосування мов у сфері культури гарантується Конституцією України та визначається законами України про мови.

2. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування державної мови у сфері культури, гарантує вільне використання мов усіх національних меншин України.

Розділ II. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 6. Права громадян у сфері культури

1. Громадяни мають право на: свободу творчості; вільний вибір виду діяльності у сфері культури, засобів і сфер застосування творчих здібностей, самостійне розпорядження своїм твором;

провадження творчої діяльності самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва;

створення закладів культури недержавної форми власності різних напрямів діяльності та організаційно-правових форм;

об'єднання у творчі спілки, національно-культурні товариства, центри, фонди, асоціації, інші громадські організації у сфері культури;

збереження, розвиток, пропагування культурної, мовної самобутності, традицій, звичаїв та обрядів;

захист прав інтелектуальної власності, зокрема авторського права і суміжних прав;

доступ до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ;

здобуття культурно-мистецької освіти;

інші права, встановлені законодавством.

Стаття 7. Свобода творчості

1. Держава гарантує свободу творчості, вільний вибір діяльності у сфері культури.

Право людини провадити творчу діяльність може реалізовуватися і на професійній, і на аматорській основі.

Держава сприяє творчій діяльності митців і творчих спілок.

2. Втручання у творчий процес і здійснення цензури у творчій діяльності не допускаються.

Стаття 8. Право на доступ до культурних цінностей та культурних благ

1. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей та культурних благ.

Право на доступ до культурних цінностей реалізується шляхом утримання або надання закладам культури державної підтримки з державного та місцевих бюджетів для забезпечення їх функціонування та доступності їх послуг для різних категорій населення.

2. Діти дошкільного віку, учні, студенти, пенсіонери, інваліди мають право на відвідування державних та комунальних закладів культури, позашкільних закладів освіти галузі культури на пільгових умовах, передбачених законодавством.

3. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей шляхом: користування документами Національного архівного фонду України або їх копіями;

ознайомлення з музейними колекціями, що належать до державної частини Музейного фонду України;

користування фондами бібліотек, що належать до Державного бібліотечного фонду України.

4. Порядок доступу до Національного архівного фонду України, Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, фільмофонду визначається законодавством.

Стаття 9. Право на утворення закладів культури

1. Юридичні та фізичні особи мають право створювати заклади культури з метою провадження діяльності у сфері культури самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва у цій сфері у визначеному законодавством порядку.

2. Заклади культури можуть створюватися:

центральними органами виконавчої влади;
органами влади Автономної Республіки Крим;
місцевими органами виконавчої влади;
органами місцевого самоврядування;
творчими спілками, громадськими організаціями, іншими об'єднаннями громадян;
юридичними та фізичними особами, у тому числі іноземними.

3. В Україні гарантується можливість утворення різних за формою власності та видами діяльності у сфері культури закладів культури – театрів, концертних організацій, філармоній, культурних центрів, продюсерських агентств, професійних мистецьких колективів, кіностудій, кіно-, відеопрокатних закладів, видавництв, музеїв, архівів, заповідників, художніх галерей (виставок), бібліотек, клубних закладів, навчальних закладів культури і мистецтва, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання) та студій, кінотеатрів, церков, парків культури та відпочинку, архітектурних, дизайнерських, рекламних, реставраційних центрів і майстерень тощо.

4. Законодавчими актами можуть визначатися особливості утворення окремих закладів культури.

Стаття 10. Права громадян України всіх національностей у сфері культури

1. Держава створює умови для культурного розвитку громадян України всіх національностей, сприяє залученню їх до спільного процесу створення культурних цінностей.

2. Громадяни України будь-якої національності мають право зберігати, розвивати і пропагувати свою культуру, мову, традиції, звичаї та обряди,

утворювати національно-культурні товариства, центри, заклади культури та провадити будь-яку іншу діяльність у сфері культури, що не суперечить законодавству.

Стаття 11. Обов'язки у сфері культури

1. Фізичні та юридичні особи зобов'язані:
дотримуватися вимог законодавства щодо провадження діяльності у сфері культури;

дбати про збереження народних традицій і примноження національного культурного надбання, сприяти охороні культурної спадщини;
поважати культуру, мову, традиції, звичаї та обряди українського народу;
піклуватися про естетичне виховання і культурний розвиток дітей, прилучення їх до цінностей вітчизняної та світової культури.

Розділ III. ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 12. Види і суб'єкти діяльності у сфері культури

1. До основних видів діяльності у сфері культури належать:
створення, виконання, тиражування, розповсюдження, демонстрування (публічний показ і публічне сповіщення) та популяризація творів літератури і мистецтва;

створення, збереження, охорона, використання та популяризація національного культурного надбання;

проведення наукових досліджень у сфері культури, літературна і художня критика, кінокритика;
організація відпочинку і дозвілля громадян.

2. Суб'єктами діяльності у сфері культури є:
державна в особі уповноважених органів виконавчої влади;
територіальні громади в особі органів місцевого самоврядування;
професійні творчі працівники;
наукові працівники, зокрема, музейних, бібліотечних закладів, історико-культурних заповідників, архівних установ;

педагогічні працівники закладів освіти сфери культури;
митці, які працюють на засадах мистецького аматорства;
працівники культури;
зклади культури, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, статuti (положення) яких передбачають провадження діяльності у сфері культури;

окремі громадяни, об'єднання громадян, які провадять діяльність у сфері культури.

Стаття 13. Сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час підготовки пропозицій щодо формування та здійснення державної політики у сфері культури повинні враховувати необхідність створення єдиного культурного простору України та збереження цілісності культури.

2. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та інші центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень вживають заходів для забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини на території України.

3. Спеціально уповноважений державний орган контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей, інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень здійснюють цілеспрямовану політику щодо повернення незаконно вивезених з території України культурних цінностей та забезпечення охорони культурних цінностей і об'єктів культурної спадщини, які є власністю України і перебувають на території інших країн.

Стаття 14. Підтримка вітчизняних виробників у сфері культури

1. Підтримка вітчизняних виробників у сфері культури здійснюється відповідно до законодавства шляхом:

створення сприятливого режиму оподаткування та надання державою фінансової підтримки для виробництва і розповсюдження книг, фільмів та інших видів культурного продукту українською мовою в Україні та за кордоном;

встановлення квот демонстрування та розповсюдження вітчизняного україномовного культурного продукту на телебаченні, радіо, у кіно- та відеомережі.

Стаття 15. Розповсюдження та популяризація творів літератури і мистецтва

1. Заклади та працівники культури вільно розповсюджують та популяризують з дотриманням вимог законодавства твори літератури і мистецтва, самостійно визначають репертуар, програми, зміст і форми гастрольно-концертної, виставкової, бібліотечно-інформаційної та іншої діяльності у сфері культури.

Стаття 16. Збереження культурної спадщини, культурних цінностей та культурних благ

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування забезпечують:

збереження культурних цінностей на території України, охорону культурної спадщини, захист історичного середовища;

збереження Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, Національного архівного фонду України, фільмофонду, їх постійне поповнення сучасними творами мистецтва, продукцією вітчизняного книговидавництва, кінематографа, аудіовиробництва;

функціонування і розвиток мережі музеїв, архівів, бібліотек, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання та студій), клубів, кінотеатрів, кіно-, відеопрокатних підприємств, об'єднань, заповідників, реставраційних закладів державної та комунальної власності;

збереження нематеріальної культурної спадщини, в тому числі традиційної народної культури, мов, діалектів і говірок, фольклору, традицій, звичаїв і обрядів, народних художніх промислів та ремесел, історичних топонімів тощо.

2. Забороняється вилучення друкованих видань, вихідних матеріалів фільмів та фонограм, інших мистецьких і літературних творів, документів, пам'яток з бібліотечних, музейних, архівних фондів, фільмофонду, знищення культурних цінностей з ідеологічних чи політичних міркувань.

3. Унікальні культурні цінності, що мають виняткове історичне, художнє, наукове та інше культурне значення для формування вітчизняного культурного простору і визначають внесок українського народу у всесвітню культурну спадщину, визнаються об'єктами національного культурного надбання і включаються до Державного реєстру національного культурного надбання. Порядок включення до зазначеного реєстру та порядок ведення обліку об'єктів національного культурного надбання визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Документи на об'єкти культурної спадщини та інформація про культурні цінності підлягають збереженню шляхом створення страхового фонду документації.

Стаття 17. Професійна творча діяльність

1. Держава створює умови для провадження професійної творчої діяльності у сфері літератури, театрального, музичного, хореографічного,

циркового, образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, музейної справи, архітектури, кінематографії, журналістики, інформаційної, дизайнерської, науково-дослідної, реставраційної та іншої діяльності, спрямованої на розвиток культури.

2. Суб'єктами професійної творчої діяльності на індивідуальній і колективній основі є професійні творчі працівники, колективи та творчі спілки.

3. Статус професійного творчого працівника, правові засади професійної творчої діяльності визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 18. Сприяння мистецькому аматорству та організації дозвілля громадян

1. З метою задоволення потреби громадян у мистецькому аматорстві, створення умов для їх дозвілля органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування формують базову мережу закладів культури (клубних закладів, культурних центрів, парків культури та відпочинку, центрів народної творчості тощо), засоби масової інформації і надають їм фінансову підтримку, а також сприяють створенню недержавних закладів культури, клубів, мистецьких аматорських об'єднань, гуртків, студій за інтересами та провадженню ними діяльності.

Стаття 19. Особливості створення, діяльності та ліквідації закладів культури

1. Заклади культури різних організаційно-правових форм господарювання і власності створюються і провадять діяльність відповідно до законодавства.

Заклади культури провадять діяльність за видами, визначеними частиною першою статті 12 цього Закону, відповідно до цілей, передбачених їх статутами (положеннями).

Основним видом діяльності закладу культури є діяльність у сфері культури, передбачена статтею 12 цього Закону.

Заклади культури можуть одночасно з основною діяльністю провадити іншу господарську діяльність і одержувати від неї доходи, якщо інше не встановлено законом і така діяльність відповідає меті, з якою вони створені. Доходи, одержані від цієї діяльності, оподатковуються на загальних підставах згідно із законодавством.

2. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності неприбуткових закладів культури.

Для неприбуткових закладів культури, закладів освіти сфери культури, а також фізичних та юридичних осіб, які надають благодійну допомогу неприбутковим закладам культури, створюється сприятливий режим оподаткування, передбачений податковим законодавством.

3. Створення чи припинення, у тому числі ліквідація, закладів культури здійснюється в порядку, визначеному законодавством.

Стаття 20. Особливості провадження інвестиційної та інноваційної діяльності, проведення приватизації у сфері культури

1. Держава забезпечує створення умов для провадження інвестиційної та інноваційної діяльності у сфері культури.

Юридичним і фізичним особам гарантується додержання їхніх прав і законних інтересів під час провадження інвестиційної та інноваційної діяльності на об'єктах культурного призначення.

2. Кошти, що надійшли від приватизації об'єктів культурного призначення, у тому числі об'єктів незавершеного будівництва, державної власності, зараховуються в повному обсязі до Державного бюджету України, а комунальної власності – до відповідних місцевих бюджетів.

Кошти, отримані від приватизації об'єктів культурного призначення, що є об'єктами незавершеного будівництва, розподіляються згідно із Законом України «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва».

3. Не підлягають приватизації:

архіви (архівні установи), об'єкти культури, мистецтва, у тому числі виняткової історичної, художньої, наукової чи іншої культурної цінності, що занесені чи підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання, а також об'єкти архітектури, меморіальні комплекси, заповідники, парки тощо загальнодержавного значення;

об'єкти культури, що належать до майнових комплексів установ Національної академії наук України;

пам'ятки, включені до переліку пам'яток, що не підлягають приватизації;

пам'ятки археології;

архіви та документи з них;

пам'ятки державної частини Музейного фонду України (музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання);

документи Державного бібліотечного фонду України;

вихідні матеріали та фільмокопії, що зберігаються у фільмофонді;

заклади культури, що забезпечують державні соціальні нормативи у сфері обслуговування населення закладами культури;

заклади освіти сфери культури.

4. Забороняється виселення закладів культури (театрів, філармоній, бібліотек, музеїв, архівів, художніх галерей (виставок), кінотеатрів, позашкільних закладів естетичного виховання і дозвілля дітей та юнацтва, клубних закладів тощо) з приміщень без надання їм іншого рівноцінного приміщення.

5. Не можуть бути предметом застави об'єкти права державної та комунальної власності, що занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання.

Стаття 21. Особливості трудових відносин та працевлаштування в закладах культури

1. Керівники закладів культури призначаються на посаду шляхом укладення з ними трудового договору (контракту). Укладення контракту регулюється виключно законами України.

Формування кадрового складу (художнього та артистичного, крім технічного персоналу) закладів культури здійснюється на конкурсній основі. За результатами конкурсу укладається трудовий договір у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Перелік посад керівників структурних підрозділів, фахівців, працівників, які забезпечують і безпосередньо виконують творчі функції, визначається Кабінетом Міністрів України.

Розділ IV. БАЗОВА МЕРЕЖА ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Стаття 22. Призначення та функціонування базової мережі закладів культури

1. Базова мережа закладів культури формується з метою: забезпечення розвитку сфери культури, всіх жанрів і видів мистецтва, а також цілісності національної культури;

дотримання прав громадян України у сфері культури, забезпечення доступності національного культурного надбання, культурних благ та мистецької творчості шляхом дотримання державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури.

2. Базова мережа закладів культури формується органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Існуючі заклади культури та заклади освіти сфери культури автоматично включаються до базової мережі.

3. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час формування та забезпечення функціонування базової мережі закладів культури керуються державними соціальними нормативами у сфері обслуговування закладами культури, передбаченими Законом України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Виключення закладів культури з базової мережі можливе лише за погодженням з Міністерством культури і туризму України.

Стаття 23. Рівні базової мережі закладів культури

1. До базової мережі закладів культури загальнодержавного рівня належать державні, у тому числі національні (бібліотеки, музеї, архіви, галереї, заповідники, цирки, театри, філармонії, музичні колективи і ансамблі, культурно-інформаційні та культурно-просвітницькі центри, навчальні заклади культури і мистецтва, кіностудії, художні галереї, виставки національного (загальнодержавного) значення тощо), заклади культури.

2. До базової мережі закладів культури місцевого рівня належать комунальні заклади культури (бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, виставкові зали, театри, філармонії, концертні організації, мистецькі колективи, кінотеатри, кіновідеопрокатні підприємства, об'єднання, палаци і будинки культури, інші клубні заклади, заклади освіти сфери культури, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи естетичного виховання та студії), парки культури та відпочинку тощо).

Стаття 24. Переліки закладів культури базової мережі

1. На підставі державних соціальних нормативів забезпечення населення закладами культури і культурними послугами спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері культури затверджує перелік закладів культури базової мережі загальнодержавного рівня. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування затверджують переліки закладів культури базової мережі місцевого рівня.

Стаття 25. Національні та академічні заклади культури

1. Статус національного закладу (установи) України може бути надано декільком закладам (установам) культури залежно від їх кількості у відповідній групі (театри, філармонії, бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, цирки, музичні колективи і ансамблі, кіностудії).

Порядок надання закладу культури статусу національного та академічного визначається законодавством.

Розділ V. ФІНАНСУВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Стаття 26. Витрати на утримання закладів культури

1. Витратами на утримання закладів культури є:

кошти державного та місцевих бюджетів;

кошти, що надходять від господарської діяльності, надання платних послуг;

гранти, благодійні внески, добровільні пожертвування фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних;

інші не заборонені законодавством джерела.

2. Заклади культури загальнодержавного та місцевого рівня базової мережі залежно від форми власності утримуються або отримують фінансову підтримку відповідно за рахунок коштів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, інших місцевих бюджетів, а також коштів установ, організацій, громадян та їх об'єднань.

Приватні заклади культури фінансуються їх засновниками.

Стаття 27. Додаткова фінансова підтримка діяльності у сфері культури

1. З метою залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку культури держава створює сприятливий режим оподаткування фізичним та юридичним особам, які спрямовують свої кошти на розвиток культури. Механізм податкового заохочення підтримки діяльності у сфері культури визначається податковим законодавством України.

Стаття 28. Забезпечення господарської діяльності закладів культури

1. Держава сприяє:

забезпеченню закладів культури, закладів освіти сфери культури будівлями, спорудами, приміщеннями, збудованими за спеціальними проектами, або іншими упорядженими приміщеннями, що відповідають потребам закладу культури;

створенню виробничої бази з випуску спеціального обладнання для закладів культури, музичних інструментів, техніки для атракціонів, допоміжних матеріалів і засобів для індивідуальної художньої творчості, а також розвитку мережі спеціалізованих виробництв.

Розділ VI. СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 29. Оплата і стимулювання праці працівників у сфері культури

1. Оплата праці у сфері культури має забезпечувати створення належних матеріальних умов для ефективної самостійної творчої діяльності працівника, підвищення престижності професії, сприяти підвищенню його кваліфікації, стимулювати залучення талановитої молоді до діяльності у сфері культури.

Заробітна плата працівника у сфері культури, педагогічного працівника закладу освіти сфери культури складається з посадового окладу (тарифної ставки), надбавки за почесне звання, доплат за науковий ступінь, вислугу років залежно від стажу роботи в державних і комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури, інших надбавок та доплат, премій, винагород за творчу діяльність, передбачених законодавством.

Умови оплати праці працівників у сфері культури державних і комунальних закладів культури, закладів освіти сфери культури визначаються Кабінетом Міністрів України.

2. Працівникам у сфері культури, які працюють у державних і комунальних закладах культури, держава забезпечує:

роботу на повну тарифну ставку;

створення належних умов праці, її оплату;

правовий, соціальний, професійний захист;

призначення і виплату пенсій відповідно до законодавства;

інші гарантії, встановлені законом.

3. Працівники у сфері культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у державних і комунальних закладах культури, мають право на допомогу для оздоровлення під час надання щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, а також на матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах і порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

4. Працівники державних і комунальних закладів культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонери, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, мають право на безоплатне отримання у власність земельної ділянки відповідно до законодавства.

5. Працівникам державних і комунальних закладів культури,

педагогічним працівникам закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, держава забезпечує відповідно до законодавства безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах установлених норм.

Стаття 30. Пенсійне забезпечення та соціальний захист працівників сфери культури

1. Держава забезпечує працівникам сфери культури призначення та виплату пенсії відповідно до законодавства.

Розділ VII. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРИ

Стаття 31. Участь громадськості у реалізації державної політики у сфері культури

1. Громадські організації (професійні спілки, творчі спілки, товариства, фонди, асоціації тощо) беруть участь у реалізації державної політики у сфері культури відповідно до законодавства.

2. Громадські організації мають право самостійно та на договірній основі утворювати благодійні організації для фінансування культурних програм розвитку літератури та мистецтва, підтримки талантів і творчих починань у сфері культури, розв'язання соціальних і побутових проблем професійних творчих працівників.

Стаття 32. Співпраця державних органів та культурно-мистецької громадськості

1. З метою представлення та захисту інтересів професійних творчих працівників і аматорів держава залучає представників культурно-мистецької громадськості до участі в підготовці проектів нормативно-правових актів, презентації України в різних сферах міжнародного культурного життя, забезпечує надання інформації, необхідної для виконання завдань, визначених статутами (положеннями) закладів культури.

Розділ VIII. МІЖНАРОДНІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Стаття 33. Державне сприяння міжнародному культурному співробітництву

1. Держава сприяє міжнародному культурному обміну, співробітництву закладів культури, професійних творчих працівників, працівників культури України із зарубіжними партнерами.

2. Заклади культури незалежно від підпорядкування, форми власності та організаційно-правової форми, професійні творчі працівники, окремі громадяни мають право самостійно укладати договори (контракти) з іноземними фізичними та юридичними особами про форми співробітництва у сфері культури, брати участь у роботі відповідних міжнародних організацій та фондів, провадити зовнішньоекономічну діяльність у сфері культури відповідно до законодавства.

Стаття 34. Розвиток національної культури за межами України

1. Держава піклується про задоволення національно-культурних потреб українців, які проживають за межами України, зокрема шляхом сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів за кордоном, відкриттю та діяльності українських національних культурних центрів та національних освітніх закладів в інших країнах.

Розділ IX. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КУЛЬТУРУ

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про культуру

1. Особи, винні у порушенні законодавства про культуру, несуть дисциплінарну, цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до законодавства.

Розділ X. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини першої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2011 року, частини другої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2012 року, та частини третьої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2013 року.

Установити, що до набрання чинності частинами першою – третьою статті 29 цього Закону діють умови оплати праці, передбачені законодавством.

До приведення законів, інших нормативно-правових актів у

відповідність із цим Законом вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

2. Абзаци другий та четвертий статті 1 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 52, ст. 312) викласти у такій редакції:

«професійний творчий працівник – особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури і мистецтва»;

«творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність».

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Основи законодавства України про культуру (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 21, ст. 294 із наступними змінами); Постанову Верховної Ради України від 19 лютого 1992 року «Про порядок введення в дію «Основ законодавства України про культуру» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 21, ст. 295).

Президент України

Віктор ЯНУКОВИЧ

14 грудня 2010 року

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про інформацію»

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

Внести до Закону України «Про інформацію» (2657-12) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 48, ст. 650; 2000 р., № 27, ст. 213; 2002 р., № 29, ст. 194; 2003 р., № 28, ст. 214; 2004 р., № 11, ст. 141, 3 32, ст. 394; 2005 р., № 33, ст. 429; 2010 р., № 37, ст. 496; із змінами, внесеними законами України від 7 жовтня 2010 року № 2592-VI (2592-17), від 30 листопада 2010 року № 2724-VI (2724-17) та від 2 грудня 2010 року № 2756-VI) (2756-17) зміни, виклавши його в такій редакції:

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про інформацію

Цей Закон регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі;

захист інформації – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;

інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях, або відображені в електронному вигляді;

суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Стаття 2. Основні принципи інформаційних відносин

1. Основними принципами інформаційних відносин є:
гарантованість права на інформацію;

відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

Стаття 3. Державна інформаційна політика

1. Основними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; забезпечення інформаційної безпеки України; сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору.

Стаття 4. Суб'єкти і об'єкт інформаційних відносин

1. Суб'єктами інформаційних відносин є:
 - фізичні особи;
 - юридичні особи;
 - об'єднання громадян;
 - суб'єкти владних повноважень.
2. Об'єктом інформаційних відносин є інформація.

Стаття 5. Право на інформацію

1. Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

2. Реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.

Стаття 6. Гарантії права на інформацію

1. Право на інформацію забезпечується:

- створенням механізму реалізації права на інформацію;
- створенням можливостей для вільного доступу до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів;
- обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення;
- обов'язком суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації;
- здійсненням державного і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;
- встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

2. Право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Стаття 7. Охорона права на інформацію

1. Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.

2. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.

Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію.

3. Забороняється вилучення і знищення друкованих видань, експонатів, інформаційних банків, документів з архівних, бібліотечних, музейних фондів, крім встановлених законом випадків або на підставі рішення суду.

4. Право на інформацію, створену в процесі діяльності фізичної чи юридичної особи, суб'єкта владних повноважень або за рахунок фізичної чи юридичної особи, Державного бюджету України, місцевого бюджету, охороняється в порядку, визначеному законом.

Стаття 8. Мова інформації

1. Мова інформації визначається законом про мови, іншими актами законодавства в цій сфері, міжнародними договорами та угодами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 9. Основні види інформаційної діяльності

1. Основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації.

Розділ II. ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 10. Види інформації за змістом

За змістом інформація поділяється на такі види:

інформація про фізичну особу;
інформація довідково-енциклопедичного характеру;
інформація про стан довкілля (екологічна інформація);
інформація про товар (роботу, послугу);
науково-технічна інформація;
податкова інформація;
правова інформація;
статистична інформація;
соціологічна інформація;
інші види інформації.

Стаття 11. Інформація про фізичну особу

1. Інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

2. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 12. Інформація довідково-енциклопедичного характеру

1. Інформація довідково-енциклопедичного характеру – систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

2. Основними джерелами інформації довідково-енциклопедичного характеру є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали, електронні бази та банки даних, архіви різноманітних довідкових інформаційних служб, мереж та систем, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційно-телекомунікаційними системами.

3. Правовий режим інформації довідково-енциклопедичного характеру визначається законодавством та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 13. Інформація про стан довкілля (екологічна інформація)

1. Інформація про стан довкілля (екологічна інформація) – відомості та/або дані про:

стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими;

фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми);

стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля;

інші відомості та/або дані.

2. Правовий режим інформації про стан довкілля (екологічної інформації) визначається законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

3. Інформація про стан довкілля, крім інформації про місце розташування військових об'єктів, не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

Стаття 14. Інформація про товар (роботу, послугу)

1. Інформація про товар (роботу, послугу) – відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги).

2. Інформація про вплив товару (роботи, послуги) на життя та здоров'я людини не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

3. Правовий режим інформації про товар (роботу, послугу) визначається законами України про захист прав споживачів, про рекламу, іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 15. Науково-технічна інформація

1. Науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

2. Правовий режим науково-технічної інформації визначається Законом України «Про науково-технічну інформацію» (3322-12), іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

3. Науково-технічна інформація є відкритою за режимом доступу, якщо інше не встановлено законами України.

Стаття 16. Податкова інформація

1. Податкова інформація – сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим кодексом України (2755-17).

2. Правовий режим податкової інформації визначається Податковим кодексом України (2755-17) та іншими законами.

Стаття 17. Правова інформація

1. Правова інформація – будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

2. Джерелами правової інформації є Конституція України (254к/96-ВР),

інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань.

3. З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів фізичним та юридичним особам держава забезпечує офіційне видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після їх прийняття.

Стаття 18. Статистична інформація

1. Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

2. Офіційна державна статистична інформація підлягає систематичному оприлюдненню.

3. Держава гарантує суб'єктам інформаційних відносин відкритий доступ до офіційної державної статистичної інформації, за винятком інформації, доступ до якої обмежений згідно із законом.

4. Правовий режим державної статистичної інформації визначається Законом України «Про державну статистику» (2614-12), іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 19. Соціологічна інформація

1. Соціологічна інформація – будь-які документовані відомості про ставлення до окремих осіб, подій, явищ, процесів, фактів тощо.

2. Правовий режим соціологічної інформації визначається законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 20. Доступ до інформації

1. За порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

2. Будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

Стаття 21. Інформація з обмеженим доступом

1. Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

2. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інфор-

мація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом.

3. Порядок віднесення інформації до таємної або службової, а також порядок доступу до неї регулюються законами.

4. До інформації з обмеженим доступом не можуть бути віднесені такі відомості:

- 1) про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;
- 2) про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей;
- 3) про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;
- 4) про факти порушення прав і свобод людини і громадянина;
- 5) про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;
- 6) інші відомості, доступ до яких не може бути обмежено відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Розділ III. ДІЯЛЬНІСТЬ ЖУРНАЛІСТІВ, ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 22. Масова інформація та її засоби

1. Масова інформація – інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб.

2. Засоби масової інформації – засоби, призначені для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації.

Стаття 23. Інформаційна продукція та інформаційна послуга

1. Інформаційна продукція – матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення потреб суб'єктів інформаційних відносин. Інформаційною послугою є діяльність з надання інформаційної продукції споживачам з метою задоволення їхніх потреб.

2. Інформаційна продукція та інформаційні послуги є об'єктами цивільно-правових відносин, що регулюються цивільним законодавством України.

Стаття 24. Заборона цензури та заборона втручання в професійну діяльність журналістів і засобів масової інформації

1. Забороняється цензура – будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, розповсюджувача, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації.

Ця заборона не поширюється на випадки, коли попереднє узгодження інформації здійснюється на підставі закону, а також у разі накладення судом заборони на поширення інформації.

2. Забороняються втручання у професійну діяльність журналістів, контроль за змістом поширюваної інформації, зокрема з метою поширення чи непоширення певної інформації, замовчування суспільно необхідної інформації, накладення заборони на висвітлення окремих тем, показ окремих осіб або поширення інформації про них, заборони критикувати суб'єкти владних повноважень, крім випадків, встановлених законом, договором між засновником (власником) і трудовим колективом, редакційним статутом.

3. Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів та/або переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику тягне за собою відповідальність згідно із законами України.

Стаття 25. Гарантії діяльності засобів масової інформації та журналістів

1. Під час виконання професійних обов'язків журналіст має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

2. Журналіст має право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством.

3. Журналіст має право не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дозволяє встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду на основі закону.

4. Після пред'явлення документа, що засвідчує його професійну належність, працівник засобу масової інформації має право збирати

інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій, крім випадків, передбачених законом.

5. Журналіст має право поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом).

6. Журналіст засобу масової інформації має право відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням.

7. Права та обов'язки журналіста, працівника засобу масової інформації, визначені цим Законом, поширюються на зарубіжних журналістів, працівників зарубіжних засобів масової інформації, які працюють в Україні.

Стаття 26. Акредитація журналістів, працівників засобів масової інформації

1. З метою створення сприятливих умов для здійснення журналістами, працівниками засобів масової інформації професійної діяльності суб'єкт владних повноважень може здійснювати їх акредитацію.

Усі дії, пов'язані з акредитацією, мають ґрунтуватися на принципах відкритості, рівності, справедливості з метою забезпечення права громадськості на одержання інформації через засоби масової інформації. Відсутність акредитації не може бути підставою для відмови в допуску журналіста, працівника засобу масової інформації на відкриті заходи, що проводить суб'єкт владних повноважень.

2. Акредитація журналіста, працівника засобу масової інформації здійснюється безоплатно на підставі його заяви або подання засобу масової інформації.

У заяві, поданій журналістом, працівником засобу масової інформації, зазначаються його прізвище, ім'я та по батькові, адреса, номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності). До заяви додаються копії документів, що посвідчують особу та засвідчують її професійну належність.

У поданні засобу масової інформації зазначаються його повне найменування, дата і номер реєстрації, адреса, адреса електронної пошти (за наявності), номер засобу зв'язку, прізвище, ім'я та по батькові журналіста, працівника засобу масової інформації, щодо якого вноситься подання. До подання додаються копії документів, що посвідчують особу.

В акредитації не може бути відмовлено в разі подання усіх документів, передбачених цією частиною.

Суб'єкт владних повноважень може встановлювати спрощений порядок акредитації.

3. Порядок акредитації, визначений суб'єктом владних повноважень, підлягає оприлюдненню.

4. Суб'єкти владних повноважень, що здійснили акредитацію журналістів, працівників засобів масової інформації, зобов'язані сприяти провадженню ними професійної діяльності; завчасно сповіщати їх про місце і час проведення сесій, засідань, нарад, брифінгів та інших публічних заходів; надавати їм інформацію, призначену для засобів масової інформації; а також сприяти створенню умов для здійснення запису і передачі інформації, проведення інтерв'ю, отримання коментарів посадових осіб.

5. У разі якщо захід проводиться відповідно до міжнародних або інших спеціальних протоколів, можуть встановлюватися особливі умови допуску журналістів. Такі особливі умови оприлюднюються на офіційному веб-сайті відповідного суб'єкта владних повноважень до проведення заходу.

6. Журналіст, працівник засобу масової інформації зобов'язаний дотримуватися встановлених суб'єктом владних повноважень правил внутрішнього трудового розпорядку, не перешкоджати діяльності його службових та посадових осіб.

7. Суб'єкти владних повноважень, що акредитували журналіста, працівника засобу масової інформації, приймають рішення про припинення акредитації у разі:

подання ним відповідної заяви;

неодноразового грубого порушення ним обов'язків, визначених цією статтею;

звернення засобу масової інформації, за поданням якого здійснена акредитація.

8. У рішенні про припинення акредитації зазначаються посадова особа чи службова особа (суб'єкт владних повноважень), яка прийняла відповідне рішення, дата прийняття рішення, підстава для прийняття рішення та порядок його оскарження. Письмове повідомлення про припинення акредитації видається або надсилається засобу масової інформації, або журналістові, працівникові засобу масової інформації протягом п'яти робочих днів з дня прийняття відповідного рішення.

9. Рішення про припинення акредитації може бути оскаржено у суді в установленому порядку.

Розділ IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ІНФОРМАЦІЮ

Стаття 27. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію

1. Порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України.

Стаття 28. Неприпустимість зловживання правом на інформацію

1. Інформація не може бути використана для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

Стаття 29. Поширення суспільно необхідної інформації

1. Інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення.

2. Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

Стаття 30. Звільнення від відповідальності

1. Ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень.

2. Оціночними судженнями, за винятком клевети, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

Якщо особа вважає, що оціночні судження або думки принижують її гідність, честь чи ділову репутацію, а також інші особисті немайнові права,

вона вправі скористатися наданим їй законодавством правом на відповідь, а також на власне тлумачення справи у тому самому засобі масової інформації з метою обґрунтування безпідставності поширених суджень, надавши їм іншу оцінку. Якщо суб'єктивну думку висловлено в брутальній, принизливій чи непристойній формі, що принижує гідність, честь чи ділову репутацію, на особу, яка таким чином та у такий спосіб висловила думку або оцінку, може бути покладено обов'язок відшкодувати завдану моральну шкоду.

3. Суб'єкти інформаційних відносин звільняються від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно необхідною.

4. Додаткові підстави звільнення від відповідальності засобів масової інформації та журналістів встановлюються законами України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (2782-12), «Про телебачення і радіомовлення» (3759-12), «Про інформаційні агентства» (74/95-ВР) та іншими.

Стаття 31. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди

1. У разі якщо порушенням права на свободу інформації особі завдано матеріальної чи моральної шкоди, вона має право на її відшкодування за рішенням суду.

2. Суб'єкти владних повноважень як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати в судовому порядку лише спростування недостовірної інформації про себе і не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Це не позбавляє посадових і службових осіб права на захист честі, гідності та ділової репутації в суді.

Розділ V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування.

2. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом акти законодавства застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Кодексі України про адміністративні правопорушення (80731-10, 80732-10) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122): у статті 212-3:

в абзаці другому частини першої слова «від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти» замінити словами «від двадцяти п'яти до п'ятдесяти»;

в абзаці другому частини другої слова «від двадцяти п'яти до п'ятдесяти» замінити словами «від п'ятдесяти до вісімдесяти»;

у статті 212-26:

в абзаці другому частини першої слова «двадцяти п'яти» замінити словом «тридцяти»;

абзац перший частини другої викласти в такій редакції:

«Неправомірна відмова особи у наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, у разі якщо така інформація підлягає наданню на вимогу правоохоронних органів, Рахункової палати»;

2) частину першу статті 200 Цивільного кодексу України (435-15) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356) викласти в такій редакції:

«1. Інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді»;

3) абзац дванадцятий статті 1 Закону України «Про державну статистику» (2614-12) (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 43, ст. 362) викласти в такій редакції:

«статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства»;

4) у Законі України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (2782-12) (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 1, ст. 1, № 46, ст. 427; 1997 р., №15, ст. 115; 2003 р., № 29, ст. 234, № 30, ст. 247; 2004 р., № 7, ст. 51, № 11, ст. 141, № 16, ст. 238, № 32, ст. 394):

статтю 27 виключити;

у статті 40:

назву викласти в такій редакції:

«Стаття 40. Створення представництв зарубіжних друкованих засобів масової інформації»;

частину третю виключити;

5) у Законі України «Про науково-технічну інформацію» (3322-12) (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 33, ст. 345):

абзац другий статті 1 викласти в такій редакції:

«науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді»;

в частині першій статті 2 слова «документована на будь-яких носіях або публічно оголошувана» виключити;

6) частину другу статті 37 Закону України «Про інформаційні агентства» (74/95-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 13, ст. 83) виключити;

7) статтю 3 Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» (539/97-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 49, ст. 299; 1998 р., № 45, ст. 271; 2002 р., № 48, ст. 361; 2006 р., № 13, ст. 109) виключити;

8) статті 45 та 69 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (3759-12) (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 18, ст. 155 із наступними змінами) виключити.

4. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону».

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ, 13 січня 2011 року № 2938-VI

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ КАЗНАЧЕЙСТВО УКРАЇНИ**

Н А К А З

02.09.2010 № 311

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
12 жовтня 2010 р.
за № 913/18208

Про внесення змін до Інструкції
з інвентаризації матеріальних цінностей,
розрахунків та інших статей
балансу бюджетних установ

Відповідно до статті 112 Бюджетного кодексу України (2542-14), статей 6 та 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (996-14), Положення про Державне казначейство України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 № 1232 (1232-2005-п), та з метою встановлення єдиних вимог до порядку проведення бюджетними установами і організаціями інвентаризації матеріальних цінностей

Н А К А З У Ю:

1. Унести до Інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ, затвердженої наказом Головного управління Державного казначейства України від 30.10.98 № 90 (з0728-98), зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16.11.98 за № 728/3168 (із змінами), такі зміни:

1.1. У розділі 1:

пункт 1.4. доповнити новим абзацом такого змісту:

«виявлення товарно-матеріальних цінностей, які застаріли або частково втратили свою споживчу властивість.»;

у підпункті 1.5.3 пункту 1.5 слова «один раз у п'ять років» замінити словами та цифрами «за рішенням керівника установи один раз у п'ять років або протягом п'яти років з охопленням інвентаризацією щорічно не менше 20 відсотків одиниць бібліотечного фонду із обов'язковим завершенням розпочатої інвентаризації цього майна в структурному підрозділі (у матеріально відповідальній особі) протягом тридцяти днів»;
друге речення пункту 1.20 викласти у такій редакції:

«Реалізація матеріальних цінностей здійснюється відповідно до законодавства України.»

1.2. Друге речення пункту 2.8 розділу 2 викласти у такій редакції:

«Списання таких об'єктів проводиться у порядку, встановленому законодавством України.»

1.3. Розділ 13 доповнити новим пунктом такого змісту:

«13.5. При інвентаризації бібліотечних фондів інвентаризаційною комісією визначається спосіб проведення інвентаризації; виявляються помилки, що допущені при шифруванні документів, розстановці фонду, оформленні видачі документів користувачам, а також встановлюється заборгованість користувачів перед бібліотекою, виявляються дублетні документи, документи, що не відповідають профілю комплектування фонду підрозділу чи бібліотеки в цілому, та документи, що потребують ремонту, оправи тощо.

У разі встановлення факту відсутності документа проводиться його розшук у строк, визначений правилами користування бібліотекою щодо користування документом читачем, але не більше тридцяти днів».

1.4. Перше речення пункту 16.4 розділу 16 викласти у такій редакції:

«16.4. Термін зберігання документів з інвентаризації (інвентарні описи, порівняльні відомості, акти, протоколи інвентаризаційних комісій) в установах становить три роки за умови завершення ревізії згідно з Переліком типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших підприємств, установ та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, затвердженим наказом Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 20.07.98 № 41 (з0576-98), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17.09.98 за № 576/3016 (зі змінами).»

2. Органам Державного казначейства України цей наказ довести до відома установ, що ними обслуговуються.

3. Департаменту методології з обслуговування бюджетів, бухгалтерського обліку та звітності (Сушко Н. І.) та Юридичному департаменту (Зіневич О. Л.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступників голови Державного казначейства України відповідно до розподілу обов'язків.

5. Цей наказ набирає чинності через 10 днів після державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

Голова

С. І. Харченко

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

НАКАЗ
02.02.2009 № 39/0/16-09

**Про внесення змін та доповнень до Методичних рекомендацій
з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів**

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про бібліотеки та бібліотечну справу» та Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», з метою встановлення єдиних вимог до обліку бібліотечних фондів

НАКАЗУЮ:

1. Унести до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів, затверджених наказом Міністерства культури і туризму України від 27.03.2008 р. № 321/0/16-08, зміни та доповнення, що додаються.

2. Керівникам установ та закладів, віднесених до сфери управління МКТ України, забезпечити виконання з урахуванням змін, внесених цим наказом.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Бенч О.Г.

Міністр

В. В. Вовкун

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
культури і туризму України
02.02.2009 № 39/0/16-09

**Зміни та доповнення
до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку бібліотечних
фондів (v0321655-08)**

1. У тексті Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів слово «документ» в усіх відмінках замінити словами «бібліотечні фонди» у відповідних відмінках.

2. У розділі I абзац сьомий пункту 3 викласти в наступній редакції:
«Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами».

3. У розділі 2:

3.1. Пункт 5 викласти в такій редакції:

«5. Документи основного фонду (крім періодичних видань) обліковуються на балансових рахунках. Вартість придбаних періодичних видань для бібліотек групи А списується на видатки в періоді оплати, бібліотек групи Б – рівномірно протягом періоду передплати. Документи обмінного фонду відокремлені від основного фонду, на баланс бібліотеки-фондоутримувача не беруться та не використовуються для обслуговування користувачів».

3.2. У абзаці першому пункту 6 після слів «з оцінки документів» доповнити словами та знаками «, створеною наказом керівника установи, до складу якої обов'язково входить працівник бухгалтерії та представник установи вищого рівня».

3.3. У абзаці другому пункту 6 слова та знаки «, або вартості інших форм погашення заборгованості» виключити.

3.4. Пункт 7 викласти в такій редакції:

«Облік бібліотечних фондів здійснюється згідно з Інструкцією з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах, затвердженою наказом МКТ України від 03.04.2007 р. № 22, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 23.05.2007 р. за № 530/13797».

3.5. У пункті 8 слова «вільною ринковою вартістю» замінити словами «справедливою вартістю».

3.6. Абзац третій пункту 13 викласти у такій редакції:

«– для бібліотек групи Б – застосовуються методи, передбачені підпунктом 1 пункту 26 ПСБО 7 «Основні засоби».

3.7. Пункт 14 викласти в такій редакції:

«14. У випадку втрати документа його заміна на аналогічний здійснюється шляхом списання документа за балансовою вартістю, а оприбуткування за первісною вартістю».

3.8. Абзац четвертий пункту 15 виключити.

3.9. Додаток 1 викласти в новій редакції, що додається.

Додаток
до п. 17 Методичних
рекомендацій
з бухгалтерського обліку
бібліотечних фондів
(v0321655-08)

Таблиця 1

**Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку
бібліотечних фондів для бібліотек,
що фінансуються за рахунок бюджетних коштів,
а також надають платні послуги**

№ з/п	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків бух. обліку	
		Дт	Кт
1.	Придбання в постійне користування бібліотечних фондів, придбаних за рахунок загального або спеціального фонду		
1.1.	При попередній оплаті за поставку	112	364
1.2.	Якщо оплата була проведена після отримання книг	112	675
1.3.	Водночас проводиться другий запис:		
- при оплаті коштами загального фонду	801, 802	401	
- при оплаті коштами спеціального фонду	811 - 813	401	
1.4.	Сума ПДВ (якщо бібліотека зареєстрована як платник ПДВ):		
- при оплаті коштами загального фонду	801, 802	364, 675	
- при оплаті коштами спеціального фонду			
ПДВ не включено до податкового кредиту	811 - 813	364, 675	
ПДВ включено до податкового кредиту (бібліотека зареєстрована як платник ПДВ і має право на податковий кредит)	641	364, 675	
2.	Безоплатне отримання бібліотечних фондів (крім централізованого постачання та внутрішнього переміщення в межах головних розпорядників бюджетних коштів):		
- на суму справедливої вартості	112	364	

№ з/п	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків бух. обліку	
		Дт	Кт
- водночас проводиться другий запис	812	401	
3.	Безоплатне надходження у вигляді централізованого постачання та внутрішнього переміщення в межах головних розпорядників бюджетних коштів:		
- на суму справедливої вартості	112	401	
4.	Отримання бібліотечних фондів за операціями з централізованого постачання, які проводяться за рахунок власних надходжень спеціального фонду кошторису:		
- оприбуткування бібліотечних фондів на суму первісної вартості	112	684	
- водночас проводиться другий запис	811, 812	401	
5.	Списано витрати, понесені в операціях придбання бібліотечних фондів:		
- придбання здійснюється за рахунок загального фонду	801, 802	364	
- придбання здійснюється за рахунок спеціального фонду	811 - 813		
6.	Відображено витрати, понесені на виготовлення документів власними силами:		
6.1.	- при фінансуванні коштами загального фонду Водночас проводиться другий запис	112, 801, 802	825 401
6.2.	- при фінансуванні коштами спеціального фонду Водночас проводиться другий запис	112, 811 - 813	825 401
7.	Списано літературу (списані на підставі акта документи як такі, що зношені, втратили актуальність, застарілі, загублені читачами та втрачені з інших причин)	401	112
8.	Списання бібліотечних фондів, які стали непридатними на підставі виправданих документів, та у разі реалізації	401	112
9.	Списання бібліотечних фондів внаслідок недостачі, установлені при інвентаризації, тощо	401	112
Одночасно проводиться другий запис на суму вартості відшкодованих збитків, яка віднесена на винних осіб	363	711	
10.	Списання недостач бібліотечних фондів, установлених при інвентаризації	401	112
Водночас проводиться другий запис, коли винні особи не встановлені	05		
11.	Оприбуткування лишків бібліотечних фондів, виявлених під час інвентаризації	112, 811	711, 401

Таблиця 2

**Кореспонденція рахунків
бухгалтерського обліку бібліотечних фондів
для бібліотек, які є на балансі госпрозрахункових підприємств**

№ з/п	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків бух. обліку	
		Дт	Кт
1.	Придбання бібліотечних фондів		
1.1.	Оприбутковано бібліотечні фонди	153	631
1.2.	Відображено ПДВ	641	631
1.3.	Введено в експлуатацію бібліотечних фондів	111	153
2	Створення бібліотечних фондів (власними силами)		
2.1.	Відображено фактичні витрати на виготовлення бібліотечних фондів	153	23, 661, 651 - 653, 201, 202
2.2.	Зараховано об'єкт до складу бібліотечних фондів	111	153
3.	Одержання об'єктів бібліотечних фондів як внесок до статутного капіталу		
3.1.	Відображено внесок учасника до статутного капіталу	46	40
3.2.	Одержано об'єкт бібліотечного фонду від учасника	111	46
4.	Реалізація об'єктів бібліотечного фонду		
4.1.	Відображено дохід від реалізації об'єкта бібліотечних фондів	311	742
4.2.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	742	641
4.3.	Списано залишкову вартість об'єкта бібліотечних фондів	972	111
5.	Ліквідація об'єктів бібліотечних фондів		
5.1.	Відображено вартість ліквідованих об'єктів бібліотечних фондів	976	111
5.2.	Понесено витрати, пов'язані з ліквідацією об'єктів бібліотечних фондів	976	661, 651 - 653
5.3.	Відображено дохід від реалізації об'єкта бібліотечного фонду	201, 202	746
6.	Безоплатна передача об'єктів бібліотечних фондів		
6.1.	Передано об'єкт бібліотечного фонду іншому підприємству	976	111
7.	Недостача об'єкта бібліотечного фонду, якщо винну особу не встановлено		
7.1.	Відображено суму недостачі в складі витрат звітного періоду	947	111
7.2.	Відображено на позабалансовому рахунку суму недостачі, якщо винну особу встановлено	072	
7.3.	Відображено залишкову вартість відсутніх об'єктів бібліотечних фондів	947	111
8.	Одержано бібліотечні фонди в тимчасове користування (облік на позабалансовому рахунку)	023	

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

НАКАЗ
27.03.2008 № 321/0/16-08

**Про затвердження методичних рекомендацій
з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів**

(із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про бібліотеки та бібліотечну справу» та Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», з метою встановлення єдиних вимог до обліку бібліотечних фондів НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів, що додаються.

2. Керівникам установ та організацій, віднесених до сфери управління МКТ України, впровадити наведені Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів у своїй роботі.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Бенч О. Г.

Міністр

В. В. Вовкун

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
і туризму України
27.03.2008 № 321/0/16-08

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів**

(У тексті Методичних рекомендацій слово «документ» в усіх відмінках замінено словами «бібліотечні фонди» у відповідних відмінках згідно з Наказом Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

I. Загальні положення

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів (далі – Методичні рекомендації) визначають теоретично-методологічні засади відображення в бухгалтерському обліку бібліотечних фондів.

2. Норми Методичних рекомендацій застосовуються:

а) бібліотеками та органами науково-технічної інформації, що утримуються за рахунок бюджетних коштів та надходжень від основної діяльності (далі – бібліотеки групи А),

б) бібліотеками, що знаходяться на балансі госпрозрахункових підприємств (далі – бібліотеки групи Б).

3. У Методичних рекомендаціях наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

– бібліотечний фонд – об'єкт обліку бібліотечного фонду, матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носії,

– примірник – одиниця обліку бібліотечного фонду, кожна окрема одиниця бібліотечного фонду, яка включається до складу бібліотечного фонду або вибуває з нього,

– основний фонд – фонди бібліотек, що складаються з бібліотечних фондів, призначених для видачі в тимчасове користування,

– обмінний фонд – фонди бібліотек, що використовуються для обміну, перерозподілу, безкоштовної передачі. Бібліотечні фонди обмінного фонду не обліковуються на рахунках та не використовуються для обслуговування користувачів,

– резервний фонд – організований в складі обмінного фонду фонд, що використовується для заміни в основному фонді бібліотеки втрачених або зношених бібліотечних фондів,

– справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами;

(Абзац сьомий пункту 3 розділу I в редакції Наказу Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

– вільна ринкова вартість – вартість примірника, встановлена комісією з числа компетентних фахівців бібліотеки з урахуванням діючих цін на аналогічні документи.

II. Визначення та оцінка бібліотечних фондів

4. Для цілей бухгалтерського обліку бібліотечні фонди відносяться до інших необоротних матеріальних активів.

За актуальністю та ступенем використання, визначених спеціально створеною комісією з числа працівників бібліотеки, бібліотечні фонди класифікуються на:

– основний фонд,

– обмінний фонд.

В складі обмінного фонду може бути виділений резервний фонд.

Основні фонди класифікуються за видами, галузями знань, мовами. В розрізі основних фондів бібліотечні фонди обліковуються із застосуванням субрахунків аналітичного обліку.

5. Документи основного фонду (крім періодичних видань) обліковуються на балансових рахунках. Вартість придбаних періодичних видань для бібліотек групи А списується на видатки в періоді оплати, бібліотек групи Б – рівномірно протягом періоду передплати. Документи обмінного фонду відокремлені від основного фонду, на баланс бібліотеки-фондоутримувача не беруться та не використовуються для обслуговування користувачів.

(Пункт 5 розділу II в редакції Наказу Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

6. Бібліотечні фонди оприбутковуються за вартістю придбання. Бібліотечні фонди, що надходять без зазначеної вартості, оцінюються комісією з оцінки бібліотечних фондів, створеною наказом керівника установи, до складу якої обов'язково входить працівник бухгалтерії та представник установи вищого рівня.

(Абзац перший пункту 6 розділу II із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

Придбані бібліотечні фонди обліковуються за первісною вартістю з урахуванням сум, сплачених постачальникам без урахування непрямих податків, інших витрат, пов'язаних з придбанням.

(Абзац другий пункту 6 розділу II із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

7. Облік бібліотечних фондів здійснюється згідно з Інструкцією з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах, затвердженою наказом МКТ України від 03.04.2007 р. № 22, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 23.05.2007 р. за № 530/13797.

(Пункт 7 розділу II в редакції Наказу Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

8. Одержані бібліотечні фонди оприбутковуються за встановленою в акті прийому-передачі чи накладній справедливою вартістю на дату отримання (що і є їх первісною вартістю).

Первісною вартістю бібліотечних фондів, внесених до статутного капіталу підприємства, на балансі якого є бібліотека (для бібліотек групи Б), визнається погоджена засновниками їх справедлива вартість.

(Пункт 8 розділу II із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

9. Первісною вартістю бібліотечних фондів, виготовлених власними силами, визнається собівартість їх виготовлення з урахуванням витрат, безпосередньо понесених на операції з їх виготовлення.

10. Бібліотечні фонди обліковуються в кількісному виразі і за цінами оприбуткування.

11. Витрати, пов'язані з початковими палітурними роботами, збільшують первісну вартість бібліотечних фондів. Витрати, пов'язані з наступними палітурними роботами, списуються на адміністративні витрати для бібліотек групи Б, на видатки загального або спеціального фонду (в залежності від джерела фінансування операцій придбання бібліотечних фондів) – для бібліотек групи А.

12. Безоплатна передача бібліотечних фондів іншим бібліотекам, в основному та обмінному фондах здійснюється згідно законодавства.

13. Знос (амортизація) на бібліотечні фонди:

- для бібліотек групи А – не нараховується,
- для бібліотек групи Б – застосовуються методи, передбачені підпунктом 1 пункту 26 ПСБО 7 «Основні засоби».

(Абзац третій пункту 13 розділу II в редакції Наказу Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

Списання бібліотечного фонду (в тому числі до обмінних фондів) здійснюється за документально підтвердженим фактом непридатності до подальшого використання (фізичного та морального зношення, втрати актуальності, або як непрофільних маловикористовуваних та дублетних бібліотечних фондів).

Операції списання бібліотечного фонду з балансового обліку здійснюються та обліковуються:

- у відповідності до чинних нормативних актів Державного казначейства України – для бібліотек групи А,

– у відповідності до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку – для бібліотек групи Б.

14. У випадку втрати документа його заміна на аналогічний здійснюється шляхом списання документа за балансовою вартістю, а оприбуткування за первісною вартістю.

(Пункт 14 розділу II в редакції Наказу Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

15. Кошти від реалізації бібліотечних фондів для бібліотек:

- групи А – залишаються в розпорядженні бібліотеки з правом подальшого використання на поповнення бібліотечного фонду,
- групи Б – є іншим операційним доходом підприємства, на балансі якого утримується бібліотека.

(Абзац четвертий пункту 15 розділу II виключено на підставі Наказу Міністерства культури і туризму № 39/0/16-09 від 02.02.2009)

16. Інвентаризація бібліотечних фондів здійснюється в такі терміни:

- найбільш цінні фонди, що зберігаються в сейфах чи з закритих шафах, – щорічно,
- рідкісні, цінні фонди – один раз на 5 років,
- фонди бібліотек обсягом до 100 тис. облікових одиниць – один раз на 5 років,
- фонди бібліотек від 100 до 200 тис. облікових одиниць – поетапно, один раз на 7 років,
- фонди бібліотек від 200 до 600 тис. облікових одиниць – поетапно, один раз на 10 років,
- фонди бібліотек від 600 тисяч облікових одиниць до 1 млн. облікових одиниць – поетапно, один раз на 12 років,
- фонди понад 1 млн. облікових одиниць – поетапно, один раз на 15 років.

Інвентаризація бібліотечних фондів здійснюється шляхом звірки даних Інвентарної книги бібліотечного фонду та даних бухгалтерського обліку з наявними у фонді бібліотечними фондами та записами у формулярах користувачів.

17. Кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку бібліотечних фондів наведено в додатку І.

Начальник управління фінансування,
обліку та звітності

В. В. Жук

**ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З ПРОМИСЛОВОЇ
БЕЗПЕКИ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ГІРНИЧОГО НАГЛЯДУ**

Н А К А З
26.03.2010 № 65

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України 19 квітня 2010 р.
за № 293/17588

**Про затвердження Правил охорони праці
під час експлуатації електронно-обчислювальних машин**

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» (2694-12)

Н А К А З У Ю:

1. Затвердити Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин, що додаються.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Комітету по нагляду за охороною праці України Міністерства праці та соціальної політики від 10.02.99 № 21 (з0382-99) «Про затвердження Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 17.06.99 за № 382/3675.
3. Начальнику відділу організації державного нагляду в АПК та соціально-культурній сфері департаменту державного нагляду Ткачову В. С. протягом п'яти днів забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Начальнику управління нормативно-правового та юридичного забезпечення Калиновській І. Г. унести наказ до Державного реєстру нормативно-правових актів з охорони праці (v0109641-09) та розмістити на веб-сторінці Держгірпромнагляду.
5. Заступнику начальника відділу персоналу, діловодства та спецроботи Кравцю В. Ю. забезпечити опублікування наказу в засобах масової інформації.
6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Голови Держгірпромнагляду Деньгіна А. П.
7. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Голова Держгірпромнагляду

С. О. Сторчак

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державного комітету
України з промислової безпеки,
охорони праці та гірничого нагляду
26.03.2010 № 65

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції
України 19 квітня 2010 р.
за № 293/17588

**ПРАВИЛА
охорони праці під час експлуатації
електронно-обчислювальних машин**

I. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин (далі – Правила) поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності, які у своїй діяльності здійснюють роботу, пов'язану з електронно-обчислювальними машинами (далі – ЕОМ) з відеодисплейними терміналами (далі – ВДТ), у тому числі на тих, які мають робочі місця, обладнані ЕОМ з ВДТ і периферійними пристроями (далі – ПП).

Правила встановлюють вимоги безпеки до обладнання робочих місць операторів ЕОМ з ВДТ та ПП (далі – оператори) та до роботи із застосуванням ЕОМ з ВДТ і ПП.

Вимоги Правил є обов'язковими для роботодавців, операторів електронно-обчислювальних машин, операторів комп'ютерного набору, операторів комп'ютерної верстки та працівників інших професій, які у своїй роботі застосовують ЕОМ з ВДТ і ПП.

1.2. Вимоги Правил не поширюються на:

робочі навчальні місця учнів, студентів у комп'ютерних класах (кабінетах) вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх навчальних закладів;

робочі місця операторів ЕОМ у сфері управління та експлуатації атомних електростанцій;

робочі місця пілотів, водіїв або операторів транспортних засобів, обладнані ЕОМ з ВДТ і ПП, ЕОМ у системах оброблення даних на борту засобів сполучення, ЕОМ у складі машин і обладнання, що переміщуються в процесі роботи;

робочі місця працівників, які займаються обслуговуванням, ремонтом і налагодженням ЕОМ з ВДТ і ПП;

портативні системи оброблення даних, якщо вони непостійно використовуються на робочому місці;

обчислювальні машинки (калькулятори), каси (апарати) та прилади з невеликими пристроями індикації даних або результатів вимірювання; друкарські машинки класичної конструкції, обладнані ВДТ (дисплейні друкарські машинки).

1.3. Робочі місця мають відповідати вимогам цих Правил та Державних санітарних правил і норм роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10.12.98 № 7 (v0007282-98) (ДСанПіН 3.3.2-007-98) (далі – ДСанПіН 3.3.2-007-98).

1.4. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці на підприємстві здійснюються відповідно до вимог Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15 (z0231-05), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511 (НПАОП 0.00-4.12-05).

1.5. Навчання і перевірка знань з питань пожежної безпеки на підприємстві здійснюються відповідно до вимог Типового положення про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України, затвердженого наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 29.09.2003 № 368 (z1147-03, z1148-03), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.12.2003 за № 1148/8469 (НАПБ Б.02.005-2003).

1.6. Не слід допускати до роботи осіб, що в установленому порядку не пройшли навчання, інструктаж та перевірку знань з охорони праці, пожежної безпеки та цих Правил.

1.7. На підприємстві, де експлуатуються ЕОМ з ВДТ і ПП, створюється служба охорони праці згідно з Типовим положенням про службу охорони праці, затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці України від 15.11.2004 № 255 (z1526-04), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.12.2004 за № 1526/10125 (НПАОП 0.00-4.21-04).

1.8. На підприємстві, де експлуатуються ЕОМ з ВДТ і ПП, розробляється інструкція з охорони праці відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.98 № 9 (z0226-98), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07.04.98 за № 226/2666 (НПАОП 0.00-4.15-98).

II. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У цих Правилах терміни вживаються у такому значенні:

відеодисплейний термінал (ВДТ) – частина ЕОМ, що містить пристрій для візуального відображення інформації;

електронно-обчислювальна машина (ЕОМ) – електронно-обчислювальна машина з необов'язковими додатковими пристроями, системними елементами (пристрої для друку, сканери, модеми, блоки безперервного живлення та інші спеціальні периферійні пристрої);

оператор ЕОМ з ВДТ і ПП – працівник, який використовує екранні пристрої під час своєї роботи;

периферійні пристрої (ПП) – сукупність необов'язкових додаткових пристроїв, які використовуються в процесі діяльності оператора ЕОМ (клавіатура, маніпулятор «миша», дискова система, звукова система, модем, мікрофон, принтер, сканер тощо);

робоче місце – сукупність устаткування, що включає екранний пристрій, який може доповнюватись клавіатурою або пристроєм введення та/або програмним забезпеченням, що являє собою інтерфейс «оператор-ЕОМ», іншими приладами, периферійними пристроями, що включають пристрої для дискет, телефон, модем, друкувальний пристрій, тримач документів, робоче крісло і робочий стіл або робочу поверхню, а також необхідне виробниче середовище.

III. ВИМОГИ ДО ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ

1. Загальні вимоги

1.1. Вимоги стосовно освітлення, оптимальних умов мікроклімату, ергономічних характеристик основних елементів робочого місця, рівнів шуму, вібрації, електромагнітного, ультрафіолетового та інфрачервоного випромінювання та електростатичного поля викладено у ДСанПіН 3.3.2-007-98 (v0007282-98).

1.2. Виробничі об'єкти повинні відповідати проектній документації, затвердженій в установленому порядку.

1.3. Під час експлуатації будівель та споруд, де розмішені робочі місця операторів, повинні забезпечуватись вимоги:

а) Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд, затвердженого наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Держнаглядохоронпраці України від 27.11.97 № 32/288 (z0423-98, z0424-98), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.07.98 за № 424/2864 (НПАОП 45.2-4.01-98);

б) Правил обстежень, оцінки технічного стану та паспортизації виробничих будівель і споруд, затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Держнаглядохоронпраці України від 27.11.97 № 32/288 (z0423-98), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.07.98 за № 423/2863 (НПАОП45.2-1.01-98).

1.4. Електробезпека будівель та приміщень, де розміщені робочі місця операторів, повинна відповідати вимогам Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці від 09.01.98 № 4 (z0093-98), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10.02.98 за № 93/2533 (далі – НПАОП 40.1-1.21-98).

1.5. Вимоги щодо пожежної безпеки будівель та приміщень, де розміщені робочі місця, обладнані ЕОМ з ВДТ і ПП, повинні відповідати вимогам, встановленим:

а) Державними будівельними нормами «Пожежна безпека об'єктів будівництва», затвердженими наказом Держбуду України від 03.12.2002 № 88 (va088509-02) (далі – ДБН В.1.1.7-2002);

б) ГОСТ 12.1.004-91 «ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования безопасности»;

в) Правилами пожежної безпеки України, затвердженими наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 № 126 (z1410-04), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 04.11.2004 за № 1410/10009 (далі – НАПБ А.01.001-2004).

1.6. Будівлі та приміщення, де розміщені робочі місця операторів, повинні відповідати вимогам нормативно-технічної та експлуатаційної документації виробника ЕОМ з ВДТ і ПП, чинних санітарних норм, санітарних норм і правил, вказаних у ДСанПіН 3.3.2-007-98 (v0007282-98), та цих Правил.

1.7. Для всіх будівель і приміщень, де знаходяться робочі місця операторів ЕОМ з ВДТ і ПП, повинно бути визначено клас зони згідно з НПАОП 40.1-1.01-97 (z0011-98). Відповідне позначення повинно бути нанесено на вхідних дверях кожного приміщення згідно з ГОСТ 12.4.026-76 «ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности».

1.8. Будівлі та приміщення, де розміщені робочі місця операторів, мають бути не нижче II ступеня вогнестійкості згідно з ДБН В.1.1.7-2002.

1.9. Неприпустимим є розташування приміщень категорій А і Б, а також виробництв з мокрими технологічними процесами поряд з приміщеннями, де розташовуються ЕОМ з ВДТ і ПП, а також над ними чи під ними.

1.10. У приміщеннях з джерелами шкідливих виробничих факторів

робочі місця операторів мають розміщуватися в ізольованих кабінах, які обладнані повітрообміном.

1.11. Згідно з ДСанПіН 3.3.2-007-98 (v0007282-98) не дозволяється розташування приміщень з робочими місцями операторів у підвалах і цокольних поверхах.

1.12. Площу та об'єм для одного робочого місця оператора визначають згідно з вимогами ДСанПіН 3.3.2-007-98 (v0007282-98). Площа має бути не менше 6,0 кв. м, об'єм – не менше 20,0 куб. м.

1.13. Заземлені конструкції, що знаходяться в приміщеннях, де розміщені робочі місця операторів (батареї опалення, водопровідні труби, кабелі із заземленим відкритим екраном), мають бути надійно захищені діелектричними щитками або сітками з метою недопущення потрапляння працівника під напругу.

1.14. Приміщення, де розміщені робочі місця операторів, крім приміщень, у яких розміщені робочі місця операторів великих ЕОМ загального призначення (сервер), мають бути оснащені системою автоматичної пожежної сигналізації відповідно до вимог:

а) Переліку однотипних за призначенням об'єктів, які підлягають обладнанню автоматичними установками пожежогасіння та пожежної сигналізації, затвердженого наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 22.08.2005 № 161 (z0990-05), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.09.2005 за № 990/11270 (далі – НАПБ Б.06.004-2005);

б) Державних будівельних норм «Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд», затверджених наказом Держбуду України від 28.10.98 № 247 (далі – ДБН В.2.5-13-98), з димовими пожежними сповіщувачами та переносними вуглекислотними вогнегасниками.

В інших приміщеннях допускається встановлювати теплові пожежні сповіщувачі.

1.15. Приміщення, де розміщені робочі місця операторів, крім приміщень, у яких розміщені робочі місця операторів великих ЕОМ загального призначення (сервер), мають бути оснащені вогнегасниками, кількість яких визначається згідно з вимогами Типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 № 151 (z0554-04), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29.04.2004 за № 554/9153 (далі – НАПБ

Б.03.001-2004), і з урахуванням гранично допустимих концентрацій вогнегасної рідини відповідно до вимог НАПБ А.01.001-2004 (з1410-04).

1.16. Приміщення, в яких розміщуються робочі місця операторів сервера загального призначення, обладнуються системою автоматичної пожежної сигналізації та засобами пожежогасіння відповідно до вимог НАПБ Б.06.004-2005 (з0990-05), ДБНВ.2.5-13-98, НАПБ А.01.001-2004 (з1410-04) і вимог нормативно-технічної та експлуатаційної документації виробника.

1.17. Проходи до засобів пожежогасіння мають бути вільними.

2. Вимоги електробезпеки під час експлуатації ЕОМ з ВДТ і ПП

2.1. ЕОМ з ВДТ і ПП, інше устаткування (апарати управління, контрольно-вимірювальні прилади, світильники), електропроводи та кабелі за виконанням і ступенем захисту мають відповідати класу зони за НПАОП 40.1-1.01-97 (з0011-98), мати апаратуру захисту від струму, короткого замикання та інших аварійних режимів.

2.2. Під час монтажу та експлуатації ліній електромережі необхідно повністю унеможливити виникнення електричного джерела загоряння внаслідок короткого замикання та перевантаження проводів, обмежувати застосування проводів з легкозаймистою ізоляцією і, за можливості, застосовувати негорючу ізоляцію.

2.3. Під час ремонту ліній електромережі шляхом зварювання, паяння та з використанням відкритого вогню необхідно дотримуватися НАПБ А.01.001-2004 (з1410-04).

2.4. Лінія електромережі для живлення ЕОМ з ВДТ і ПП виконується як окрема групова трипровідна мережа шляхом прокладання фазового, нульового робочого та нульового захисного провідників. Нульовий захисний провідник використовується для заземлення (занулення) електроприймачів.

Не допускається використовувати нульовий робочий провідник як нульовий захисний провідник.

2.5. Нульовий захисний провідник прокладається від стійки групового розподільного щита, розподільного пункту до розеток електроживлення.

2.6. Не допускається підключати на щиті до одного контактного затискача нульовий робочий та нульовий захисний провідники.

2.7. Площа перерізу нульового робочого та нульового захисного провідника в груповій трипровідній мережі має бути не менше площі перерізу фазового провідника. Усі провідники мають відповідати номінальним параметрам мережі та навантаження, умовам навколишнього

середовища, умовам розподілу провідників, температурному режиму та типам апаратури захисту, вимогам НПАОП 40.1-1.01-97 (з0011-98).

2.8. У приміщенні, де одночасно експлуатуються понад п'ять ЕОМ з ВДТ і ПП, на помітному та доступному місці встановлюється аварійний резервний вимикач, який може повністю вимкнути електричне живлення приміщення, крім освітлення.

2.9. ЕОМ з ВДТ і ПП повинні підключатися до електромережі тільки за допомогою справних штепсельних з'єднань і електророзеток заводського виготовлення.

У штепсельних з'єднаннях та електророзетках, крім контактів фазового та нульового робочого провідників, мають бути спеціальні контакти для підключення нульового захисного провідника. Їхня конструкція має бути такою, щоб приєднання нульового захисного провідника відбувалося раніше, ніж приєднання фазового та нульового робочого провідників. Порядок роз'єднання при відключенні має бути зворотним.

2.10. Не допускається підключати ЕОМ з ВДТ і ПП до звичайної двопровідної електромережі, в тому числі – з використанням перехідних пристроїв.

2.11. Електромережі штепсельних з'єднань та електророзеток для живлення ЕОМ з ВДТ і ПП потрібно виконувати за магістральною схемою, по 3-6 з'єднань або електророзеток в одному колі.

2.12. Штепсельні з'єднання та електророзетки для напруги 12 В та 42 В за своєю конструкцією мають відрізнятися від штепсельних з'єднань для напруги 127 В та 220 В.

Штепсельні з'єднання та електророзетки, розраховані на напругу 12 В та 42 В, мають візуально (за кольором) відрізнятися від кольору штепсельних з'єднань, розрахованих на напругу 127 В та 220 В.

2.13. Індивідуальні та групові штепсельні з'єднання та електророзетки необхідно монтувати на негорючих або важкогорючих пластинах з урахуванням вимог НПАОП 40.1-1.01-97 (з0011-98) та НАПБ А.01.001-2004 (з1410-04).

2.14. Електромережу штепсельних розеток для живлення ЕОМ з ВДТ і ПП при розташуванні їх уздовж стін приміщення прокладають по підлозі поруч зі стінами приміщення, як правило, в металевих трубах і гнучких металевих рукавах, а також у пластикових коробах і пластмасових рукавах з відводами відповідно до затвердженого плану розміщення обладнання та технічних характеристик обладнання.

При розміщенні в приміщенні до п'яти ЕОМ з ВДТ і ПП допускається прокладання трипровідникового захищеного проводу або кабелю в

оболонці з негорючого чи важкогорючого матеріалу по периметру приміщення без металевих труб та гнучких металевих рукавів.

Не допускається в одній трубі прокладати ланцюги до 42 В та вище 42В.

2.15. При організації робочих місць операторів електромережу штепсельних розеток для живлення ЕОМ з ВДТ і ПП у центрі приміщення прокладають у каналах або під знімною підлогою в металевих трубах або гнучких металевих рукавах. При цьому не допускається застосовувати провід і кабель в ізоляції з вулканізованої гуми та інші матеріали, які містять сірку.

IV. ВИМОГИ ДО ЕОМ З ВДТ І ПП

4.1. ЕОМ з ВДТ і ПП мають відповідати вимогам чинних в Україні стандартів, цих Правил і пройти державну санітарно-епідеміологічну експертизу згідно з Порядком проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 № 247 (z0004-01) (у редакції наказу МОЗ від 14.03.2006 № 120) (z0362-06), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 10.01.2001 за № 4/5195.

4.2. ЕОМ з ВДТ та ПП закордонного виробництва повинні відповідати вимогам національних стандартів держав-виробників і мати відповідну позначку на корпусі, в паспорті або в іншій експлуатаційній документації.

4.3. За способом захисту людини від ураження електричним струмом ЕОМ з ВДТ і ПП мають відповідати I класу захисту згідно з ГОСТ 12.2.007.0-75 «ССБТ. Изделия электротехнические. Общие требования безопасности» та ГОСТ 25861-83 «Машины вычислительные и системы обработки данных. Требования по электрической и механической безопасности и методы испытаний» або мають бути заземлені відповідно до вимог НПАОП 40.1-1.32-01 (v0272203-01).

Неприпустиме використання клем функціонального заземлення для підключення захисного заземлення.

4.4. Відповідно до вимог Основних санітарних правил забезпечення радіаційної безпеки України, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2005 № 54 (z0552-05), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 20.05.2005 за № 552/10832 (ОСПУ-2005), потужність поглиненої дози в повітрі за рахунок супутнього невикористовуваного рентгенівського випромінювання не повинна перевищувати 1–0,1 мкГр. год на відстані 0,1 м від поверхні пристрою, під час роботи якого воно виникає.

V. ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧОГО МІСЦЯ ОПЕРАТОРА

5.1. Організація робочого місця оператора повинна забезпечувати відповідність усіх елементів робочого місця та їх розташування ергономічним вимогам ГОСТ 12.2.032-78 «ССБТ. Рабочее место при выполнении работ сидя. Общие эргономические требования».

5.2. Відстань від екрана до ока працівника визначається згідно з вимогами ДСанПіН 3.3.2.007-98 (v0007282-98).

5.3. Розміщення принтера або іншого пристрою введення-виведення інформації на робочому місці має забезпечувати добру видимість екрана ВДТ, зручність ручного керування пристроєм введення-виведення інформації в зоні досяжності моторного поля згідно з вимогами ДСанПіН 3.3.2.007-98 (v0007282-98).

5.4. Під матричні принтери потрібно підкладати вібраційні килимки для гасіння вібрації та шуму.

5.5. За потреби особливої концентрації уваги під час виконання робіт суміжні робочі місця операторів необхідно відділяти одне від одного перегородками висотою 1,5 - 2 м.

5.6. При організації робочого місця, яке передбачає роботу з ЕОМ з ВДТ і ПП для керування технологічним обладнанням (станки з програмним управлінням, роботизовані технологічні комплекси, обладнання для гнучкого автоматизованого виробництва тощо), слід передбачати:

достатній простір для оператора ЕОМ з ВДТ і ПП;

вільну досяжність органів ручного керування в зоні моторного поля (відстань по висоті 900-1330 мм, по глибині - 400-500 мм);

розташування екрана ВДТ у робочій зоні, яке буде забезпечувати зручність зорового спостереження у вертикальній площині під кутом + (–) 30 град. від лінії зору оператора, а також зручність використання ВДТ під час коригування керуючих програм одночасно з виконанням основних виробничих операцій;

можливість повертання екрана ВДТ навколо горизонтальної та вертикальної осей.

VI. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ З ЕОМ З ВДТ І ПП

6.1. Щодня перед початком роботи необхідно очищати екран ВДТ від пилу та інших забруднень.

6.2. Після закінчення роботи ЕОМ з ВДТ і ПП повинні бути відключені від електричної мережі.

6.3. У разі виникнення аварійної ситуації необхідно негайно відключити ЕОМ з ВДТ і ПП від електричної мережі.

6.4. При використанні пристроїв, сконструйованих на основі лазерів, потрібно дотримуватись вимог «Санитарних норм и правил устройства и эксплуатации лазеров», затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря СРСР від 31.07.91 № 5804-91 (СанПіН 5804-91).

6.5. Не допускається:

виконувати обслуговування, ремонт та налагодження ЕОМ з ВДТ і ПП безпосередньо на робочому місці оператора;

зберігати біля ЕОМ з ВДТ і ПП папір, дискети, інші носії інформації, запасні блоки, деталі тощо, якщо вони не використовуються для поточної роботи;

відключати захисні пристрої, самочинно проводити зміни у конструкції та складі ЕОМ з ВДТ і ПП або їх технічне налагодження;

працювати з ВДТ, у яких під час роботи з'являються нехарактерні сигнали, нестабільне зображення на екрані тощо;

працювати з матричним принтером за відсутності вібраційного килимка та зі знятою (піднятою) верхньою кришкою.

VII. ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОПЕРАТОРА ВІД ТРАВМОНЕБЕЗПЕЧНИХ ВИПРОМІНЮВАНЬ ОПТИЧНОГО ДІАПАЗОНУ, СПІНОВИХ, ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ТА ІНШИХ ПОЛІВ ЕОМ з ВДТ і ПП. Профілактика захворювань

7.1. Згідно з ДСанПіН 3.3.2.007-98 (v0007282-98) для забезпечення захисту оператора та досягнення нормованих рівнів випромінювань ЕОМ з ВДТ і ПП рекомендовано застосування екранних фільтрів, локальних світлофільтрів (засоби індивідуального захисту очей) та інших засобів захисту, які пройшли випробування в акредитованих лабораторіях та отримали позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

7.2. Профілактичні заходи для зниження нервово-емоційного напруження викладено у ДСанПіН 3.3.2.007-98 (v0007282-98).

Начальник відділу організації державного нагляду в АПК та соціально-культурній сфері департаменту організації державного нагляду

В. С. Ткачов

ДОДАТКИ

Зведені показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2010 році

Додаток 1

№ п/п	Назва показника	Одиниця обліку	Виконано у 2009 р.	Виконано у 2010 р.
I. Бібліотечно-інформаційне обслуговування				
1.	Кількість користувачів, усього	користувач	33946	32901
	у т. ч. з інших установ	- // -	9063	8221
2.	Склад користувачів:			
	у т. ч. з інших установ	- // -	15 967	16 026
	спеціалісти	- // -	9 015	8 354
	аспіранти	- // -	2 920	2 853
	інші	- // -	5 803	5 637
3.	Кількість відвідувань, усього	відвідування	720 719	671 178
4.	Кількість книговидач, усього	примірник	2 434 574	2 227 168
	у т. ч. іноземних документів	- // -	736 248	590 052
5.	Виготовлено копій на базі установи	аркуш	167 283	172 067
	отримано з інших організацій	- // -	10 925	20 464
6.	Міжбібліотечний абонемент:			
	кількість абонентів	абонент	2 213	2 190
	у т. ч. іногородніх	- // -	262	329
	видано документів	примірник	19 744	17 419
	у т. ч. іноземних	- // -	8 042	6 764
	отримано документів	- // -	6 934	5 884
7.	Бібліотечно-інформаційна діяльність:			
	виставки нових надходжень	виставка	1 497	1 404
		представлено документів	43 605	43 090
	діяльності установи	виставка	459	439
		представлено документів	16 224	17 917
		абонент	583	720
		повідомлення	6 346	4 551
	індивідуальне інформування	абонент	2 997	1 596
		повідомлення	28 016	21 006
	дні інформації	захід	322	289
8.	Довідково-бібліографічна діяльність:			
	бібліографічні картотеки, усього	картотека	726	570
	розставлено карток за рік		78 905	73 577

Продовження додатка 3

№ п/п	Бібліотека	повна пере- вірка	окремих частин фонду	цінних частин фонду	Обмінних фондів
33.	Інституту загальної та неорганічної хімії	■			
34.	Інституту зоології	■			
35.	Інституту імпульсних процесів і технологій	■			
36.	Інституту історії України		■	■	■
37.	Інституту керамології				
38.	Інституту кібернетики		■		
39.	Інституту клітинної біології та генетичної інженерії	■			
40.	Інституту колоїдної хімії та хімії води				
41.	Інституту літератури	■			
42.	Інституту математики	■			
43.	Інституту металофізики	■			
44.	Інституту механіки				
45.	Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології	■			■
46.	Інституту мікробіології і вірусології	■	■		
47.	Інституту мовознавства та Інституту української мови	■			
48.	Інституту молекулярної біології і генетики	■			
49.	Інституту монокристалів	■			
50.	Інституту надтвердих матеріалів	■			
51.	Інституту народознавства				
52.	Інституту органічної хімії		■		
53.	Інституту політичних і етнонаціональних досліджень		■	■	
54.	Інституту прикладних проблем механіки і математики				
55.	Інституту прикладної математики і механіки				
56.	Інституту прикладної фізики	■			
57.	Інституту проблем кріобіології і кріомедицини		■		
58.	Інституту проблем матеріалознавства				
59.	Інституту проблем машинобудування				
60.	Інституту проблем міцності	■		■	
61.	Інституту проблем моделювання в енергетиці		■	■	

Продовження додатка 3

№ п/п	Бібліотека	повна пере- вірка	окремих частин фонду	цінних частин фонду	Обмінних фондів
62.	Інституту проблем реєстрації інформації			■	
63.	Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень				
64.	Інституту радіофізики і електроніки		■		
65.	Інституту регіональних досліджень	■			
66.	Інституту світової економіки і міжнародних відносин		■	■	■
67.	Інституту сорбції та проблем ендоекології				
68.	Інституту соціології	■	■	■	
69.	Інституту сходознавства	■			■
70.	Інституту теоретичної фізики	■	■		
71.	Інституту технічної механіки				
72.	Інституту технічної теплофізики				
73.	Інституту українознавства	■	■	■	■
74.	Інституту української археографії та джерелознавства	■			
75.	Інституту фізики	■	■	■	
76.	Інституту фізики конденсованих систем				
77.	Інституту фізики напівпровідників	■			
78.	Інституту фізико-органічної хімії і вуглекислоти	■	■		
79.	Інституту фізичної хімії	■			
80.	Інституту фізіології	■			
81.	Інституту фізіології рослин і генетики	■			
82.	Інституту філософії	■			
83.	Інституту хімії високомолекулярних сполук			■	
84.	Інституту хімії поверхні	■			
85.	Інституту чорної металургії	■			
86.	Інституту ядерних досліджень	■	■		
87.	Карадзького природного заповідника	■			
88.	Криворізького ботанічного саду	■			
89.	Кримського філіалу Інституту археології				
90.	Морського гідрофізичного інституту				
91.	Національного ботанічного саду	■			■
92.	Національного науково-природничого музею				
93.	НДЦ індустріальних проблем розвитку	■			

Відомості про рух фондів бібліотек
НДУ НАН України в 2010 р.

№ п/п	Бібліотека	повна пере-вірка	окремих частин фонду	цінних частин фонду	Обмінних фондів
94.	НІАЗ «Ольвія»	■			
95.	Одеського археологічного музею				
96.	Одеського філіалу Інституту біології південних морів				
97.	Полтавської гравіметричної обсерваторії	■			
98.	Ради по вивченню продуктивних сил України				
99.	Радіоастрономічного інституту	■			
100.	Фізико-механічного інституту				
101.	ФТІНТ	■			■
102.	Фізико-технологічного інституту металів та сплавів				
103.	Фізико-хімічного інституту	■	■	■	■

Склад бібліотечних фондів	Одиниці обліку	Нараховується на 01.01.2010	Надійшло	Вибуло	Нараховується на 01.01.2011
Книги, брошури. Всього	прим.	2991131	19643	4367	3006407
у т. ч. іноземні видання	-/-	295575	1951	235	297291
Періодичні та продовжувані видання. Всього	-/-	5447931	39172	37453	5449650
у т. ч. іноземні видання	-/-	2350480	8485	12836	2346129
Нормативні виробничо-практичні видання. Всього	од. зб.	648332	5047	2410	650969
у т. ч. іноземні видання	-/-	130094	183	1146	129131
Документи на мікроносіях	-/-	64148	852	0	65000
у т. ч. іноземні видання	-/-	56539	16	0	56555
ВСЬОГО (1,2,3,4)	прим.	9151542	64714	44230	9172026
у т. ч. іноземні видання	-/-	2832688	10635	14217	2829106
Газети. Всього	назв.	767	116	91	792
у т. ч. іноземні видання	-/-	4	0	0	4
Резервний фонд	-/-	8314	734	813	8235
Обмінний фонд	-/-	268863	31074	33404	266533
ВСЬОГО	прим.	9429486	96638	78538	9447586
у т. ч. іноземні видання	-/-	2832692	10635	14217	2829110

**ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО БІБЛІОТЕКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ПІДРОЗДІЛИ
НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ
(станом на 01. 01. 2011 р.)**

**І. СЕКЦІЯ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ
І МАТЕМАТИЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ**

1. Відділення математики

1. Бібліотека Інституту математики НАН України

01601, Київ-4, вул. Терещенківська, 3

E-mail: institute@imath.kiev.ua Web: <http://www.imath.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Самойленко Анатолій Михайлович
Телефон: (044) 234-53-16, факс: 235-20-10

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. НАН України
Шарко Володимир Васильович
Телефон: (044) 234-19-58

Куратор бібліотеки Голова ІБР

Керівник ВНТІ заст. дир. Шокало Анатолій Іванович
Телефон: (044) 234-19-58

Зав. бібліотеки Врадій Ганна Іванівна
Телефон: (044) 234-19-58

Бібліотека заснована у 1934 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 183 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 79,6 тис.; книги, брошури – 57 тис.; періодичні видання – 102 тис.; обмінний фонд – 41 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

2. Бібліотека Інституту прикладної математики і механіки НАН України

83114, Донецьк-114, вул. Р. Люксембург, 74

E-mail: bibl@iamm.ac.donetsk.ua Web: <http://w.iamm.ac.donetsk.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Ковальов Олександр Михайлович
Телефон: (062) 311-03-91, факс: 311-02-85

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Базалій Борис Васильович
Телефон: (062) 311-03-51

Куратор бібліотеки д-р. фіз.-мат. наук
Ковалевський Олександр Альбертович
Телефон: (062) 311-04-53

Зав. бібліотеки Міненко Валентина Іванівна
Телефон: (062) 303-61-48

Бібліотека заснована у 1965 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 90,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 26 тис.; книги, брошури – 25 тис.; періодичні видання – 54 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у локальній мережі Інституту.

3. Бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України

79601, Львів, МСП, вул. Наукова, 3-Б

E-mail: admm@iapmm.lviv.ua Web: <http://www.iapmm.lviv.ua>

Директор д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України,
Кушнір Роман Михайлович
Телефон: (0322) 63-83-77, факс: 63-62-70

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук Михаськів Віктор Володимирович
Телефон (0322) 258-51-11

Куратор бібліотеки д-р. фіз.-мат. наук
Пелех Володимир Олександрович
Телефон: (0322) 63-83-77

Зав. бібліотеки Запрудька Любов Григорівна
Телефон: (0322) 258-51-34

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 26 тис.; книги, брошури – 15 тис.; періодичні видання – 66 тис. Обмінний фонд – 170 прим.

2. Відділення інформатики

4. Бібліотека Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України

03680, Київ-187, МСП, просп. Акад. Глушкова, 40

E-mail: aik@public.icyblic.kiev.ua Web: <http://www.icyb.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Сергієнко Іван Васильович
Телефон: (044) 526-74-18, факс: 526-41-18

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. НАН України
Кривонос Юрій Георгійович
Телефон/факс: (044) 526–41–18

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Куляс Анатолій Іванович
Телефон/факс: (044) 526–41–78

Керівник патентно-ліцензійного відділу Жук Віктор Олексійович
Телефон: (044) 526–02–77

Зав. бібліотеки Подколзіна Тетяна Іванівна
Телефон: (044) 526–02–38

Бібліотека заснована у 1957 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 271 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 70 тис.; книги, брошури – 74 тис.; періодичні видання 167 тис. прим.

5. Бібліотека Інституту проблем реєстрації інформації НАН України

03113, Київ-113, вул. М. Шпака, 2
E-mail: vv@ipri.kiev.ua Web: <http://www.ipri.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України, проф.
Петров Вячеслав Васильович
Телефон: (044) 456–83–89, факс: 456–33–18

Голова ІБР заст. директора, д-р техн. наук, проф.
Додонов Олександр Георгійович
Телефон: (044) 454–21–58

Куратор канд. техн. наук, с. н. с.
бібліотеки Шанойло Семен Михайлович
Телефон: (044) 454–21–57

Керівник ВНТІ с. н. с. Крючіна Людмила Іванівна
Телефон: (044) 454–21–84

Зав. бібліотеки Біба Валентина Яківна
Телефон: (044) 451–21–67

Бібліотека заснована у 1989 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 4,6 тис. прим., у т. ч.: книги, брошури – 3,6 тис. прим.; періодичні видання – 1 тис. прим.

3. Відділення механіки

6. Бібліотека Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України

03057, Київ–57, вул. П. Нестерова, 3
E-mail: guz@carier.kiev.ua Web: <http://www.inmech.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Гузь Олександр Миколайович
Телефон: (044) 456–93–51, факс: 456–21–17

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Жук Олександр Петрович
Телефон: (044) 456–24–64

Куратор заст. дир., акад. НАН України
бібліотеки Кубенко Веніамін Дмитрович
Телефон: (044) 456–12–80

Керівник відділу д-р. фіз.-мат. наук
організації Жук Олександр Петрович

та впровадження науково-технічних

розробок Телефон: (044) 456–24–64

Зав. бібліотеки Мироненко Олена Алімівна
Телефон: (044) 454–77–54

Бібліотека заснована у 1935 р., входить до складу відділу організації та впровадження науково-технічних розробок. Фонд: усього – 89 тис. прим., у т. ч.: документи іноземними мовами – 27 тис.; книги, брошури – 32 тис.; періодичні видання 50 тис.; обмінний фонд – 2,7 тис. прим.

7. Бібліотека Інституту технічної механіки НАН України і НКА України

49600, Дніпропетровськ, вул. Лешко-Попеля, 15
E-mail: office.itm@nas.gov.ua

Директор д-р техн. наук, чл.-кор. НАН України
Пилипенко Олег Вікторович
Телефон: (0562) 46–50–46, факс: 47–34–13

Голова ІБР в. о. учен. секретаря, канд. техн. наук
Маркова Ольга Михайлівна
Телефон: (0562) 46–32–25

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, проф., чл.-кор. НАН України
бібліотеки Тимошенко Валерій Іванович
Телефон: (0562) 372–06–41

Керівник ВНТІ і
організації Кудрицька Ганна Гнатівна
наукових
досліджень Телефон: (0562) 373–29–94

Зав. бібліотеки Шмалько Любов Іванівна
Телефон: (0562) 376–45–90

Бібліотека заснована у 1968 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 110,7 тис. прим., у т. ч.: документи іноземними мовами – 21 тис.; книги, брошури – 35 тис.; періодичні видання 73 тис. прим.

8. Бібліотека Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України

01014, Київ–14, вул. Тимірязєвська, 2

E-mail: ntb@ipp.kiev.ua Web: <http://www.ipp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Трошенко Валерій Трохимович
Телефон: (044) 285–16–87, факс: 286–16–84

Голова ІБР заст. дир., д-р. фіз.-мат. наук
Лепіхін Петро Павлович
Телефон: (044) 286–26–57

Куратор
бібліотеки голова ІБР

Керівник канд. техн. наук
сектору Матохнюк Лев Євгенович
інформаційних
технологій Телефон: (044) 281–63–49

Зав. бібліотеки Христович Ольга Миколаївна
Телефон: (044) 281–63–05

Бібліотека заснована у 1966 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 96 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 21 тис.; книги, брошури – 2878 тис.; періодичні видання – 61 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи, Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

9. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України

49005, Дніпропетровськ–5, вул. Сімферопольська, 2а

E-mail: igtmanu@yandex.ru Web: <http://www.igtm.org.ua>

Директор акад. НАН України
Булат Анатолій Федорович
Телефон: (0562) 46–01–51, факс: 46–24–26

Голова ІБР д-р. техн. наук
Перепелиця Валентин Григорович
Телефон: (0562) 370–26–97

Куратор заст. дир., д-р. геол.-мінерал. наук
бібліотеки Лукінов В'ячеслав Володимирович
Телефон: (0562) 370–26–92

Керівник відділу
патентно-
ліцензійної Дериглазова Олена Володимирівна
роботи

та інформації Телефон: (0562) 46–42–61

Зав. бібліотеки Іванова Ганна Пилипівна
Телефон: (0562) 47–13–56

Бібліотека заснована у 1962 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 109 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 25 тис.; книги, брошури – 48 тис.; періодичні видання – 57 тис.; обмінний фонд – 335 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

10. Бібліотека Інституту гідромеханіки НАН України

03680, Київ–57, вул. Желябова, 8/4

E-mail: office@hydromech.kiev.ua Web: <http://w.hydromech.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Грінченко Віктор Тимофійович
Телефон/факс: (044) 455–64–32

Голова ІБР заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Нікішов Володимир Іванович
Телефон: (044) 455–64–34

Куратор
бібліотеки Голова ІБР

Керівник ВНТІ Корецька-Кріль Лариса Федорівна
Телефон: (044) 453–26–61

Зав. бібліотеки Тарановська Зоя Василівна
Телефон: (044) 453–26–61

Бібліотека заснована у 1926 р., входить до складу відділу НТІ. Фонд:

усього – 86,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 18 тис.; книги, брошури – 28 тис.; періодичні видання – 51 тис.

4. Відділення фізики і астрономії

11. Бібліотека Інституту фізики НАН України

03680, Київ–28, просп. Науки, 46

E-mail: fizyka@iop.kiev.ua

Web: <http://www.iop.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Яценко Леонід Петрович
Телефон: (044) 525–12–20, факс: 525–15–89

Голова ІБР куратор бібліотеки

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Порошин Володимир Миколайович
Телефон: (044) 525–12–20, E-mail: poroshin@iop.kiev.ua

Зав. бібліотеки Джур Лариса Федорівна
Телефон: (044) 525–05–95, E-mail: lib@iop.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 285 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 96,7 тис.; книги, брошури – 76 тис.; періодичні видання – 181 тис. Обмінний фонд – 399 прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

12. Бібліотека Інституту фізики напівпровідників ім. В. С. Лашкарьова НАН України

03680, Київ–28, просп. Науки, 41

E-mail: info@isp.kiev.ua Web: <http://www.isp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Мачулін Володимир Федорович
Телефон: (044) 525–83–42

Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Валах Михайло Якович
Телефон: (044) 525–85–50

Куратор д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
бібліотеки Беляєв Олександр Євгенович
Телефон: (044) 525–24–47

Керівник ВНТІ Венгер Ірина Всеволодівна
Телефон: (044) 525–63–60

Зав. бібліотеки Тарасенко Олена Василівна
Телефон: (044) 525–62–76

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього

– 172,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 57 тис.; книги, брошури – 30 тис. прим.; періодичні видання – 130 тис.

13. Бібліотека Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України

03680, Київ–680, бульв. Акад. Вернадського, 36

E-mail: lib@ipm.kiev.ua

Web: <http://www.imp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
(в. о) Івасишин Орест Михайлович
Телефон: (044) 424–10–05, факс: 424–25–61

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки уч. секретар Уваров Віктор Миколайович
Телефон: (044) 424–02–65,

Керівник відділу Беспалов Сергій Анатолійович
організаційного
забезпечення
наукових
досліджень Телефон: (044) 423–03–10

Зав. бібліотеки Чарупа Тамара Євгенівна
Телефон: (044) 424–10–21
E-mail: charupa@imp.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1947 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 35 тис.; книги, брошури – 29 тис.; періодичні видання 81 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

14. Бібліотека Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України

03143, Київ–143, вул. Метрологічна, 14-Б

E-mail: itp@bitp.kiev.ua Web: <http://www.bitp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Загородній Анатолій Глібович
Телефон: (044) 526–53–62, факс: 526–59–98

Голова ІБР заст. дир., канд. фіз.-мат. наук
Засенко Володимир Іванович
Телефон: (044) 526–53–82

Куратор
бібліотеки голова ІБР

Керівник ВНТІ Дайлідоніс Володимир Владиславович
Телефон: (044) 521–34–86

Зав. бібліотеки Мандрик Лариса Федорівна
Телефон: (044) 521–34–96
E-mail: library@bitp.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1966 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 156,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 95 тис.; книги, брошури – 20,5 тис.; періодичні видання – 69 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

15. Бібліотека Головної астрономічної обсерваторії НАН України 03680, МПС, Київ–127, вул. Акад. Заболотного, 27

E-mail: nvpech@mao.kiev.ua Web: <http://www.mao.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Яцків Ярослав Степанович
Телефон: (044) 526–31–10, факс: 526–21–47

Голова ІБР д-р фіз.-мат. наук Пілюгін Леонід Степанович
Телефон: (044) 526–47–71

Куратор с. н. с., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Корсунь Алла Олексіївна
Телефон: (044) 526–25–32

Керівник Астрокосмічного інформаційно-обчислювального Берцик Петер Петерович центру
Телефон: (044) 526–74–23

Керівник Лабораторії методичного та інформаційного забезпечення

астрономічної Крячко Іван Павлович освіти та науки
Телефон: (044) 526–47–58

Зав. бібліотеки Печерога Наталія Василівна
Телефон: (044) 526–25–32

Бібліотека заснована у 1944 р. Фонд: усього – 79 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 28 тис.; книги, брошури – 20 тис.; періодичні видання – 54 тис.; обмінний фонд – 4 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи та Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

16. Бібліотека Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України

61103, Харків–103, просп. Леніна, 47

E-mail: ilt@ilt.kharkov.ua Web: <http://www.ilt.kharkov.ua>

Директор д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Гнатченко Сергій Леонідович

Телефон: (057) 340–22–23

Голова ІБР д-р фіз.-мат. наук, проф. Пастур Леонід Андрійович
Телефон: (057) 340–50–62

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Самоваров Володимир Миколайович
Телефон: (057) 340–12–33

Керівник відділу Боровіков Валеріан Сергійович інформаційних

систем Телефон (057) 340–85–89

Зав. бібліотеки Зименко Лариса Віталіївна
Телефон: (057) 340–20–73
E-mail: zimenko@ilt.kharkov.ua

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 210 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 82 тис.; книги, брошури – 30 тис.; періодичні видання – 173 тис. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

17. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України

61085, Харків–85, вул. акад. Проскури, 12

E-mail: lib@ire.kharkov.ua Web: <http://www.ire.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України
Яковенко Володимир Мефодійович
Телефон: (057) 315–11–29

Голова ІБР заст. дир., канд. фіз.-мат. наук
Когут Олександр Євгенович
Телефон: (057) 720–35–93

Куратор заст. дир. д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Мележик Петро Миколайович
Телефон: (057) 315–20–09

Керівник ВНТІ Єгорова Людмила Михайлівна
Телефон: (057) 720–33–72

Зав. бібліотеки Чалова Лариса Іванівна
Телефон: (057) 720-35-62

Бібліотека заснована у 1955 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 135 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 72 тис.; книги, брошури – 27 тис.; періодичні видання 95 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

18. Бібліотека Радіоастрономічного інституту НАН України

61002, Харків-2, вул. Червонопрапорна, 4
E-mail: library@ri.kharkov.ua Web: <http://www.ri.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України
Литвиненко Леонід Миколайович
Телефон: (057) 706-14-10, факс: 706-14-15

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Содін Леонід Григорович
Телефон: (057) 706-14-12

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Шарапов Леонід Іванович
Телефон: (057) 315-20-92

Керівник ВНТІ куратор бібліотеки
Зав. бібліотеки Захаренко Людмила Миколаївна
Телефон: (057) 700-30-92

Бібліотека заснована у 1955 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 78,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 33 тис.; книги, брошури – 12 тис.; періодичні видання – 63 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

19. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України

83114, Донецьк-114, вул. Р. Люксембург, 72
E-mail: bibliotekaFTI@yandex.ru Web: <http://www.donphti.ac.donetsk.ua>

Директор д-р. фіз.-мат. наук Варюхін Віктор Миколайович
Телефон: (062) 311-68-07, факс: 342-90-18

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Любчанський Ігор Леонідович
Телефон: (062) 342-77-63

Куратор д-р. техн. наук
бібліотеки Білошенко Віктор Олександрович

Телефон: (062) 311-93-30

Керівник ВНТІ Кирилова Наталія Григорівна
Телефон: (062) 311-05-70

Зав. бібліотеки Барашко Валентина Іванівна
Телефон: 311-53-35

Бібліотека заснована у 1965 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього – 151 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 71 тис.; книги, брошури – 25 тис.; періодичні видання 117 тис. прим.

20. Бібліотека Інституту фізики конденсованих систем НАН України

79011, Львів-11, вул. Свенціцького, 1
E-mail: icmp@icmp.lviv.ua Web: <http://www.icmp.lviv.ua>

Директор д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Мриглод Ігор Миронович
Телефон/факс: (0322) 76-11-58

Голова ІБР директор інституту

Куратор канд. фіз.-мат. наук Мельник Роман Степанович
бібліотеки Телефон: (0322) 76-11-57

Зав. бібліотеки Гривнак Надія Яківна
Телефон: (0322) 76-19-78, E-mail: hryvna@ph.icmp.lviv.ua

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 12,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 2,6 тис.; книги, брошури – 4 тис.; періодичні видання – 8 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

21. Бібліотека Інституту електронної фізики НАН України

88017, Ужгород-17, вул. Університетська, 21
E-mail: an@zvl.iep.uzhgorod.ua Web: <http://www.iep.uzhgorod.ua>

Директор акад. НАН України Шпенік Отто Бартоломійович
Телефон/факс: (0312) 64-36-50

Голова ІБР канд. фіз.-мат. наук
Контрош Єне Ендрійович
Телефон: (0312) 64-36-68

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Торич Золтан Золтанович
Телефон: (0312) 64-38-76

Зав. бібліотеки Світлична Людмила Василівна
Телефон: (0312) 64-37-15

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 27 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 14 тис.; книги, брошури - 10 тис., періодичні видання – 17 тис. прим.

5. Відділення наук про Землю

22. Бібліотека Інституту геологічних наук НАН України

01601, Київ-54, вул. О. Гончара, 55-Б

E-mail: info@igs-nas.org.ua

Web: <http://www.igs-nas.org.ua>

Директор акад. НАН України
Гожик Петро Феодосійович
Телефон: (044) 486-94-46, факс: 486-93-34

Голова ІБР д-р. геол.-мінерал. наук
Ковальчук Мирон Степанович
Телефон: (044) 238-19-33

Куратор заст. дир., д-р геолог.-мінерал. наук,
бібліотеки чл.-кор. НАН України
Митропольський Олександр Юрійович
Телефон: (044) 486-34-51

Зав. бібліотеки Бочковська Жанна Едуардівна
Телефон: (044) 238-19-11

Бібліотека заснована у 1926 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 133 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 53 тис.; книги, брошури - 45 тис.; періодичні видання 79 тис.; обмінний фонд – 12,5 тис. прим.

23. Бібліотека Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

03680, Київ, просп. Академіка Палладіна, 32

E-mail: library@igph.kiev.ua

Web: <http://www.igph.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Старостенко Віталій Іванович
Телефон: (044) 424-01-12, факс: 450-25-20

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Легостаєва Ольга Вадимівна
Телефон: (044) 424-31-05

Зав. бібліотеки Лоскутнікова Світлана Анатоліївна
Телефон: (044) 452-09-96

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 110 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 10,6 тис.; книги, брошури - 53 тис.; періодичні видання - 57 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи та Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

24. Бібліотека Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

36029, Полтава-29, вул. Мясоедова, 27/29

Директор канд. техн. наук
Булацен Валентин Гаврилович
Телефон/факс: (0532) 56-92-38

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Голубицький Вадим Георгійович
Телефон: (0532) 56-59-58

Зав. бібліотеки Тишук Світлана Олександрівна
(бібліотекар) Телефон: (0532) 56-59-58

Бібліотека заснована у 1926 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 20 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 5 тис.; періодичні видання - 15 тис. прим.

25. Бібліотека Інституту географії НАН України

01034, Київ-34, вул. Володимирська, 44

E-mail: geo-ins@kiev.idc.net

Web: <http://www.igu.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Руденко Леонід Григорович
Телефон: (044) 234-61-93, факс: 234-32-30

Голова ІБР заст. дир., д-р. географ. наук
Палієнко Валентина Петрівна
Телефон: (044) 234-61-93, 234-19-85

Куратор голова ІБР
бібліотеки Іванова Наталія Станіславівна
Зав. бібліотеки Телефон: (044) 234-61-93, 234-32-30

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 33 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 5,5 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 14 тис.; обмінний фонд – 196 прим. Бібліотека підключена до Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

26. Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН

України

03680, Київ-142, просп. Акад. Палладіна, 34

E-mail: library@igmof.gov.ua Web: <http://www.igmr.relk.com>

Директор д-р геолог. наук, чл.-кор. НАН України
Пономаренко Олександр Миколайович
Телефон: (044) 501-15-20, факс: 424-12-70

Голова ІБР д-р. геолог.-мінерал. наук Кривдік Стапан Григорович
Телефон: (044) 424-04-42

Куратор канд. геолог.-мінерал. наук
бібліотеки Хоменко Володимир Михайлович
Телефон: (044) 424-01-05

Зав. бібліотеки Гречанюк Тетяна Сергіївна
Телефон: (044) 424-03-60

Бібліотека заснована у 1969 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 74,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 30 тис.; періодичні видання 42 тис.; обмінний фонд – 1,6 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки доступний в приміщенні бібліотеки.

27. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН

України

79060, Львів-60, вул. Наукова, 3-А E-mail: igggk@mail.lviv.ua

Директор д-р. геол.-мінерал. наук, проф., чл.-кор. НАН України
Павлюк Мирослав Іванович
Телефон: (032) 263-15-03

Голова ІБР д-р. геол.-мінерал. наук
Ступка Орест Степанович
Телефон: (032) 263-53-61

Куратор заст. дир., канд. геол.-мінерал. наук
бібліотеки Дудок Ігор Васильович
Телефон: (032) 263-12-72

Зав. бібліотеки Колісник Ірина Григорівна
Телефон: (032) 263-71-44

Бібліотека заснована у 1951 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 20 тис.; періодичні видання - 60 тис. прим.; обмінний фонд – 90 прим.

28. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту НАН України

99011, Севастополь, вул. Капітанська, 2

E-mail: nmarufova@yandex.ru Web: <http://www.mhi.iuf.net>

Директор акад. НАН України
Іванов Віталій Олександрович
Телефон/факс: (0692) 55-42-53

Голова ІБР уч. секр., д-р геогр. наук Совга Олена Євгенівна
Телефон: (0692) 54-52-76

Куратор бібліотеки голова ІБР
Керівник ВНТІ Акулов В. В.
Зав. бібліотеки Маруфова Наталія Генадіївна
Телефон: (0692) 55-42-55

Бібліотека заснована у 1944 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та інформаційних технологій. Фонд: усього - 116,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 89 тис. прим. ЕК каталог бібліотеки представлений на сайті Інституту.

29. Бібліотека Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України

98688, АР Крим, м. Ялта, смт. Кацівелі, вул. Акад. Шулейкіна, 9

E-mail: edmhi@ukr.net

Директор канд. техн. наук
Кузнецов Олександр Сергійович
Телефон/факс: (0654) 23-71-74

Голова ІБР канд. техн. наук Кузнецов Олександр Сергійович
Телефон: (0654) 23-70-71

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Казаков Сергій Іванович
Телефон: (0654) 23-71-74

Зав. бібліотеки Бабіцька Марія Федорівна
Телефон: (0654) 23-70-71

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 25 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 17 тис.; періодичні видання - 8 тис. прим.

30. Бібліотека Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України

65082, Одеса, вул. Преображенська, 3 E-mail: info@ogamgi.org.ua

Директор канд. техн. наук
Скіпа Михайло Іванович
Телефон: (048) 723-20-13, факс: 723-35-32

Куратор бібліотеки уч. секр. Первушина Ірина Вадимівна
Телефон: (048) 723-73-08

Зав. бібліотеки Петріна Таїса Василівна
Телефон: (048) 723-73-08

Керівник інформаційного Первушина Ірина Вадимівна
підрозділу Телефон: (048) 723-73-08

Бібліотека заснована у 1975 р., входить до відділу науково-організаційної та патентно-ліцензійної роботи. Фонд: усього - 12 тис. прим. у т. ч. документи іноземними мовами – 590 прим.; книги, брошури - 3 тис.; періодичні видання 8,5 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

6. Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства

31. Бібліотека Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України

03680, Київ-150, ДСП, вул. Боженка, 11
E-mail: library@paton.kiev.ua Web: <http://www.paton.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Патон Борис Євгенович
Телефон: (044) 287-31-83

Голова ІБР уч. секр., д-р. техн. наук Киреев Леонід Сергійович
Телефон: (044) 287-47-83

Куратор бібліотеки заст. дир., акад. НАН України
Кучук-Яценко Сергій Іванович
Телефон: (044) 287-74-46

Керівник ВНТІ та інформаційних Локтева Вероніка Іванівна
технологій Телефон/факс: (044) 289-87-87

Зав. бібліотеки Лавриненко Олена Миколаївна
Телефон: (044) 200-47-77

Бібліотека заснована у 1934 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та інформаційних технологій. Фонд: усього - 267 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 94 тис.; книги, брошури - 83 тис.; періодичні видання - 129 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

32. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України

03680, Київ-142, вул. Кржижанівського, 3
E-mail: dir@ipms.kiev.ua Web: <http://www.materials.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Скороход Валерій Володимирович
Телефон: (044) 424-22-64, факс: 424-21-31

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Солонін Юрій Михайлович
Телефон: (044) 424-20-34

Керівник ВНТІ, Семенцов Володимир Іванович
реклами
і виставок Телефон: (044) 424-13-01

Зав. бібліотеки Іванова Віра Григорівна
Телефон: (044) 424-24-92

Бібліотека заснована у 1953 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 163 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 42 тис.; книги, брошури - 43 тис.; періодичні видання 107 тис.; обмінний фонд – 21 тис. прим.

33. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України

04074, Київ-74, вул. Автозаводська, 2
E-mail: almaz@ism.kiev.ua Web: <http://www.ism.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Новіков Микола Васильович
Телефон/факс: (044) 468-86-32

Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Туркевич Володимир Зіновійович
Телефон: (044) 467-56-81

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Гонтар Олександр Григорович
Телефон: (044) 467-66-42

Керівник канд. техн. наук
науково- Колесниченко Ніна Федорівна
організаційного
відділу Телефон: (044) 430-35-31
Зав. бібліотеки Колодніцька Надія Іванівна
Телефон: (044) 379-11-04

Бібліотека заснована у 1956 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 94 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 16 тис.; книги, брошури - 38 тис.; періодичні видання - 46 тис. прим.

34. Бібліотека Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України

03680, Київ-142, бульв. Акад. Вернадського, 34/1
E-mail: metal@ptima.kiev.ua Web: <http://www.ptima.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Найдек Володимир Леонтійович
Телефон/ факс: (044) 424-35-15

Голова ІБР д-р. техн. наук Марковський Євген Адамович
Телефон: (044) 424-12-12

Куратор заст. дир., д-р. техн. наук, чл.-кор. НАН України
бібліотеки Гаврилюк Володимир Петрович
Телефон: (044) 424-02-80

Керівник ВНТІ д-р техн. наук Тарасевич Микола Іванович
Телефон: (044) 424-34-50

Зав. бібліотеки Велігорська Галина Олександрівна
Телефон: (044) 424-31-50

Бібліотека заснована у 1945 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 150 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 39 тис.; книги, брошури - 68 тис.; періодичні видання - 75 тис. прим.

35. Бібліотека Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України

79601, Львів, МСП, вул. Наукова, 5
E-mail: pminasu@ipm.lviv.ua Web: <http://ww.ipm.lviv.ua>

Директор акад. НАН України
Панасюк Володимир Васильович
Телефон: (032) 63-30-88, факс: 64-94-27

Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Федірко Віктор Миколайович

Куратор заст. дир. акад. НАН України
бібліотеки Назарчук Зіновій Теодорович
Телефон: (032) 63-70-38

Керівник уч. секр., канд. техн. наук
науково- Маринець Віталій Петрович
організаційного
відділу Телефон: (032) 63-70-49
Зав. бібліотеки Клапків Ірина Семенівна
Телефон: (032) 65-42-81

Бібліотека заснована у 1951 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 130 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 97 тис.; обмінний фонд - 2 тис. прим.

36. Бібліотека Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України

61158, Харків, просп. Леніна, 60
E-mail: library@isc.kharkov.com Web: <http://www.isc.kharkov.com>

Ген. директор акад. НАН України
Семиноженко Володимир Петрович
Телефон: (057) 340-53-31, факс: 340-93-43

Голова ІБР заст. дир., д-р хім. наук Десенко Сергій Михайлович
Телефон: (057) 341-12-02, E-mail: desenko@isc.kharkov.com

Куратор перший заст. ген. директора, д-р хім. наук
бібліотеки Шишкін Олег Валерійович
Телефон/факс: (057) 341-02-73
E-mail: shishkin@xray.isc.kharkov.com

Зав. бібліотеки Завальнюк Лариса Андріївна
Телефон: (057) 341-01-41

Бібліотека заснована у 1962 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 135 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами 58 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 102 тис. прим.

37. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій НАН

України

54018, Миколаїв-18, просп. Жовтневий, 43-А

E-mail: iipt@iipt.com.ua Web: <http://www.iipt.com.ua>

Директор д-р. техн. наук Вовченко Олександр Іванович
Телефон: (0512) 22-41-13, факс: 22-61-40

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Сінчук Алла Вадимівна
Телефон: (0512) 58-71-40

Керівник відділу Онопрієнко Катерина Іванівна
НПІ,

стандартизації,

патентно-ліцензійної

та винахідницької

роботи Телефон: (0512) 58-71-11

Зав.

бібліотечного

сектору Лугова Тамара Михайлівна
Телефон: (0512) 58-71-38

Бібліотека заснована у 1963 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 128 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 52 тис.; періодичні видання - 47 тис. прим.

38. Бібліотека Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН

України

49050, Дніпропетровськ-50, пл. Академіка Стародубова, 1

E-mail: isi-nasu@a-teleport.com

Директор акад. НАН України
Большаков Вадим Іванович
Телефон: (056) 776-53-15, факс: 776-59-24

Голова ІБР канд. техн. наук Гладков Микола Андрійович
Телефон: (056) 776-89-96

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Меркулов Олексій Євгенович
Телефон: (056) 776-82-90

168

Керівник канд. техн. наук Тубольцев Леонід Григорович
відділу
прогнозних
та інформаційних
досліджень

у металургії Телефон: (056) 47-03-14

Керівник відділу канд. техн. наук
охорони Кузьмичов В'ячеслав Михайлович

інтелектуальної Телефон: (056) 776-82-84

власності

та патентних

досліджень

Зав. бібліотеки Даниленко Тетяна Антонівна
Телефон: (056) 776-13-64

Бібліотека заснована у 1953 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 132 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 37,6 тис.; періодичні видання - 82 тис. прим.

7. Відділення фізико-технічних проблем енергетики

39. Бібліотека Інституту технічної теплофізики НАН України

03057, Київ-57, вул. Желябова, 2-А

E-mail: admin@ittf.kiev.ua Web: <http://www.ittf.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Долінський Анатолій Андрійович
Телефон: (044) 456-62-82, факс: 456-60-91

Куратор заст. дир., канд. техн. наук
бібліотеки Процишин Борис Миколайович
Телефон: (044) 456-94-02

Керівник відділу Олійник Людмила Василівна
патентно-
ліцензійної

роботи Телефон: (044) 453-28-45

Зав. бібліотеки Олійник Людмила Дмитрівна
Телефон: (044) 453-28-76

Бібліотека заснована у 1947 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 142 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 56 тис.; періодичні видання - 80 тис. прим.

40. Бібліотека Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України

61046, Харків-46, вул. Дм. Пожарського, 2/10

E-mail: root@ipmach.kharkov.ua Web: <http://www.ipmach.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України Мацевитий Юрій Михайлович
Телефон/факс: (0572) 94-46-35

Голова ІБР д-р. техн. наук Кантор Борис Якович
Телефон: (0572) 94-29-32

Куратор уч. секр., канд. техн. наук Кравченко Олег Вікторович
бібліотеки Телефон: (0572) 94-27-34, факс: 94-27-44

Керівник відділу Департаменту Галина Олексіївна

захисту інтелектуальної

власності,

сприяння інноваційній

діяльності і трансферу

технологій

Телефон: (0572) 94-38-33, 95-95-64

Зав. бібліотеки

Шуванова Юлія Олександрівна

Телефон: (0572) 94-27-14, 95-95-53

Бібліотека заснована у 1944 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 163 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21,5 тис.; книги, брошури - 56 тис.; періодичні видання - 102 тис. прим.

41. Бібліотека Інституту електродинаміки НАН України

03680, Київ, просп. Перемоги, 56

E-mail: vit@ied.kiev.ua Web: <http://www.ied.org.ua>

Директор акад. НАН України
Кириленко Олександр Васильович
Телефон: (044) 456-01-51, факс: 456-94-94

Голова ІБР директор інституту

Куратор заст. дир., д-р техн. наук
Антонов Олександр Євгенович

бібліотеки Телефон: (044) 456-51-00

Керівник ВНТІ канд. техн. наук Хімюк Іван Васильович
Телефон: (044) 456-00-51

Зав. бібліотеки Нікітіна Любов Миколаївна
Телефон: (044) 456-03-61

Бібліотека заснована у 1944 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього

- 239 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 61 тис.; книги, брошури - 49 тис.; періодичні видання - 169 тис.; обмінний фонд - 645 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

42. Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України

03164, Київ-164, вул. Генерала Наумова, 15

E-mail: svetlana@ipme.kiev.ua Web: <http://www.ipme.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Євдокимов Віктор Федорович
Телефон: (044) 424-10-63, факс: 424-05-86

Голова ІБР д-р техн. наук Винничук Степан Дмитрович
Телефон: (044) 424-91-71

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Чемерис Олександр Анатолійович
Телефон: (044) 424-14-42

Зав. бібліотеки Чернишова Неллі Василівна
Телефон: (044) 424-91-57

Бібліотека заснована у 1983 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 39 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання - 26 тис. прим.; обмінний фонд - 744 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

43. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України

04070, Київ-70, вул. Андріївська, 19

E-mail: ceti@i.kiev.ua

Директор акад. НАН України
Майстренко Олександр Юрійович
Телефон: (044) 425-50-68, факс: 537-22-41

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Голенко Ірина Львівна
Телефон: (044) 425-33-50

Зав. бібліотеки Літошенко Наталія Георгіївна
Телефон: (044) 425-31-69

Бібліотека заснована у 1983 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 56,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 13 тис.; періодичні видання 43 тис. прим.

44. Бібліотека Інституту газу НАН України

03113, Київ-113, вул. Дегтярівська, 39

E-mail: ig-secr@i.com.ua Web: <http://www.ingas.org.ua>

Директор акад. НАН України
Бондаренко Борис Іванович
Телефон: (044) 456-44-71, факс: 456-88-30

Голова ІБР куратор бібліотеки

Куратор уч. секр., канд. техн. наук Ільєнко Борис Кузьмич
бібліотеки Телефон: (044) 456-03-56

Зав. бібліотеки Алексєйцева Ольга Іванівна
Телефон: (044) 456-81-42

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 101,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33,5 тис.; книги, брошури - 35 тис.; періодичні видання - 60 тис.; обмінний фонд – 805 прим.

45. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики НАН України

02094, Київ-94, вул. Червоногвардійська, 20-А

E-mail: antoninabook@ukr.net Web: <http://www.ive.org.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Мхітарян Нвер Мнацаканович
Телефон/факс: (044) 537-26-57

Куратор учен. секр. Суржик Таміла Володимирівна
бібліотеки Телефон: (044) 206-28-09

Зав. бібліотеки Зінченко Тетяна Вікторівна
Телефон: (044) 559-59-89

Бібліотека заснована у 2004 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 2350 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 550 прим.; книги, брошури - 1 тис. прим; періодичні видання - 1200 прим.; обмінний фонд – 50 прим.

8. Відділення ядерної фізики та енергетики

46. Бібліотека Інституту ядерних досліджень НАН України

03680, Київ, просп. Науки, 47

E-mail: interdep@kinr.kiev.ua Web: <http://www.kinr.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Вишневський Іван Миколайович
Телефон: (044) 525-23-49, факс: 525-44-63

Голова ІБР директор Інституту
Куратор канд. фіз.-мат. наук Дорошко Наталія Леонідівна
бібліотеки Телефон: (044) 525-81-48
Керівник канд. фіз.-мат. наук Писанко Жанна Іванівна
Українського
центру INIS Телефон: (044) 525-43-70
Зав. бібліотеки Стороженко Олена Миколаївна
Телефон: (044) 525-43-80
Web: <http://www.kinr-lib.info>

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 70 тис. прим.; у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 25 тис. прим.

47. Бібліотека Інституту прикладної фізики НАН України

40000, Суми, вул. Петропавлівська, 58

E-mail: ipfmail@ipfcentr.sumy.ua Web: <http://www.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Сторіжко Володимир Юхимович
Телефон/факс: (0542) 22-27-94 факс: 22-37-60

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук, проф.
Олемський Олександр Іванович
Телефон: (0542) 22-45-01

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Лисенко Олег Борисович
Телефон: (0542) 22-46-08

Керівник організаціїно-методичного
відділу канд. філолог. наук Юдіна Світлана Михайлівна
Телефон: (0542) 22-37-60
Зав. бібліотеки Довгань Галина Олексіївна
(пров.
бібліотекар) Телефон: (0542) 33-30-89

Бібліотека заснована у 1989 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 21 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,8 тис.; книги, брошури - 6 тис.; періодичні видання - 14 тис. прим.

II. СЕКЦІЯ ХІМІЧНИХ І БІОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ

9. Відділення хімії

48. Бібліотека Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України

03039, Київ-39, просп. Науки, 31

E-mail: biblioteka@inphyschem-nas.kiev.ua

Web: <http://www.inphyschem-nas.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Кошечко Вячеслав Григорович
Телефон: (044) 525-11-90, факс: 525-62-16

Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Кучмій Степан Ярославович
Телефон: (044) 525-66-62

Куратор заст. дир., д-р. хім. наук, чл.- кор. НАН України
бібліотеки Павліщук Віталій Валентинович
Телефон: (044) 525-42-28

Керівник інформаційно- Желєзнякова Галина Яківна
патентного відділу Телефон: (044) 525-66-98
Зав. бібліотеки Солопінченко Тамара Андріївна
Телефон: (044) 525-66-60

Бібліотека заснована у 1927 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 141 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 68 тис.; книги, брошури - 37 тис.; періодичні видання - 103 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

49. Бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Палладіна, 32/34

E-mail: office@ionc.kar.net

Web: <http://www.ionc.kar.net>

Директор акад. НАН України
Волков Сергій Васильович
Телефон: (044) 424-34-61, факс: 424-30-70

Голова ІБР д-р хім. наук Панов Едуард Васильович
Телефон: (044) 424-02-11

Куратор заст. дир., д-р хім. наук Пехньо Василь Іванович
бібліотеки Телефон: (044) 424-02-11

Керівник відділу д-р хім. наук Каздобін Костянтин Олександрович
хімічного

та інформаційного

аналізу Телефон: (044) 424-32-12

Зав. бібліотеки Линник Ольга Іванівна

Телефон: (044) 424-02-61

Бібліотека заснована у 1931 р., входить до складу відділу хімічного та інформаційного аналізу. Фонд: усього - 206 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 85,5 тис.; книги, брошури - 28 тис.; періодичні видання 147 тис. прим.

50. Бібліотека Інституту органічної хімії НАН України

02094, Київ-94, вул. Мурманська, 5

Web: <http://www.ioch.kiev.ua>

Директор чл. -кор. НАН України
Кальченко Віталій Іванович
Телефон: (044) 292-71-50, факс: 573-26-43

Голова ІБР д-р. хім. наук, проф. Ягупольський Лев Мусійович
Телефон: (044) 559-03-49

Куратор бібліотеки директор Інституту

Керівник відділу НПІ Ростовцева Наталія Юріївна

та міжнародних зв'язків Телефон: (044) 499-46-34

Зав. бібліотеки Гребельник Ольга Михайлівна
Телефон: (044) 499-46-37

Бібліотека заснована в 1939 р., входить до складу ВНПІ та міжнародних зв'язків. Фонд: усього - 145,2 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 75,6 тис.; книги, брошури - 18 тис.; періодичні видання - 112 тис. прим.

51. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України

02160, Київ-160, Харківське шосе, 48

E-mail: ihvsnas@i.com.ua

Web: <http://www.macromol.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Лебедев Євген Вікторович
Телефон: (044) 559-13-94, факс: 292-40-64

Голова ІБР д-р хім. наук Файнлейб Олександр Маркович
Телефон: (044) 559-53-72

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Клепко Валерій Володимирович
Телефон: (044) 559-12-42

Керівник ВНПІ Дьякова Алла Миколаївна
Телефон: (044) 292-00-48

Зав. бібліотеки Крощенко Ніна Аркадіївна
Телефон: (044) 559-48-00, 291-03-28

Бібліотека заснована у 1959 р., входить до складу ВНПІ. Фонд: усього - 95 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33,6 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 71 тис. прим.

52. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України

83114, Донецьк, вул. Р. Люксембург, 70

E-mail: postmaster@infou.donetsk.ua Web: <http://www.infou.uah.biz>

Директор акад. НАН України
Попов Анатолій Федорович
Телефон/факс: (062) 311-68-21, 311-68-30

Голова ІБР д-р хім. наук, проф. Швайка Олесь Павлович
Телефон: 311-68-35

Куратор заст. дир., д-р хім. наук, проф.
бібліотеки Опейда Йосип Олексійович
Телефон: (062) 311-11-77

Керівник відділу Коновкіна Ольга Анатоліївна
стандартизації,
метрології

та інформації Телефон: (062) 311-68-18

Зав. бібліотеки Тарасова Тетяна Анатоліївна
Телефон: (062) 311-68-18

Бібліотека заснована у 1967 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 111,6 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 40 тис.; книги, брошури - 12 тис.; періодичні видання - 64 тис. прим.

53. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Вернадського, 42

E-mail: honch@icccw.kyiv.ua

Директор акад. НАН України
Гончарук Владислав Володимирович
Телефон: (044) 424-01-96, факс: 452-02-76

Куратор заст. дир., д-р хім. наук
бібліотеки Мешкова-Клименко Наталія Аркадіївна
Телефон: (044) 424-35-75

Зав. бібліотеки Бойко Антоніна Андріївна
Телефон: (044) 424-35-89

Бібліотека заснована у 1968 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 108 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33 тис.; книги, брошури - 20,6 тис.; періодичні видання - 76,5 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

54. Бібліотека Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України

65080, Одеса-80, Люстдорфська дорога, 86

E-mail: office.physchem@nas.gov.ua Web: <http://www.physchemin-nas.od.ua>

Директор акад. НАН України
Андронаті Сергій Андрійович
Телефон: (048) 766-20-91, факс: 765-96-02

Голова ІБР д-р хім. наук, проф. Антонович Валерій Павлович
Телефон: (048) 766-22-83

Куратор заст. дир., д-р техн. наук, проф.
бібліотеки Недоступ Вадим Іванович
Телефон: (048) 766-22-87

Зав. бібліотеки Рибінцева Надія Петрівна
Телефон: (048) 766-23-88

Бібліотека заснована у 1911 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 152 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 62 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 103,5 тис. прим.

55. Бібліотека Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України

03164, м. Київ-164, вул. Генерала Наумова, 17

E-mail: info@isc.gov.ua Web: <http://www.isc.gov.ua>

Директор	чл.-кор. НАН України Картель Микола Тимофійович Телефон: (044) 424-11-35
Голова ІБР	канд. хім. наук Гребенюк Анатолій Георгійович Телефон: (044) 422-96-60
Куратор бібліотеки	заст. дир., д-р хім. наук, проф. Белякова Людмила Олексіївна Телефон: (044) 424-94-57
Керівник ВНТІ	д-р хім. наук Лобанов Віктор Васильович Телефон: (044) 424-94-72
Зав. бібліотеки	Рульова Надія Олександрівна Телефон: (044) 422-96-52

Фонд бібліотеки: усього - 19 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами 4 тис.; книги, брошури - 6 тис.; періодичні видання - 13 тис. прим.

56. Бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України

02660, Київ-94, вул. Мурманська, 1

E-mail: Kukhar@bpci.kiev.ua www.bpci.kiev.ua

Директор	акад. НАН України Кухар Валерій Павлович Телефон: (044) 558-53-88, факс: 573-25-56
Голова ІБР	д-р. хім. наук Броварець Володимир Сергійович Телефон: (044) 573-25-87
Куратор бібліотеки	заст. дир., чл.-кор. НАН України Вовк Андрій Іванович Телефон: (044) 573-25-53
Керівник відділу аналізу та програмування НДР	канд. хім. наук Бойко Олександр Полікарпович Телефон: (044) 558-52-66
Зав. бібліотеки	Компаніченко Галина Василівна Телефон: (044) 573-25-56

Бібліотека заснована у 1978 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 77 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 18 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання - 60 тис. прим.

57. Бібліотека Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України

03164, Київ-164, вул. Генерала Наумова, 13

E-mail: ispe@ispe.kiev.ua Web: <http://www.ispe ldc.net>

Директор	акад. НАН України Стрелко Володимир Васильович Телефон: (044) 452-93-28, факс: 452-93-27
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. хім. наук Мелешевич Світлана Іванівна Телефон: (044) 452-93-29
Зав. бібліотеки	Іоніна Наталія Анатоліївна Телефон: (044) 452-93-30

Бібліотека заснована у 1990 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 5,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 930 прим.; книги, брошури - 2 тис.; періодичні видання - 3,5 тис. прим.

10. Відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної і клінічної фізіології**58. Бібліотека Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України**

01601, Київ, вул. Леонтовича, 9

E-mail: redina@biochem.kiev.ua Web: <http://www.biochem.kiev.ua>

Директор	акад. НАН України Комісаренко Сергій Васильович Телефон/факс: (044) 279-63-65
Голова ІБР	заст. дир., чл.-кор. НАН України Костерін Сергій Олексійович Телефон: (044) 234-16-53
Куратор бібліотеки	голова ІБР
Керівник відділу науково- інформаційних та патентно- ліцензійних досліджень	Данилова Валентина Михайлівна Телефон: (044) 235-71-57
Зав. бібліотеки	Редіна Валентина Вікторівна Телефон: (044) 234-90-37

Бібліотека заснована у 1925 р., входить до складу відділу науково-інформаційних та патентно-ліцензійних досліджень. Фонд: усього - 81 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 34,6 тис.; книги, брошури -

24 тис.; періодичні видання - 56 тис.; обмінний фонд – 4760 прим. ЕК бібліотеки доступний в приміщенні бібліотеці.

59. Бібліотека Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України

01601, м. Київ, МСП, вул. Академіка О. О. Богомольця, 4

E-mail: secretar@serv.biph.kiev.ua www.biph.kiev.ua

Директор акад. НАН України Кришталь Олег Олександрович
Телефон: (044) 256-24-00, факс: 256-20-00

Голова ІБР д-р. біолог. наук Сторожук Віктор Максимович
Телефон: (044) 256-24-59

Куратор заст. дир., чл.-кор. НАН України
бібліотеки Сагач Вадим Федорович

Телефон: (044) 253-63-72, 256-24-01

Керівник відділу канд. біолог. наук Шевко Алла Миколаївна
наукової

інформації Телефон: (044) 256-24-18

E-mail: shevko@serv.biph.kiev.ua

Головний Радіонова Валерія Юріївна
бібліотекар Телефон: (044) 256-24-17

Бібліотека заснована у 1931 р., входить до складу відділу наукової інформації. Фонд: усього - 96,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 49 тис.; книги, брошури - 27 тис.; періодичні видання - 65 тис.; обмінний фонд – 2,6 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

60. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України

03680, Київ-680, вул. Акад. Заболотного, 154

E-mail: library@imv.kiev.ua Web: <http://www.imv.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Підгорський Валентин Степанович
Телефон: (044) 526-11-79, факс: 526-23-79

Голова ІБР канд. біолог. наук Жолобак Надія Михайлівна
Телефон: (044) 526-94-25

Куратор заст. дир., д-р біолог. наук
бібліотеки Товкач Федір Іванович
Телефон: (044) 526-93-13

Відділ інновацій канд. біолог. наук Софронова Лариса Анатоліївна
трансферу

технологій Телефон/факс: (044) 526-23-79

Зав. бібліотеки Сердюк Світлана Михайлівна

Телефон: (044) 526-34-87

Бібліотека заснована у 1930 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 120,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36,8 тис.; книги, брошури - 25 тис.; періодичні видання - 88 тис.; обмінний фонд – 3 тис. прим.

61. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики НАН України

03680, Київ-680, вул. Заболотного, 150

E-mail: library@imbg.org.ua Web: <http://www.imbg.org.ua>

Директор акад. НАН України

Єльська Ганна Валентинівна

Телефон: (044) 526-11-09, факс: 526-07-59

Голова ІБР заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України

Говорун Дмитро Миколайович

Телефон: (044) 526-11-09

Куратор

бібліотеки голова ІБР

Керівник ВНТІ Корж Ольга В'ячеславівна

Керівник
патентно-
ліцензійного

відділу Хоменно Ірина Іванівна

Зав. бібліотеки Лук'яненко Ольга Олександрівна

Телефон: (044) 526-07-39

Бібліотека заснована у 1969 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 46 тис.; книги, брошури - 18 тис.; періодичні видання - 63 тис.; обмінний фонд – 1 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

62. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. С. Кавецького НАН України

03022, Київ-22, вул. Васильківська, 45

E-mail: iepor@onconet.kiev.ua E-mail: nauka@onconet.kiev.ua

Web: <http://www.onconet.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Чехун Василь Федорович
Телефон: (044) 259-01-83, факс: 258-16-56

Голова ІБР д-р. мед. наук, проф. Осинський Сергій Петрович
Телефон: (044) 259-70-85

Куратор проф. д-р. мед. наук, заст. дир.,
бібліотеки Потебня Григорій Платонович
Телефон: (044) 259-08-75

Зав. бібліотеки Шкатула Поліна Михайлівна
Телефон: (044) 259-02-71, E-mail: pms9@mail.ru

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 76,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 27 тис.; книги, брошури - 18,7 тис.; періодичні видання - 49 тис. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

63. Бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України

61015, Харків-15, вул. Переяславська, 23
E-mail: cryo@online.kharkov.ua Web: <http://www.cryo.org.ua>

Директор акад. НАН України
Грищенко Валентин Іванович
Телефон: (057) 373-41-43, факс: 373-30-84

Голова ІБР заст. дир., д-р. біолог. наук, проф.
Бабійчук Георгій Опанасович
Телефон: (057) 373-38-07

Куратор голова ІБР
бібліотеки

Керівник ВНТІ Пушкова Євгенія Миколаївна
Телефон: (057) 373-31-06

Патентний відділ Фоменко Людмила Павлівна
Телефон: (057) 373-31-06

Зав. бібліотеки Тимченко Тетяна Миколаївна
Телефон: (057) 373-31-06

Бібліотека заснована у 1973 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 54 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 42 тис. прим.

11. Відділення загальної біології

64. Бібліотека Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України

01601, Київ-1, вул. Терещенківська, 2
E-mail: inst@botany.kiev.ua Web: <http://www.botany.kiev.ua>

Директор д-р біолог. наук
Мосякін Сергій Леонідович
Телефон/факс: (044) 234-40-41

Голова ІБР д-р. біолог. наук Дудка Ірина Олександрівна
Телефон: (044) 234-61-71

Куратор канд. біолог. наук Музичук Галина Михайлівна
бібліотеки Телефон: (044) 234-50-41

Керівник ВНТІ канд. біолог. наук Шевера Мирослав Васильович
Телефон: (044) 235-03-74

Зав. бібліотеки Кривольченко Надія Григорівна
Телефон: (044) 272-25-07, 272-32-21

Бібліотека заснована у 1921 р., входить до складу інформаційного відділу. Фонд: усього - 114 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 51 тис.; книги, брошури - 50 тис.; періодичні видання - 62 тис.; обмінний фонд - 11 тис. прим.

65. Бібліотека Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

01601, МСП, Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 15
E-mail: lib@izan.kiev.ua Web: <http://www.izan.kiev.ua>

Директор д-р біолог. наук, чл.-кор. НАН України
Акімов Ігор Андрійович
Телефон: (044) 235-10-70, факс: 234-15-69

Куратор уч. секр. Іванова Вікторія Анатоліївна
бібліотеки Телефон: (044) 234-39-73

Керівник науково-інформаційного Городиська Галина Андріївна
Телефон: (044) 235-53-65

видавничого відділу E-mail: vestnik@izan.kiev.ua

Зав. бібліотеки Ластікова Людмила Михайлівна
Телефон: (044) 234-93-24, E-mail: lib@izan.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1919 р., входить до складу науково-інформаційного видавничого відділу. Фонд: усього - 164 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 84,5 тис.; книги, брошури - 62 тис.; періодичні видання - 95 тис.; обмінний фонд бібліотеки - 4,5 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

66. Бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики НАН України

03022, Київ-22, вул. Васильківська, 31/17

E-mail: Sekretary@ifig.kiev.uaДиректор акад. НАН України Моргун Володимир Васильович
Телефон: (044) 257-51-60, факс: 257-51-50Куратор бібліотеки д-р. біолог. наук Коць Сергій Ярославович
Телефон: (044) 257-31-08

Керівник відділу науково-технічної Вакуленко Володимир Васильович інформації

та маркетингу Телефон: (044) 257-28-65

Зав. бібліотеки Лук'яненко Алла Вікторівна
Телефон: (044) 257-92-31

Бібліотека заснована у 1946 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та маркетингу. Фонд: усього - 74 тис. прим.; у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 48 тис. прим.

67. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України

03680, Київ, вул. Академіка Заболотного, 148

E-mail: iicb@iicb.kiev.ua Web: <http://www.cytgen.com/icbge/ua>Директор чл.-кор. НАН України Кучук Микола Вікторович
Телефон: (044) 526-17-86, факс 526-71-04Голова ІБР заст. директора, канд. біол. наук
Моргун Богдан Володимирович
Телефон: (044) 526-71-04Куратор бібліотеки заст. директора, канд. біол. наук
Моргун Богдан ВолодимировичЗав. бібліотеки Коваленко Лідія Григорівна
Телефон: (044) 526-15-67, E-mail: biblio_icbge@ukr.net

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 9,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4,3 тис.; книги, брошури - 1 тис.; періодичні видання - 6,5 тис. прим. ЕК представлений на сайті Інституту.

68. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Московська, 6

E-mail: ipre-main@svitonline.comДиректор д-р техн. наук, чл.-кор. НАН України
Шапар Аркадій Григорович
Телефон/ факс: (056) 778-57-99

Голова ІБР Куратор бібліотеки

Куратор уч. секр., канд. геол.-мін. наук
Тяпкін Олег Костянтинович

бібліотеки Телефон: (056) 778-12-35, факс: (056) 744-71-92

Керівник ВНТІ Ільченко Наталія В'ячеславівна
Телефон: (056) 790-20-68Бібліотекар Коротя Ганна Іванівна
Телефон: (056) 790-20-68

Бібліотека входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 1 980 прим.

69. Бібліотека Інституту гідробіології НАН України

04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграду, 12

Web: <http://www.igb.ibc.com.ua>Директор акад. НАН України
Романенко Віктор Дмитрович
Телефон/факс: (044) 418-22-32Голова ІБР д-р. біолог. наук Якушин Володимир Михайлович
Телефон: (044) 418-22-32Куратор канд. біолог. наук Афанасьєв Сергій Олександрович
бібліотеки Телефон: (044) 419-79-16Зав. бібліотеки Васнецова Олена Адольфівна
Телефон: (044) 418-91-23

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 75 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 19,5 тис.; книги, брошури - 37 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд - 7,4 тис. прим.

**70. Бібліотека Інституту біології південних морів
ім. О. О. Ковалевського НАН України**

99011, Севастополь–11, просп. Нахімова, 2

E-mail: ibss@ibss.iuf.net Web: www.ibss.org.ua

Директор акад. НАН України
Єремєєв Валерій Миколайович
Телефон: (0692) 54-41-10, факс: 55-78-13

Голова ІБР д-р. біолог. наук Миронов Олег Глібович
Телефон: (0692) 54-55-50

Куратор уч. секр., канд. біолог. наук
бібліотеки Корнійчук Юлія Михайлівна
Телефон: (0692) 54-59-19

Керівник ВНТІ Татаренко Лариса Яківна
Телефон: (0692) 54-06-49

Зав. бібліотеки Акімова Ольга Андріївна
Телефон: (0692) 54-55-50 E-mail: o.akimova@ibss.org.ua

Бібліотека заснована у 1871 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 160 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 82 тис. прим.; книги, брошури - 55 тис.; періодичні видання - 96 тис. прим. Бібліотека бере участь у створенні електронного репозитарію Інституту. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

**71. Бібліотека Одеського філіалу Інституту біології південних морів
ім. О. О. Ковалевського НАН України**

65125, Одеса-125, вул. Пушкінська, 37

E-mail: obibss@paco.net Web: <http://www.obibss.narod.ru>

Директор д-р. біолог. наук
Александров Борис Георгійович
Телефон/факс: (048) 725-09-18

Голова ІБР канд. біол. наук Лисовська Віра Йосипівна

Куратор уч. секр. Косенко Марина Миколаївна
бібліотеки Телефон: (048) 725-09-39

Керівник науково-організаційної групи
інформаційного забезпечення Косенко Марина Миколаївна
Телефон: (048) 725-09-39

Зав. бібліотеки Виноградова Лідія Миколаївна
Телефон: (048) 25-09-18

Бібліотека заснована у 1954 р., входить до складу науково-організаційної групи інформаційного забезпечення. Фонд: усього - 20 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 700 прим.; книги, брошури - 9 тис.; періодичні видання - 10 тис. прим.

**72. Бібліотека Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН
України**

01014, Київ-14, вул. Тімірязєвська, 1

E-mail: biblio@nbg.kiev.ua Web: <http://www.nbg.kiev.ua>

Директор д-р біолог. наук
Заїменко Наталія Василівна
Телефон: (044) 285-41-05, факс: 295-26-49

Голова ІБР канд. біолог. наук Рубцова Олена Леонідівна
Телефон: (044) 295-01-16

Куратор заст. дир., канд. біолог. наук
бібліотеки Гапоненко Микола Борисович
Телефон: (044) 295-40-36

Зав. бібліотеки Ісакова Людмила Опанасівна
Телефон: (044) 285-08-66

Бібліотека заснована у 1945 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 93 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 41 тис.; періодичні видання - 51,7 тис.; обмінний фонд - 7 тис. прим.

**73. Бібліотека Національного науково-природничого музею НАН
України**

01601, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15

E-mail: nmnh@museum.kiev.org

Директор чл.-кор. НАН України Ємельянов Ігор Георгійович
Телефон: (044) 235-63-54, 234-63-54

Куратор заст. дир., керівник Служби НТІ
бібліотеки Червоненко Оксана Володимирівна
Телефон: (044) 235-63-54

Головний Макарова Тетяна Володимирівна
бібліотекар Телефон: (044) 288-06-81
E-mail: avorakam@gala.net

Бібліотека заснована у 2005 р., входить до складу Служби НТІ. Фонд: усього - 2 130 прим., у т. ч.: книги, брошури - 857 прим.; періодичні видання - 1273 прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

74. Бібліотека Донецького ботанічного саду НАН України

83059, Донецьк-59, просп. Ілліча, 110 E-mail: donetsk-sad@mail.ru

Директор чл.-кор. НАН України
Глухов Олександр Захарович
Телефон/факс: (062) 294-12-80

Голова ІБР заст. дир., д-р. біолог. наук
Остапко Володимир Михайлович
Телефон: (062) 294-12-80

Керівник ВНТІ канд. біолог. наук Приваліхін Сергій Миколайович
Телефон: (062) 294-11-90

Зав. бібліотеки Струніна Людмила Євгеніївна
Телефон: (062) 294-12-80

Бібліотека заснована у 1965 р. входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 51 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 24 тис.; періодичні видання - 23 тис. прим.

75. Бібліотека Криворізького ботанічного саду НАН України

50089, Кривий Ріг – 89, вул. Маршака, 50 E-mail: botgard@ukrpost.ua

Директор канд. біолог. наук
Мазур Антоніна Юхимівна
Телефон: (0564) 38-49-22, факс: 38-48-03

Голова ІБР Зав. бібліотеки

Куратор заст. дир., канд. біолог. наук
бібліотеки Кучеревський Василь Володимирович
Телефон: (0564) 38-48-02

Зав. бібліотеки Собко Тетяна Олексіївна
Телефон: (0564) 38-49-22, E-mail: stanka@ukr.net

Бібліотека заснована у 1993 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 19 тис. прим.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 5 тис. прим.

76. Бібліотека Державного природознавчого музею НАН України

79008, Львів, вул. Театральна, 18 E-mail: office@museum.lviv.net

Директор д-р. біолог. наук
Чернобай Юрій Миколайович
Телефон/факс: (032) 235-43-07

Куратор с. н. с., зав. відділу Бокошей Андрій Андрійович
бібліотеки Телефон: (032) 272-16-42

Керівник інформаційного Климичин Олександр Семенович
підрозділу Телефон: (032) 235-69-17

Зав. бібліотеки Панських Ірина Ігорівна
Телефон: (032) 235-69-17

Бібліотека заснована в середині XIX ст., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 69 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 35 тис.; книги, брошури - 44 тис.; періодичні видання - 23 тис.; обмінний фонд - 4,4 тис. прим.

77. Бібліотека Карадазького природного заповідника НАН України

98188, АР Крим, Феодосійський район, п/в Курортне, вул. Науки, 21

E-mail: karadag_libr@pochta.ru

Директор канд. біолог. наук Морозова Алла Леонтіївна
Телефон/факс: (06562) 26-212

Голова ІБР канд. біолог. наук Давидович Микола Олександрович

Куратор уч. секр., канд. біолог. наук

бібліотеки Костенко Наталія Спиридонівна
Телефон: (06562) 26-212

Керівник відділу екологічної
просвіти

і наукової Безвужко Галина Ігорівна
інформації Телефон: (06562) 26-287

Зав. бібліотеки Лапченко Валентина Юріївна
Телефон: (06562) 26-289

Бібліотека заснована у 1914 р., входить до складу відділу екологічної просвіти і наукової інформації. Фонд: усього - 58 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 23 тис.; книги, брошури - 32 тис.; періодичні видання - 24 тис.; обмінний фонд - 5 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

III. СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНИХ
І ГУМАНІТАРНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ

12. Відділення економіки

78. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування НАН України

01011, Київ-11, вул. П. Мирного, 26 [Web: http://www.ief.org.ua](http://www.ief.org.ua)

Директор акад. НАН України
Геєць Валерій Михайлович
Телефон/факс: (044) 280-12-34

Голова ІБР акад. НАН України Пасхавер Борис Йосипович
Телефон: (044) 280-87-16

Куратор заст. дир., канд. екон. наук
бібліотеки Могилевич Роман Борисович
Телефон: (044) 280-67-29

Зав. бібліотеки Бойко Тамара Аркадіївна
Телефон: (044) 280-15-89

Бібліотека заснована у 1936 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 89 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 19 тис.; книги, брошури – 57 тис.; періодичні видання – 32 тис.; обмінний фонд – 231 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

79. Бібліотека Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України

61022, Харків-22, пл. Свободи, 5, Держпром, 7-й під'їзд, 8-й поверх

Директор д-р екон. наук Кизим Микола Олександрович
Телефон: (0572) 705-02-64, факс: 705-02-67

Голова ІБР наук. співроб. Олійник Алла Дмитрівна
Телефон: (0572) 705-02-67

Куратор уч. секр., канд. екон. наук
бібліотеки Волик Ірина Миколаївна
Телефон: (0572) 705-02-64

Керівник загального
відділу Климко Олександр Іванович
Телефон (0572) 705 – 02–63

Зав. бібліотеки Акшевська Наталія Геннадіївна
Телефон: (0572) 705-02-67

Бібліотека заснована у 1967 р., входить до Загального відділу. Фонд: усього – 8,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 1,2 тис.; книги, брошури – 2,6 тис.; періодичні видання – 6 тис. прим.

80. Бібліотека Інституту економіки промисловості НАН України

83048, Донецьк-48, вул. Університетська, 77

E-mail: admin@iep.donetsk.ua Web: <http://www.iep.donetsk.ua>

Директор акад. НАН України Амоша Олександр Іванович
Факс: (062) 311–57–82

Голова ІБР д-р. екон. наук Червова Лідія Георгіївна
Телефон: (062) 311–43–02

Куратор заст. дир., д-р. екон. наук,
бібліотеки чл.-кор. НАН України
Вишневський Валентин Павлович
Телефон: (062) 345–34–32, 311–44–00

Керівник відділу
комп'ютеризації

та канд. екон. наук
інформатизації Покотиленко Руслан Вікторович

наукової діяльності Телефон: (062) 311–57–73

Зав. бібліотеки Вишневська Надія Іванівна
Телефон: (062) 311–43–89

Бібліотека заснована у 1963 р., входить до складу відділу комп'ютеризації та інформатизації наукової діяльності. Фонд: усього - 70 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2,3 тис.; книги, брошури - 36 тис. прим.; періодичні видання - 30 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

81. Бібліотека Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (наприкінці 2010 р. установу реорганізовано)

01032, Київ-32, бульв. Т. Шевченка, 60

E-mail: golova@rvps.kiev.ua Web: <http://www.rvps.kiev.ua>

Директор д-р екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України
Хвесик Михайло Артемович
Телефон: (044) 486-04-75, факс: 484-66-70

Голова ІБР д-р. екон. наук Бистряков Ігор Костянтинівич
Телефон: (044) 486-02-56

Куратор уч. секр., канд. екон. наук
бібліотеки Скоробагатько Сергій Васильович
Телефон: (044) 486-90-66

Зав. бібліотеки Альянова Тетяна Георгіївна
Телефон: (044) 486-91-82

Бібліотека заснована у 1961 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 51 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 5 тис.; книги, брошури - 24,5 тис.; періодичні видання - 19 тис. прим.

82. Бібліотека Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України

01030, Київ-30, вул. Леонтовича, 5
E-mail: iweir_nas@iweir.org.ua Web: <http://www.iweir.org.ua>

Директор акад. НАН України
 Пахомов Юрій Миколайович
 Телефон/факс: (044) 235-51-27

Голова ІБР д-р. іст. наук, проф. Камінський Євген Євменович
 Телефон: (044) 239-66-60

Куратор
бібліотеки уч. секр., канд. екон. наук Гузенко Ірина Юріївна
 Телефон: (044) 235-70-22

Зав. бібліотеки Москалець Наталія Іванівна
 Телефон: (044) 23966-68

Бібліотека заснована у 1978 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 59 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 31 тис.; книги, брошури - 14 тис.; періодичні видання - 45 тис. прим.

83. Бібліотека Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

54044, Одеса-44, Французький бульвар, 29
E-mail: iprei@odessa.ukrtel.net Web: <http://www.impreer.in/ua>

Директор акад. НАН України
 Буркинський Борис Володимирович
 Телефон: (048) 722-29-05, факс: 722-66-11

Голова ІБР уч. секр., канд. екон. наук Хумарова Ніна Іполітівна
 Телефон: (048) 722-66-74

Куратор
бібліотеки голова ІБР

Зав. бібліотеки Бородіна Аїда Яківна
 Телефон: (048) 725-41-25

Бібліотека заснована у 1971 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 36 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2 тис.; книги, брошури - 7,5 тис.; періодичні видання - 25 тис.; обмінний фонд - 182 прим.

84. Бібліотека Інституту регіональних досліджень НАН України

79026, Львів, вул. Козельницька, 4
E-mail: irr@mail.lviv.ua Web: <http://www.irr.org.ua>

Директор д-р. екон. наук
 Кравців Василь Степанович
 Телефон: (032) 270-71-37, факс: 270-70-53

Голова ІБР Шевчук Любов Теодорівна
 Телефон: (032) 270-39-15

Куратор
бібліотеки уч. секр., канд. екон. наук
 Жовтанецький Всеволод Іванович
 Телефон: (032) 270-71-60

Зав. бібліотеки Руда Марія Петрівна
 Телефон: (032) 270-70-68

Бібліотека заснована у 1964 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 53 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 30 тис.; періодичні видання - 23 тис.; обмінний фонд - 2 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений у локальній мережі Інституту.

85. Бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України

01032, Київ-11, бульвар Т. Шевченка, 60
E-mail: demography@idss.org.ua Web: www.idss.org.ua

Директор д-р екон. наук, проф., чл.-кор НАН України
 Лібанова Елла Марленівна
 Телефон/факс: (044) 280-82-10

Голова ІБР д-р екон. наук, проф. Новіков Валерій Миколайович
 Телефон: (044) 280-81-74

Куратор
бібліотеки д-р екон. наук, с. н. с. Макарова Олена Володимирівна
 Телефон: (044) 280-89-27

Зав. бібліотеки Іванова Антоніна Віталіївна
 Телефон: (044) 280-15-89

Фонд бібліотеки: усього - 4 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 152 прим.; книги, брошури - 1670 прим.; періодичні видання - 2389 прим.

13. Відділення історії, філософії та права

86. Відділ науково-технічної інформації Інституту історії України НАН України

01601, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: institute@history.org.ua Web: <http://www.history.org.ua>

Директор акад. НАН України
Смолій Валерій Андрійович
Телефон/факс: (044) 279-63-62

Голова ІБР д-р. іст. наук Реєнт Олександр Петрович
Телефон: (044) 279-16-27

Куратор відділу науково-технічної д-р. іст. наук Боряк Геннадій Володимирович
інформації Телефон: (044) 278-34-01

Відділ спеціальних галузей історичної науки та електронних д-р. іст. наук Боряк Геннадій Володимирович
інформаційних ресурсів Телефон: (044) 278-34-01

Зав. відділу науково-технічної Муха Людмила Яківна
інформації Телефон: (044) 279-84-32

Бібліотека заснована у 1936 р. Фонд: усього - 133 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 76 тис.; періодичні видання - 53,5 тис.; обмінний фонд - 21 тис. прим. ЕК доступний у локальній мережі Інституту.

87. Бібліотека Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України

01001, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4

E-mail: IUA@arche.freenet.kiev.ua Web: <http://www.gilan.uar.net>

Директор чл.-кор. НАН України
Сохань Павло Степанович
Телефон: (044) 279-09-86

Куратор заст. дир., канд. іст. наук
бібліотеки Маврін Олександр Олександрович
Телефон: (044) 278-50-98

Керівник відділу д-р пед. наук Адамович Броніслав Сергійович
НПІ та технічного

забезпечення Телефон: (044) 278-22-03
Зав. бібліотеки Акімова Світлана Василівна
Телефон: (044) 279-08-63

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,2 тис.; книги, брошури - 4,8 тис.; періодичні видання - 1,6 тис. ЕК бібліотеки доступний у локальній мережі Інституту.

88. Бібліотека Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

79026, Львів-26, вул. Козельницька, 4

E-mail: inukr@inst-ukr.lviv.ua Web: <http://www.inst-ukr.lviv.ua>

В. о. директора д-р іст. наук, проф.
Литвин Микола Романович
Телефон: (0322) 270-70-22, факс: 270-20-21

Голова ІБР канд. іст. наук Серета Остап Володимирович
Телефон: (0322) 270-70-14

Куратор уч. секр. Петегрич Володимир Михайлович
бібліотеки Телефон: (0322) 270-65-87

Зав. бібліотеки Горішня Людмила Петрівна
Телефон: (0322) 270-14-18

Бібліотека заснована у 1931 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 39 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 19 тис.; періодичні видання - 18 тис.

89. Бібліотека Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України

01001, м. Київ, вул. Грушевського, 4

E-mail: instkrymsk@gmail.com Web: <http://www.oriental.iatp.org.ua>

Директор д-р іст. наук, проф.
Матвеева Леся Василівна
Телефон / факс: (044) 278-76-52

Куратор заст. дир. Радівілов Данило Анатолійович
бібліотеки Телефон: (044) 278-76-52

Зав. бібліотеки Батшеева Ірина Миколаївна
Телефон: (044) 278-76-52

Бібліотека є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 8,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4,7 тис.; книги, брошури - 7,5 тис.; періодичні видання - 1 тис. прим.

90. Бібліотека Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» НАН України

57540, Миколаївська обл., Очаківський р-н, с. Парутине, НІАЗ «Ольвія»
E-mail: olvio111@yandex.ru

Директор Лисікова Галина Сергіївна
Телефон/факс: (0515) 492-453

Зав. бібліотеки Чернега Любов Сергіївна
Телефон: (098) 424 90 75

Фонд бібліотеки: усього - 5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 287 прим.; книги, брошури - 3,3; періодичні видання - 1,8 тис. ; обмінний фонд – 2,5 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті установи.

91. Бібліотека Інституту археології НАН України

04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграда, 12
E-mail: bibliarch@mail.ru

Директор акад. НАН України
Толочко Петро Петрович
Телефон: (044) 418-27-75, факс: 418-33-06

Голова ІБР заст. дир., д-р. іст. наук Івакін Гліб Юрійович
Телефон: (044) 418-27-79, факс: 418-33-06

Куратор бібліотеки голова ІБР
Зав. бібліотеки канд. іст. наук
Колеснікова Вікторія Анатоліївна
Телефон: (044) 418-91-81

Керівник служби науково-технічної інформації
Петрашенко Олександр Миколайович
Телефон: (044) 419-86-43

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 86,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 30 тис.; книги, брошури - 49 тис.; періодичні видання - 37 тис.; обмінний фонд – 49 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

92. Бібліотека Кримського філіалу Інституту археології НАН України

95007, Сімферополь-36, просп. Вернадського, 2 E-mail: archaeo@ukrpost.net

Директор канд. іст. наук
Миц Віктор Леонідович
Телефон/факс: (0652) 549-116

Куратор бібліотеки заст. дир., канд. іст. наук Айбабіна Олена Акимівна
Телефон: (0652) 549-116

Голова ІБР заст. директора, канд. іст. наук
Айбабіна Олена Акимівна
Телефон: (0652) 549-116

Зав. бібліотеки

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 18 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 5 тис.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 7 тис.

93. Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України

01011, Київ-11, вул. Кутузова, 8

E-mail: bibl@ipiend.gov.ua Web: <http://www.ipiend.gov.ua>

Директор акад. НАН України
Левенець Юрій Анатолійович
Телефон: (044) 285-65-61, факс: 286-62-61

Куратор бібліотеки заст. дир., д-р. іст. наук
Майборода Олександр Микитович
Телефон: (044) 285-77-22

Зав. бібліотеки Резниченко Олена Михайлівна
Телефон: (044) 285-69-98

Бібліотека заснована у 1928 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 139 тис. прим.; у т. ч. книги, брошури - 89 тис.; періодичні видання - 50 тис. прим. Обмінний фонд бібліотеки – 476 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

94. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень НАН України

01601 Київ-4, вул. Терещенківська, 3, E-mail: esu@esu.com.ua

Директор канд. філолог. наук
Желзняк Микола Григорович
Телефон/факс: (044) 234-19-34

Голова ІБР канд. філол. наук Рябець Людмила Віталіївна

Телефон: (044) 234-31-32

Куратор

бібліотеки голова ІБР

Керівник відділу Березок Тетяна Іванівна
науково-інформаційного

та науково-технічного

забезпечення Телефон: (044)234-90-35

Зав. бібліотеки Андрющенко Наталія Миколаївна

Телефон: (044) 234-40-48

Бібліотека заснована у 2005 р. Фонд: усього - 5240 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 718 прим.; книги, брошури - 4 тис. прим.; періодичні видання - 900.

95. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України

01601, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4

E-mail: bibl-if_ukr@ukr.net

Web: <http://www.filosof.com.ua>

Директор акад. НАН України

Попович Мирослав Володимирович

Телефон: (044) 278-06-05, факс: 278-63-66

Голова ІБР д-р. філос. наук Лях Віталій Васильович

Телефон: (044) 278-31-70

Куратор заст. дир., канд. філос. наук Ковадло Галина Петрівна

бібліотеки Телефон: (044) 279-32-82

Зав. бібліотеки Лукашук Ольга Євгенівна

Телефон: (044) 278-41-78

Бібліотека заснована у 1946 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 65 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 15 тис.; книги, брошури - 42 тис.; періодичні видання - 18 тис.; обмінний фонд – 350 прим.

96. Бібліотека Інституту соціології НАН України

01021, Київ-21, вул. Шовковична, 12

E-mail: i-soc@i-soc.org.ua

Web: <http://www.i-soc.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Ворона Валерій Михайлович

Телефон: (044) 255-71-07, факс: 255-76-96

Голова ІБР заст. дир., д-р. філос. наук Головаха Євген Іванович

Телефон: (044) 253-44-50

Куратор ВНТІ Голова ІБР

Керівник ВНТІ Трохимець Оксана Іванівна

Телефон: (044) 255-75-85

Бібліотека заснована у 1991 р., на її базі створено ВНТІ. Фонд: усього - 27 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 10 тис.; обмінний фонд – 780 прим. ЕК бібліотеки представлений у локальній мережі Інституту.

97. Бібліотека Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

01601, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4 E-mail: jus@ukrpack.net

Директор акад. НАН України

Шемшученко Юрій Сергійович

Телефон: (044) 278-51-55, факс: 278-54-74

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. НАН України

Нагребельний Володимир Петрович

Телефон: (044) 278-41-11

Куратор

бібліотеки Голова ІБР

Зав. бібліотеки Овчинникова Наталія Іванівна

Телефон: (044) 278-45-82

Бібліотека заснована у 1949 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 94 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 29 тис.; книги, брошури - 42 тис.; періодичні видання - 50 тис.; обмінний фонд – 2 тис. прим.

98. Бібліотека Одеського археологічного музею НАН України

65026, Одеса-26, вул. Ланжеронівська, 4

Директор д-р. іст. наук

Бруяко Ігор Вікторович

Телефон/факс: (048) 722-01-71

Голова ІБР канд. іст. наук, заст. дир. Охотніков Сергій Борисович

Телефон: (048) 722-01-71

Зав. бібліотеки Українська Галина Петрівна

Телефон: (048) 734-59-77

Бібліотека заснована у 1825 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 31 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 28 тис.; періодичні видання - 1,8 тис.; обмінний фонд – 3400 прим. ЕК доступний у приміщенні бібліотеки.

14. Відділення літератури, мови та мистецтвознавства

99. Науково-інформаційний відділ Інституту літератури

ім. Т. Г. Шевченка НАН України

01001, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: ilnan@gilan.uar.net

Web: <http://www.ilnan.gov.ua>

Директор акад. НАН України
Жулинський Микола Григорович
Телефон/факс: (044) 279-52-81

Голова ІБР заст. дир., д-р. філол. наук, чл.-кор НАН України
Сулима Микола Матвійович
Телефон: (044) 279-17-19

Куратор бібліотеки голова ІБР
Керівник науково-інформаційного Штолько Марина Анатоліївна
відділу Телефон: (044) 279-04-95,
E-mail: Shtolko@yandex.ru

Бібліотека заснована у 1926 р., 2000 р. її реорганізовано у науково-інформаційний відділ. Фонд: усього - 164 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 112 тис.; періодичні видання - 48 тис.; обмінний фонд - 5,5 тис. прим. ЕК доступний у локальній мережі Інституту.

100. Бібліотека Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України

01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4 E-mail: inmo@kiev ldc.net

Директор акад. НАН України
Склярєнко Віталій Григорович
Телефон/факс: (044) 279-02-92, 278-43-83

Голова ІБР чл.-кор. НАН України Клименко Ніна Федорівна
Телефон: (044) 278-26-80

Куратор бібліотеки директор Інституту
Зав. бібліотеки Вороніна Катерина Віталіївна
Телефон: (044) 279-17-93

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 41 тис.; книги, брошури - 62,5 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд - 7,4 тис. прим.

101. Бібліотека Інституту української мови НАН України

01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4 E-mail: inmo@kiev ldc.net

Директор акад. НАН України
Грищенко Павло Юхимович
Телефон/факс: (044) 278-53-27

Голова ІБР д-р філол. наук Соколова Світлана Олегівна

Куратор бібліотеки директор Інституту

Головний бібліограф Андрєєва Тетяна Анатоліївна
Телефон: (044) 279-17-93

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 41 тис.; книги, брошури - 62,5 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд - 7,4 тис. прим.

102. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

01601, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: etnolog@etnolog.org.ua

Web: <http://www.etnolog.org.ua>

Директор акад. НАН України
Скрипник Ганна Аркадіївна
Телефон/факс: (044) 279-45-22

Голова ІБР канд. мистецтвозн. Студенець Наталія Василівна
Телефон: (044) 278-12-90

Куратор заст. дир., канд. мистецтвознав.
бібліотеки Шевчук Оксана Василівна
Телефон: (044) 278-34-54

Зав. бібліотеки Роєнко Ольга Олександрівна
Телефон: (044) 279-50-29

Бібліотека заснована у 1936 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 104 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 24,5 тис.; книги, брошури - 57 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд - 8,6 тис. прим.

103. Бібліотека Інституту народознавства НАН України

79000, Львів, просп. Свободи, 15

E-mail: ina@mail.lviv.ua

Web: http://www.ethno.iatp.org.ua

Директор	акад. НАН України Павлюк Степан Петрович Телефон/факс: (032) 297-01-55
Голова ІБР	с. н. с., канд. мистецтвознав. Моздир Микола Іванович Телефон: (032) 297-01-57
Куратор бібліотеки	Голова ІБР
Відділ науково- дослідної і науково- організаційної роботи	Чмига Ірина Василівна Телефон (032) 297-56-40
Зав. бібліотеки	Яблонська Віра Михайлівна Телефон: (032) 297-01-57

Фонд: усього - 64 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21 тис.; книги, брошури - 27 тис.; періодичні видання - 10 тис.; обмінний фонд - 700 прим.

104. Бібліотека Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України

38164, с. Опішня, Зіньківський р-н, Полтавська обл., вул. Партизанська, 102

E-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net

Директор д-р іст. наук Пошивайло Олександр Миколайович
Телефон: (05353) 42-175

Зав. бібліотеки Андрущенко Оксана Олексіївна
Телефон: (05353) 42-175

Бібліотека заснован у 2005 р. Фонд: усього - 1,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 280 прим.; книги, брошури - 1,4 тис.; періодичні видання - 485 прим.; обмінний фонд - 1,5 тис. прим.

**АЛФАВІТНИЙ ПЕРЕЛІК БІБЛІОТЕК
НДУ НАН УКРАЇНИ**

Бібліотека:

1. Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України (30)
2. Головної астрономічної обсерваторії НАН України (15)
3. Державного природознавчого музею НАН України (76)
4. Донецького ботанічного саду НАН України (74)
5. Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України (19)
6. Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України (29)
7. Інституту археології НАН України (91)
8. Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (70)
9. Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України (56)
10. Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України (58)
11. Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (64)
12. Інституту відновлюваної енергетики НАН України (45)
13. Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України (43)
14. Інституту газу НАН України (44)
15. Інституту географії НАН України (25)
16. Інституту геології і геохімії горючих копалин ім. Б. І. Веркіна НАН України (27)
17. Інституту геологічних наук НАН України (22)
18. Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України (9)
19. Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України (23)
20. Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України (26)
21. Інституту гідробіології НАН України (69)
22. Інституту гідромеханіки НАН України (10)
23. Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України (85)
24. Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України (97)
25. Інституту економіки промисловості НАН України (80)
26. Інституту економіки та прогнозування НАН України (78)
27. Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України (62)

28. Інституту електродинаміки НАН України (41)
29. Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України (31)
30. Інституту електронної фізики НАН України (21)
31. Інституту енциклопедичних досліджень НАН України (94)
32. Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України (49)
33. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України (65)
34. Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України (37)
35. Інституту історії України НАН України (86)
36. Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України (103)
37. Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України (4)
38. Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України (67)
39. Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України (53)
40. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (99)
41. Інституту математики НАН України (1)
42. Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України (13)
43. Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України (6)
44. Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (101)
45. Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України (60)
46. Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (100)
47. Інституту молекулярної біології і генетики НАН України (61)
48. Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України (33)
49. Інституту народознавства НАН України (102)
50. Інституту органічної хімії НАН України (50)
51. Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України (93)
52. Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України (3)
53. Інституту прикладної математики і механіки НАН України (2)
54. Інституту прикладної фізики НАН України (47)
55. Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України (63)
56. Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України (32)
57. Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України (40)

58. Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України (8)
59. Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України (42)
60. Інституту проблем природокористування та екології НАН України (68)
61. Інституту проблем реєстрації інформації НАН України (5)
62. Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (83)
63. Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України (17)
64. Інституту регіональних досліджень НАН України (84)
65. Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України (82)
66. Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України (57)
67. Інституту соціології НАН України (96)
68. Інституту сходознавства НАН України (89)
69. Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України (14)
70. Інституту технічної механіки НАН України і НКА України (7)
71. Інституту технічної теплофізики НАН України (39)
72. Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (88)
73. Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (87)
74. Інституту фізики НАН України (11)
75. Інституту фізики конденсованих систем НАН України (20)
76. Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України (12)
77. Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України (52)
78. Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України (48)
79. Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України (59)
80. Інституту фізіології рослин і генетики НАН України (66)
81. Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України (95)
82. Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України (51)
83. Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України (55)
84. Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України (38)
85. Інституту ядерних досліджень НАН України (46)
86. Карадазького природного заповідника НАН України (77)
87. Криворізького ботанічного саду НАН України (75)

88. Кримського філіалу Інституту археології НАН України (92)
89. Морського гідрофізичного інституту НАН України (28)
90. Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (79)
91. Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України (36)
92. Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України (72)
93. Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» НАН України (90)
94. Національного науково-природничого музею НАН України (73)
95. Одеського археологічного музею НАН України (98)
96. Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (71)
97. Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України (24)
98. Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (81)
99. Радіоастрономічного інституту НАН України (18)
100. Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України (35)
101. Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України (34)
102. Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України (54)
103. Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України (16)

ПЕРЕЛІК БІБЛІОТЕК НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ (територіальний)

АР Крим

1. Бібліотека Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України (смт. Кацівелі)
2. Бібліотека Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (м. Севастополь)
3. Бібліотека Карадазького природного заповідника НАН України (Феодосійський район, п/в Курортне)
4. Бібліотека Кримського філіалу Інституту археології НАН України (м. Сімферополь)
5. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту НАН України (м. Севастополь)

м. Дніпропетровськ

6. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України
7. Бібліотека Інституту технічної механіки НАН України і НКА України
8. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України
9. Бібліотека Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України

м. Донецьк

10. Бібліотека Донецького ботанічного саду НАН України
11. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України
12. Бібліотека Інституту економіки промисловості НАН України
13. Бібліотека Інституту прикладної математики і механіки НАН України
14. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України

м. Київ

15. Бібліотека Головної астрономічної обсерваторії НАН України
16. Бібліотека Інституту археології НАН України
17. Бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України

18. Бібліотека Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України
19. Бібліотека Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України
20. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики НАН України
21. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України
22. Бібліотека Інституту газу НАН України
23. Бібліотека Інституту географії НАН України
24. Бібліотека Інституту геологічних наук НАН України
25. Бібліотека Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України
26. Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України
27. Бібліотека Інституту гідробіології НАН України
28. Бібліотека Інституту гідромеханіки НАН України
29. Бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України
30. Бібліотека Інституту держави і права ім. В. М. Корещького НАН України
31. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування НАН України
32. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України
33. Бібліотека Інституту електродинаміки НАН України
34. Бібліотека Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України
35. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень НАН України
36. Бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України
37. Бібліотека Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України
38. Бібліотека Інституту історії України НАН України
39. Бібліотека інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України
40. Бібліотека Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України
41. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України
42. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України
43. Бібліотека Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України
44. Бібліотека Інституту математики НАН України
45. Бібліотека Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України

46. Бібліотека Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України
47. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
48. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України
49. Бібліотека Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
50. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики НАН України
51. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України
52. Бібліотека Інституту органічної хімії НАН України
53. Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України
54. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України
55. Бібліотека Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України
56. Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України
57. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України
58. Бібліотека Інституту проблем реєстрації інформації НАН України
59. Бібліотека Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України
60. Бібліотека Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України
61. Бібліотека Інституту соціології НАН України
62. Бібліотека Інституту сходознавства
63. Бібліотека Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України
64. Бібліотека Інституту технічної теплофізики НАН України
65. Бібліотека Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України
66. Бібліотека Інституту фізики НАН України
67. Бібліотека Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України
68. Бібліотека Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України
69. Бібліотека Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України
70. Бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики НАН України
71. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України

- 72. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України
- 73. Бібліотека Інституту хімії поверхні ім. О.О. Чуйка НАН України
- 74. Бібліотека Інституту ядерних досліджень НАН України
- 75. Бібліотека Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України
- 76. Бібліотека Національного науково-природничого музею НАН України
- 77. Бібліотека Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України
- 78. Бібліотека Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України

м. Кривий Ріг

- 79. Бібліотека Криворізького ботанічного саду НАН України

м. Львів

- 80. Бібліотека Державного природознавчого музею НАН України
- 81. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України
- 82. Бібліотека Інституту народознавства НАН України
- 83. Бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України
- 84. Бібліотека Інституту регіональних досліджень НАН України
- 85. Бібліотека Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
- 86. Бібліотека Інституту фізики конденсованих систем НАН України
- 87. Бібліотека Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України

м. Миколаїв

- 88. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України
- 89. Бібліотека Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія»

м. Одеса

- 90. Бібліотека Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України
- 91. Бібліотека Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

- 92. Бібліотека Одеського археологічного музею НАН України
- 93. Бібліотека Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України
- 94. Бібліотека Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України

м. Полтава

- 95. Бібліотека Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України
- 96. Бібліотека Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

м. Суми

- 97. Бібліотека Інституту прикладної фізики НАН України

м. Ужгород

- 98. Бібліотека Інституту електронної фізики НАН України

м. Харків

- 99. Бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України
- 100. Бібліотека Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України
- 101. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України
- 102. Бібліотека Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України
- 103. Бібліотека Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України
- 104. Бібліотека Радіоастрономічного інституту НАН України
- 105. Бібліотека Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України

Список скорочень

АБУ	– Асоціація бібліотек України
АІБС	– автоматизована інформаційно-бібліотечна система
АРМ	– Автоматизоване робоче місце
БД	– База даних
БПН РАН	– Бібліотека з природничих наук Російської академії наук
ВІНІТІ	– Всеросійський інститут науково-технічної інформації
ВНЗ	– вищий навчальний заклад
ВНТІ	– відділ науково-технічної інформації
ГАО	– Головна астрономічна обсерваторія
ЕК	– електронний каталог
ІБР	– Інформаційно-бібліотечна рада
ІБПМ	– Інститут біології південних морів
ІПРІ	– Інститут проблем реєстрації інформації
ЛННБ	
ім. В. Стефаніка	– Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаніка
МАУП	– Міжрегіональна академія управління персоналом
МБА	– міжбібліотечний абонемент
МГІ	– Морський гідрофізичний інститут
МКО	– міжнародний книгообмін
ММБА	– міжнародний міжбібліотечний абонемент
МОК	– Міжурядова океанографічна комісія
МООД	– Бюро з міжнародного обміну океанографічними даними та інформацією
НБУВ	– Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
НДІ	– науково-дослідний інститут
НДР	– науково-дослідна робота
НДУ	– науково-дослідна установа
НДЦ	– Науково-дослідний центр
НІАЗ «Ольвія»	– Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія»
НПБ України	– Національна парламентська бібліотека України
НТК «Інститут монокристалів»	– Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів»
УРЖ «Джерело»	– Український реферативний журнал «Джерело»
ФТІНТ	– Фізико-технічний інститут низьких температур
ЦКР	– Центр консервації і реставрації
ЦФБІР НБУВ	– Центр формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ

ЗМІСТ

I. Інформаційно-аналітичний огляд діяльності бібліотек НДУ НАН України у 2010 р.

Вступ	3
1. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів	5
2. Збереження бібліотечних фондів	20
3. Матеріально-технічна база бібліотек	26
4. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування	29
5. Кадрове забезпечення	44
6. Аналіз планово-звітної документації бібліотек НДУ	53

II. Консультації

Затока Л. П. Сучасні технології та нові матеріали для консервації фондів	61
Соловяненко Д. В. Інформація про використання передплачених онлайн-інформаційних ресурсів установами НАН України у 2010 році	70

III. Законодавчі та нормативно-інструктивні документи в галузі бібліотечної справи

Закон України «Про культуру»	75
Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про інформацію»..	95
Про внесення змін до Інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ (Наказ Міністерства фінансів України)	110
Про внесення змін та доповнень до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів (Наказ Міністерства культури і туризму України)	112
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів (Наказ Міністерства культури і туризму України)	117
Про затвердження «Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин» (Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду)	122
Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин	123

Додатки	
Додаток 1. Зведені показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2010 р.	133
Додаток 2. Основні показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2010 р.	135
Додаток 3. Перевірка бібліотечних фондів бібліотек НДУ НАН України	143
Додаток 4. Відомості про рух фондів бібліотек НДУ НАН України в 2010 р.	147
Додаток 5. Основні відомості про бібліотеки та інформаційні підрозділи наукових установ НАН України	148
Додаток 6. Алфавітний перелік бібліотек НДУ НАН України	203
Додаток 7. Перелік бібліотек наукових установ НАН України (територіальний)	207
Список скорочень	212

Інформаційне видання

**РОБОТА БІБЛІОТЕК НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
В 2010 році**

Інформаційно-аналітичний огляд

Випуск 16

Комп'ютерна верстка *Л. Загородня*

Підп. до друку 26.12.2011. Формат 60x84 /16. Папір офс. Друк офс.
Умов. друк. арк. 12,55. Обл.-вид. арк. 8,65. Наклад 150 прим. Зам. № 33.

Надруковано
у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.
03039, Київ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

Для нотаток